

KUNTALIITOSKUNTIEN SOIDINMENOT

Diskurssianalyttinen tutkielma Kokkolan kaupungin sekä siihen liittyneiden Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntien valmistautumisesta kuntaliitokseen sekä kuntaliitoksen alkuvaiheista

Helena Mehtälä

Jyväskylän yliopisto

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Yhteiskuntapolitiikka

Pro gradu -tutkielma

Kevät 2010

Ohjaaja: Matti Kari

TIIVISTELMÄ

Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

Helena Mehtälä: Kuntaliitoskuntien soidinmenot. Diskurssianalyttinen tutkielma Kokkolan kaupungin sekä siihen liittyneiden Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntien valmistautumisesta kuntaliitokseen sekä kuntaliitoksen alkuvaiheista.

Pro gradu -tutkielma, 113 sivua, 10 liitesivua

Yhteiskuntapolitiikka

Kevät 2010

Ohjaaja: Matti Kari

Pro gradu -tutkielmani tavoitteena oli selvittää luottamuksen lähtökohtia ja rakentumista sekä luottamuksen kietoutumista vallankäyttöön kuntaliitokseen valmistautuvissa kunnissa ennen kuntaliitosta, sen tapahtuessa ja kuntaliitoksen jälkeen. Kuntaliitoksessa mukana olevien kuntien virka- ja luottamushenkilöt sekä tavalliset kuntalaiset joutuvat mukaan monisäikeisiin valtakamppailuihin, joihin luottamus liittyy kiinteästi. Kyse on pitkälle myös hallinnosta ja hallinnasta.

Kuntaliitoksissa taustalla ovat valtionhallinnosta lähteneet tehostamisvaatimukset, vaikka varsinaisista pakkoliitoksista ei nyt ole kyse. Tehostamisvaatimuksilla on vaikutusta paitsi suoraan kunnallishallintoon, myös moniin julkisen hallinnon sidosryhmien hallintoon ja toimintaan.

Kuntaliitoksia tehtiin Suomessa vuoden 2009 alussa enemmän kuin koskaan aiemmin yhden ja saman vuodenvaihteen aikana. Erityiskohteena tässä pro gradu -tutkielmassa on Kokkolan ja sen naapurikuntien Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntaliitos. Kaikilla kunnilla on pitkä, oma historiallinen taustansa, ja niitä yhdistää kuuluminen samaan maakuntaan, Keski-Pohjanmaahan. Vuoden 2010 alussa toteutui Himangan ja Kalajoen kuntaliitos. Varsinaisena tutkimusaineistona olivat kolmessa sanomalehdessä, Keskipohjanmaassa, Kokkolan Sanomissa ja Kokkola-lehdessä vuoden aikana julkaistut artikkelit, joissa käsiteltiin kuntaliitoksia ja niiden vaikutuksia.

Tutkimusmetodina käytän diskurssianalyysiä ja työkaluna Algirdas J. Greimasin semioottisesta teoriasta nousevaa aktanttianalyysiä. Diskurssianalyysi tarkastelee kaikkea kielenkäyttöä tekemisenä eli toimintana. Kyse on merkityksistä ja merkitysten välittymisestä.

Tutkielmani aiheeseen pureuduin kolmen erillisen teeman avulla. Tutkin luottamuksen rakentumista ja kuntaliitoksen merkityksiä erikseen energiayhtymäyhteistyöhön, seurakuntayhteistyöhön sekä valtionhallinnon suuntautumiseen liittyvien tekstien kautta. Kaikkiin teemoihin liittyvistä teksteistä ilmenee, että luottamus joutuu kuntaliitoksen yhteydessä osin kovalle koetukselle. Taustalta paljastuu poliittisia pelejä, jotka ulottuvat paikallistasolta valtakunnan huipulle. Viime kädessä kyse on luottamuksesta politiikkaan ja instituutioihin. Paikallistasolla yhteistyö nojautuu hyvin pitkälle luottamukseen, joka on sosiaalisen pääoman tärkein muoto.

Avainsanat: luottamus, valta, hallinto, hallinta, kuntaliitos

TIIVISTELMÄ	2
SISÄLLYSLUETTELO	3
1. JOHDANTO	5
2. KUNTALIITOSTEN TAUSTAA SUOMESSA	10
2.1. Kunta- ja palvelurakennemuutos käynnisti ketjureaktion	10
2.2. Vanha kunnallishallintolaki ja uudet rahanrei'ät	11
2.3. Aiempia opinnäytteitä ja käytettyjä käsitteitä	12
2.3.1. Väitökset ja lisensointityöt pohtivat muutosta	12
2.3.2. Kuntarakenteen muutosten vaikutuksia graduissa	15
2.3.2.1. Luottamuskin nousee esiin	16
2.3.2.2. Kuntaliitostutkimuksissa kansanäänestystä ja pirullisuutta	17
2.3.3. Luottamus väitöksissä ja graduissa	18
2.3.4. Luottamus vallan valtana	20
3. KESKIPOHJALAINEN CASE	21
3.1. Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntaliitoksen taustaa	21
3.2. Kuntien historiaa	23
3.3. Kuntajako 1800-luvulla	26
3.4. Kuntakenttä harvenee	26
3.5. Yhteistyö tiivistyy	27
3.6. Luottamuksen ja vallan merkitykset esille kolmen teeman kautta	29
3.6.1. Korpelan Voima ky:n taustaa	29
3.6.2. Kuntaliitos ja seurakuntafuusion erikoisuudet	30
3.6.3. Kuntaliitos tiukensi valtionhallinnon suuntautumiskiistaa	31
4. TEKSTIEN PUHETTA – JA HUUTOA	33
4.1. Tutkimusaineisto	33
4.2. Katsaus tutkimusteksteihin	34
4.2.1. Huhtikuu-kesäkuu 2008	35
4.2.2. Heinäkuu-syyskuu 2008	37
4.2.3. Lokakuu-joulukuu 2008	38
4.2.4. Tammikuu-maaliskuu 2009	41
4.3. Aineiston rajaus ja tutkimusongelma	43
5. TEOREETTINEN VIITEKEHYS: LUOTTAANKO VAI EI?	44
5.1. Diskurssianalyysin taustoista	45
5.2. Foucault ja vallan analytiikka: voima, valta ja hallinta	47
5.2.1. Foucault'n dispositiivi on vallan verkosto	47
5.2.2. Diskurssit kietoutuvat käytäntöihin – tieto valtaan	50
5.2.3. Foucault'n valtakäsitykselle myös kritiikkiä	50
5.2.4. Vallasta hallintaan	51
5.3. Luottamus, valta ja hallinta	53
5.3.1. Vallan ja luottamuksen yhteenkietoutuminen	56
5.3.2. Luottamus-luottavaisuus –käsitteiden kritiikkiä	57
5.3.3. Luottamus, demokratia ja politiikka	58
6. MENETELMÄT JA METODIEN KÄYTTÖ	60
6.1. Generatiivisen kulun teoriaa ja käsitteitä	60

6.2. Metodien käyttö	60
6.2.1. Menetelmä	63
6.2.1.1. Aktanttianalyysi	63
7. ANALYYSI	65
7.1. Analyysiaineiston ja –menetelmien esittely	65
7.2. Korpelan Voima ky – kuntien luottamuksen koetinkivi	66
7.2.1. Jäsenyysesityksen monet roolit	67
7.2.1.1. Jäsenyysesityksen roolien merkitys valta- ja luottamussuhteissa	69
7.2.2. ”Nurkanvaltaaja” vastatuulella	71
7.2.2.1. Luottamuksen rakentamistyö piilossa	72
7.2.2.2. Vallan verkosto esiin	73
7.2.3. Vaatimukset kovenevat	74
7.2.4. Uutisteksti kiteyttää	75
7.2.5. Yhteenvetoa energiayhtymäteksteistä	77
7.3. Kirkkohallitus keittää seurakuntasoppaa	78
7.3.1. Ullavalainen mielipideteksti	78
7.3.2. Mielipideteksti Tuomiokapitulin päätöksestä	79
7.3.3. Sanailu kovenee	80
7.3.4. Yhteenvetoa seurakuntaliitosteksteistä	81
7.4. Kokkolan suuntautuminen kuumentaa maan hallituksen	83
7.4.1. Kaupunkilehti ruotii kaupunginhallituksen lausuntoa	86
7.4.2. Peli kiihtyy	88
7.4.3. Maakuntalehti puuttuu peliin	89
7.4.4. Kaupunkilehti tähyää etelään	90
7.4.5. Kokkolan valtuusto koolle	91
7.4.6. Poliittinen peli kovenee	91
7.4.7. Julkista ärhentelyä etelään	93
7.4.8. Vahvoja vetoamuksia mielipidekirjoituksissa	94
7.4.9. Perusteet luottamuksen rakentumiselle alkavat paljastua	95
7.4.10. Luottamuksen rakentumiselle perusteet kumpaankin suuntaan	97
7.4.11. Maan hallitus joutui äänestämään Keski-Pohjanmaan suuntautumisesta	98
8. JOHTOPÄÄTÖKSET	100
9. POHDINTAA	104
10. LÄHDELUETTELO	106
11. LIITTEET	113

1. JOHDANTO

Vuoden 2009 alussa Suomessa koettu kuntaliitosbuumi huipentui, kun kuntien määrä väheni yhdessä vuodenvaihteessa 67 kunnalla. Kuntaliitokset olivat kahden tai useamman kunnan yhteenliittymiä, joissa oli mukana yhdellä kertaa 99 kuntaa (Piipponen 2008). Suomessa oli vuoden 2009 alussa uusimpien liitosten jälkeen 348 kuntaa. Lisäksi taustalla oli lähes kaikkien kuntien käymiä paikoin tiiviitäkin yhteistyöneuvotteluja. Vaikka osa näistä neuvotteluista kariutui, suuri osa johti liitokseen.

Ilmiö oli seurausta valtionhallinnon vuonna 2005 käynnistämästä kuntien palvelurakennemuutoksesta eli PARAS-hankkeesta, jonka tavoitteena oli mm. tehostaa, parantaa ja yhdenmukaistaa kunnallisia sosiaali- ja terveyspalveluita (Suomen Kuntaliitto 2008). Julkisen hallinnon menojen kasvua haluttiin hillitä ja toimintaa tehostaa. Samaan aikaan valtio tarjosi kuntaliitosavustuksia, joilla kuntien haluja liitoksiin pyrittiin lisäämään (Manninen 2007).

Taustalla olivat siis valtionhallinnon tavoitteet ja toimenpiteet. Valtio oli pitkälle määritellyt kuntien tehtävät lainsäädännöllä, ja kunnat joutuivat yhä ahtaammalle joutuessaan rahoittamaan vaadittuja palveluja. Monet kunnat katsoivat, että niille jäi yhä vähemmän omaa liikkumavaraa. Valtionhallinnosta tulevien vaatimusten paineessa naapurikunnat ja organisaatiot lähtivät yhteistyöneuvotteluihin. Neuvottelut saattoivat laajeta myös muihin kuin suoraan kunnallisiin organisaatioihin ja yhteisöihin, sillä kuntaliitoksilla oli vaikutusta esimerkiksi seurakunta- ja energiayhteistyöhön.

Kunnat olivat ennen liitoksia ja ovat nyt aivan uudenlaisten ongelmien edessä. Kuntaliitoksissa joudutaan näinä päivinä yhä useammin miettimään kysymyksiä vallan, luottamuksen ja hallinnan merkityksestä. Erityisesti luottamus laajentuvien kuntien hallinnossa, niihin liittyvissä hallinnon ja vallan verkostoissa sekä kansalaistoiminnassa nousee uusin tavoin esiin. Aiemmilta vuosilta on runsaasti tutkimuksia niin luottamuksesta, vallasta, hallinnosta kuin hallinnasta. Luottamuksesta puhutaan useimmiten osana sosiaalista pääomaa, joka puolestaan liitetään kansalaisyhteiskuntaan. Luottamusta vallan ja hallintasuhteiden yhteydessä on myös tutkimuksissa jonkin verran käsitelty.

Kokkolan kuntaliitoskeskustelut alkoivat virallisesti 2007, kun Lohtajan kunta ilmoitti halukkuutensa liittyä Kokkolaan. Edellisenä vuonna Lohtaja oli ollut mukana neuvottelemassa niin sanottujen Neliapilakuntien (Himanka, Kannus, Kälviä ja Lohtaja) yhteistyöstä. Neuvotteluissa

kunnat olivat päätyneet siihen, että riittäviä edellytyksiä kuntaliitokselle ei ole ja että yksityiskohtaisempaan kuntaliitosselvitykseen Neliapilakunnat eivät keskenään lähde.

51/MML/10

(c) Maanmittauslaitos lupa nro 51/MML/10

Kartta 1 : Kartassa näkyvät Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntien rajat sekä muut Keski-Pohjanmaan kunnat ennen vuoden 2009 kuntaliitosta.

Kun Lohtajan kunta ryhtyi selvittämään kuntaliitosta Kokkolan kaupungin kanssa, vaikeuksia tuotti aluksi se, että Lohtajalla ja Kokkolalla ei ollut yhteistä maarajaa, sillä Kälviän kunnan kaistale Pohjanlahteen erotti Lohtajan ja Kokkolan toisistaan (Kartta 1). Kälviän kunta puolestaan ehti jo päättää, että se ei lähde mukaan kuntaliitosneuvotteluihin. Sisäministeriö kuitenkin edellytti yhteistä maarajaa, ja käytiin jo keskusteluja siitä, pitäisikö Kälviän kunnasta erottaa isohko Ruotsalon kylän

käsittävä rantakaistale uuteen Kokkolaan. Tämä sai myös Kälviän kunnan lopulta lähtemään mukaan liitosneuvotteluihin kokonaisena kuntana. Lopulta myös Kaustisen seutukuntaan kuuluva Ullavan kunta kutsuttiin ja se lähti mukaan kuntaliitosneuvotteluihin. (Kälviän kunnanvaltuusto 2007; Kokkolan, Kälviän ja Lohtajan kuntaliitosselvityksen johtoryhmä 2007.)

Huomiota kiinnitti näissä neuvotteluista julkisuuteen toistettu lause, jonka mukaan neuvotteluissa oli aina edetty ”hyvässä hengessä” (mm. Kokkola-lehti 2007). Tätä lausetta toistivat niin Kokkolan ja liitoskuntien johtavat virkamiehet kuin luottamushenkilötkin. Haluan selvittää, löytyykö tutkimustyön aikana viitteitä siitä, että tuo toteamus pitää todella paikkansa.

Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntaliitosneuvotteluissa Kokkolan kaupungin kanssa oli etuna se, että kunnat olivat jo vuosia muodostaneet Kokkolan kanssa yhteisen Kokkolanseudun terveyskeskuskuntayhtymän. Tuon yhteistyön pohjalta päättäjät jo tunsivat toisiaan, ja tietty luottamussuhde oli syntynyt. (Kokkolan, Kälviän ja Lohtajan kuntaliitosselvityksen johtoryhmä 2007.)

Toisaalta Kälviä, Lohtaja ja Ullava olivat mukana muiden keskipohjalaiskuntien kanssa yhteisessä energiayhtymässä Korpelan Voimassa, kun taas Kokkolalla oli oma energialiikelaitos Kokkolan Energia. Luottamukseen syntyi säröjä, kun Korpelan Voiman jäsenkunnat eivät halunneet hyväksyä uutta Kokkolaa jäsenekseen, koska pelkäsivät sen yksin voivan asukasmääränsä perusteella saavan ratkaisevan aseman kuntayhtymän hallinnossa. Kokkolan odotettiin vaativan Korpelan Voimalta korvauksia Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntaosuuksista, joiden arvioitiin nousevan vähintään 27 miljoonaan euroon. (YLE Radio Keski-Pohjanmaa 21.2.2009.)

Kokkolan kuntaliitosratkaisussa mielenkiintoisen seikan muodostavat myös Ullavan seurakuntaliitosratkaisut. Ullavan kunta ja Ullavan evankelisluterilainen seurakunta olivat noin tuhannen asukkaan yhteisöjä. Tehostamisvaatimusten vuoksi kirkkohallitus oli edellyttänyt seurakuntaliitoksia. Tästä syystä Ullavan seurakunta oli liitetty yhteen Kaustisen seurakunnan kanssa vuoden 2006 alussa, jolloin seurakunnan nimeksi oli tullut Kaustisen ja Ullavan seurakunta (Hanni & Rytioja 2009).

Kirkkolain mukaan kuntien ja seurakuntien rajojen pitää olla yhteneväisiä. Ennen Kokkolan kuntaliitosta käytiin vilkasta keskustelua siitä, voiko entinen Ullavan seurakunta nyt erota vastamuodostetusta Kaustisen ja Ullavan seurakunnasta ja liittyä kappeliseurakuntana Kokkolan seurakuntayhtymään. Lopulta monien esitysten ja valitusten jälkeen kirkkohallitus päätti, että Kaustisen ja Ullavan seurakunta liitetään kokonaisena Kokkolan seurakuntayhtymään (Nykyri

2008, 5). Mielenkiintoista on tutkia, miten valta- ja luottamussuhteet näissä liitoskuvioissa esiintyvät.

Syksyllä 2008 käytiin kunnallisvaalit, joiden yhteydessä keskusteltiin vilkkaasti siitä, mitä muutoksia vaaleilla valitut valtuutetut ja uudet päättäjät tuovat uuden Kokkolan hallintoon ja menettelytapoihin. Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kunnissa hallinnon tavat – niin virkamies- kuin luottamushenkilöhallinnossa – olivat erilaisia kuin monta kertaa suuremmassa Kokkolan kaupungissa. Nyt nämä hallintotavat oli yhdistettävä, mutta millä tavoin ja millaisten odotusten vallitessa tämä toteutui.

Ylivoimaisesti keskustelluin aihe julkisuudessa oli kiista Kokkolan ja Keski-Pohjanmaan suuntautumisesta valtionhallinnossa. Aihe politisoitui ja ilmeni kärjekkäinä kannanottoina etelän ja pohjoisen puolesta. Keskustelua käytiin voimakkain sanakääntein samaan aikaan kun Kokkolan kuntaliitosta valmisteltiin, ja keskustelu jatkui edelleen kuntaliitoksen toteuduttua aina myöhäiseen syksyyn 2009. Yhtenä tärkeänä pontimena Kokkolan kaupunki piti ruotsinkielisten palvelujen turvaamista ja toisena elinkeinoelämän yhteistyötä. Kuntaliitoksen myötä poliittiset voimasuhteet muuttuivat. Kokkolan kaupungin päätös kannattaa etelää valtionhallinnossa oli syntynyt äänestyksen jälkeen, ja kuntaliitoksen jälkeen pohjoisen kannattajien määrä kaupunginhallituksessa ja valtuustossa oli kasvanut. Syksyllä 2009 maan hallitus päätyi perustuslakivaliokunnan esityksestä siihen, että valtionhallinnon palvelut Keski-Pohjanmaalle ja Kokkolaan järjestetään vuoden 2010 ajan etelästä Seinäjoelta ja Vaasasta, koska ruotsinkielisten palvelut voidaan parhaiten taata sieltä. Ratkaisun mukaan maakunnan suunta voi kuitenkin vuoden 2011 alusta olla pohjoinen, jos ruotsinkielisten palvelut voidaan vuoden kuluessa sieltä taata.

Tässä tutkielmassa keskityn erityisesti kolmen eri teeman, eli energiayhteistyö-, seurakuntaliitos- ja suuntautumiskeskustelun tutkimiseen. Pääkiinnostukseni koskee sitä, miten luottamusta rakennetaan kuntaliitokseen valmistauduttaessa ja sen toteuduttua. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

- 1. Miten luottamuksen rakentuminen ja horjuminen ilmenee kuntaliitosta koskevissa teksteissä?*
- 2. Miten luottamusta rakennetaan kuntaliitosprosessin aikana?*
- 3. Miten luottamuksen rakentuminen tai horjuminen näkyy vallankäytössä?*

Kyse on myös hallinnon toimivuudesta ja laajasti ottaen hallinnasta, joka kattaa niin kunnallisen ja valtion hallinnon kuin verkostojen kautta terveydenhuolto-, koulutus-, tiede- ja elinkeinoelämän sekä kansalaisyhteiskunnan.

Kuntaliitokseen liittyy näinä päivinä monia luottamusta rajustikin koettelevia asioita. Vaatimukset liitoksiin tulevat nyt kuntien ulkopuolelta, lähinnä valtionhallinnosta, mikä tuo uusia haasteita ja pelkoja paikallistason toimijoille. Erilaiset hallintokulttuurit on ikään kuin pakolla sovitettava yhteen, ja niin virkamiesten kuin luottamushenkilöiden on luotettava siihen, että uusi järjestelmä toimii luotettavalla tavalla. Samalla kukin pyrkii pitämään saavuttamistaan valtareviireistä kiinni. Kuntaliitokset voivat vaikuttaa moniin muihin organisaatioihin osin tavalla, jota ei ole voitu etukäteen ottaa huomioon. Esimerkiksi energiakuntayhtymän tai seurakuntayhtymän kasvaminen tai murtuminen vaatii pitkiä neuvotteluja. Luottamuksen rakentaminen voi olla kovan työn takana.

Kuntaliitokset ovat antaneet ja antavat perusteita monentyyppiselle tutkimukselle juuri nyt, kun liitoksia on tapahtunut ja tapahtuu näinä vuosina Suomessa enemmän kuin koskaan. Tässä tutkimuksessa käytetyt avainkäsitteet: *luottamus*, *valta*, *hallinto* ja *hallinta* kietoutuvat monella tavalla yhteen ja luovat merkityksiä kuntaliitosdiskursseissa. Uskon, että tämä tutkimus tuo uutta tietoa niin yhteiskunnalliseen käytäntöön, kunnalliseen päätöksentekoon kuin tieteelliseen tutkimukseen.

2. KUNTALIITOSTEN TAUSTAA SUOMESSA

2.1. Kunta- ja palvelurakennemuudistus käynnisti ketjureaktion

Viimeisimmät kuntaliitokset ovat seurausta vuonna 2005 alkaneesta kunta- ja palvelurakennemuudistuksesta ja sen myötä voimaan tulleen puitelain vaatimuksista.

Valtionhallinto pitää kunta- ja palvelurakennemuudistusta eli PARAS-hanketta suurimpana kunnallishallinnon ja -palveluiden uudistuksena Suomen historiassa. Uudistuksen yksi tavoite on lisätä kuntien välistä yhteistoimintaa mahdollisesti jopa kuntaliitoksiin asti. Liitokset mainitaan yhtenä tavoitteista, mutta eivät kuitenkaan päätavoitteena. Siitä huolimatta hankkeen aloitusvuodesta 2005 marraskuuhun 2009 asti kuntaliitosselvityksiä oli toteutettu enemmän kuin koskaan ennen maan historiassa. Selvityksissä oli ollut mukana yhteensä yli 200 kuntaa. Varsinaisiin kuntaliitoksiin vuonna 2009 päätyneissä neuvotteluissa oli ollut mukana yhteensä 99 kuntaa. (Valtioneuvoston viestintäyksikkö 2009.)

PARAS-hankkeen toteuttamista ohjaava puitelaki tuli voimaan vuoden 2007 helmikuussa. Laki on voimassa vuoden 2012 loppuun. Puitelaki edellyttää kunta- ja palvelurakenteeseen muutoksia, joiden on oltava valmiina viimeistään vuoden 2013 alussa. (Suomen Kuntaliitto 2008.)

Tavoiteasettelussa valtiovarainministeriö tähtää siihen, että kunta- ja palvelurakennemuudistus paitsi vahvistaa kunta- ja palvelurakennetta myös edistää uusia palvelujen tuotantotapoja ja organisointia. Tämä tarkoittaa esimerkiksi useiden kuntien yhdessä järjestämiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Toisaalta se tarkoittaa sitä, että kunnat hankkivat tarvittaessa yhä suuremman osan palveluista yrityksiltä tai yhteisöiltä. Lisäksi tavoitteena on uudistaa kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmiä. Samalla tarkistetaan kuntien ja valtion välistä tehtäväjakoja siten, että kunnat pystyvät kehittymään vahvalta pohjalta sekä rakenteellisesti että taloudellisesti myös tulevaisuudessa. (Valtiovarainministeriö 2009.)

Valtioneuvoston tavoitteena on Kunta- ja palvelurakennemuudistuksen avulla saada maahan elinvoimainen, toimintakykyinen ja eheä kuntarakenne. Toisena tavoitteena on lisätä kunnallisten palveluiden taloudellisuutta ja kattavuutta. (Valtioneuvoston viestintäyksikkö 2009).

Valtaosassa kuntia neuvottelut naapurikuntien edustajien kanssa otettiin vakavasti. Marraskuussa 2009 hallituksen iltakoulu kiittelikin sitä, että kunnissa tehty selvitys- ja kehittämistyö oli ollut kattavaa ja uudistusvauhti kohtuullisen hyvä (Valtioneuvoston viestintäyksikkö 2009).

Puitelain mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita varten kuntien oli muodostettava vähintään 20.000 asukkaan yhteistyöalueita. Näitä syntyikin eri puolille maata runsaasti. Marraskuussa 2009 jo valtaosa maan kunnista eli 260 kuntaa oli perustanut tai suunnittele perustavansa sosiaali- ja terveydenhuollon toiminta-alueen. Kuitenkin noin 60 alle 20.000 asukkaan kuntaa ei marraskuussa 2009 ollut vielä tehnyt päätöksiä tuon laissa vaaditun väestöpohjan saavuttamiseksi. (Valtioneuvoston viestintäyksikkö 2009).

Toinen merkittävä puitelain mukainen vaatimus oli nostaa ammatillisen peruskoulutuksen väestöpohja vähintään 50.000 asukkaaseen. Kun uudistustyö alkoi, väestöpohjavaatimuksen alle jäi 15 kunta- ja 15 kuntayhtymäjärjestäjää. Vuonna 2010 toteutuvien järjestäjäfuusioiden jälkeen 50.000 asukkaan väestöpohjan alle jää enää 3—4 kuntajärjestäjää ja pari kuntayhtymäjärjestäjää. (Valtioneuvoston viestintäyksikkö 2009).

2.2. Vanha kunnallishallintolaki ja uudet rahanrei'ät

Kunnat ovat olleet alueellisia ja hallinnollisia perusyksiköitä Suomessa. Kuntajaon lisäksi maa jakaantuu kuntien muodostamiin seutukuntiin sekä maakuntiin. Seutukunnat ja nykymuotoiset maakuntien liitot perustettiin Suomen EU-jäsenyyden myötä pääosin 1990-luvulla. Suomessa oli vuoden 2009 kuntaliitosten jälkeen 348 kuntaa ja 72 seutukuntaa. Maakuntia oli 20. (Anttiroiko ym. (toim.) 2007, 11; Tilastokeskus 2009, 9.)

1900-luvun aikana Suomen kuntakentässä on tapahtunut suuria muutoksia, mutta useiden vuosien aikana. Suomen itsenäistyessä kuntien lukumäärä oli 532, mutta suurimmillaan lukumäärä oli 1930-luvulla, jolloin kuntia oli yhteensä 602 (Anttiroiko ym. (toim.) 2007, 11). Kuntamäärä pieneni sodan jälkeen, kun osa kunnista jäi Neuvostoliitolle luovutetulle alueelle.

Kuntaliitosten määrän voimakkaaseen kasvuun vuoden 2009 alussa voi löytää syitä lähinnä valtionhallinnosta; syyt olivat lopulta taloudellisia ja aluepoliittisia. Yhtenä suurena syynä oli toisaalta kuntien menojen nopea kasvu viime vuosina sekä useiden kuntien joutuminen taloudelliseen ahdinkoon. Kunnat paitsi rahoittavat suoraan omia palveluitaan myös välillisesti hallinnoimiensa kuntayhtymien, kuten esimerkiksi sairaanhoitopiirien ja koulutusyhtymien

palveluita. Viime vuosina on PARAS-hankkeen myötä yleistynyt myös esimerkiksi sosiaalipalvelujen kilpailuttaminen ja niiden hankkiminen julkisen sektorin ulkopuolelta yksityisiltä yrityksiltä.

Kunnallisten palveluiden järjestäminen maksaa. Kunnat ja kuntayhtymät käyttivät vuoden 2009 tiedon mukaan 34 miljardia euroa vuodessa palvelujen järjestämiseen ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Menoista noin puolet katettiin veroilla, neljännes maksuilla ja myyntituloilla sekä vajaa viidennes valtionosuuksilla. (Suomen Kuntaliitto 2009.)

Suomessa nykyvuosiin saakka ulottuneella kunnallishallinnolla on pitkät juuret. Maassa on myös edelleen lukuisia määriä pieniä kuntia. Itse asiassa kuntajaon perusta ulottuu yli 150 vuoden taakse Venäjän vallan aikaiseen vuoden 1865 kunnallishallintolakiin. Laki kaupunkien hallinnosta laadittiin pian sen jälkeen. Kunnilla on Suomessa ollut merkittävä asema hallinnollisena perusyksikkönä.

Kuntaliitoskaavailuja on käyty vuosien mittaan 1900-luvulla, mutta ne ovat onnistuneet vain osittain. Voimakkaimmat liitoskeskustelut ennen 2000-luvun taitetta käytiin 1960- ja 1970-luvulla. Koko maassa tehtiin tuolloin kuntarakenteen selvitys ja keskusten vaikutusalueiden luokittelu. Monet pienemmät kunnat liittyivät isompiin kuntiin juuri 1970-luvulla. 1980- ja 1990-luvulla kuntaliitoksia tehtiin vain muutama. (Haveri, Laamanen & Majoinen 2003, 30.)

Vuonna 2009 kunnat havahtuivat myös väestön vanhenemiseen. Sotien jälkeen syntyneet suuret ikäluokat olivat siirtymässä vuoden 2010 vaiheilla työelämästä eläkkeelle, mikä nostaisi lähivuosien sosiaali- ja terveydenhuoltomenoja. Tämä oli omiaan kiristämään tehostamisvaatimuksia.

Maassa oli myös vuodenvaihteen 2009 kuntaliitosten jälkeen edelleen toisaalta useita hyvin pieniä noin tuhannen asukkaan kuntia ja toisaalta suuria, satojentuhansien asukkaiden suurkaupunkeja. Kuntia on Suomessa edelleen enemmän kuin monissa muissa Euroopan maissa.

2.3. Aiempia opinnäytteitä ja käytettyjä käsitteitä

2.3.1. Väitökset ja lisenasiatintyöt pohtivat muutosta

Sekä kunta- ja palvelurakennemuutos että kuntaliitokset ovat herättäneet runsaasti tieteellistä kiinnostusta erityisesti 2000-luvulla. Sekä aiheeseen pureutuvia lisenasiatintöitä että väitöskirjoja on julkaistu viime vuosina lukuisia Suomen eri yliopistoissa. Myös graduntekijöitä kuntaliitokset sekä kuntien yhteistyö on kiinnostanut. Nämä opinnäytteet sekä lisenasiatintyöt ja väitökset on tehty eri

tieteenaloilla: skaala ulottuu historiasta ja kasvatustieteistä yhteiskuntatieteisiin ja viestintään. Osan näistä tutkimuksista myös Suomen Kuntaliitto on julkaissut kehityksen tueksi.

Olen kerännyt seuraavan katsauksen lähinnä Jyväskylän, Tampereen, Helsingin ja Vaasan yliopistojen opinnäytteistä, sillä ko. yliopistoissa ne ovat keskittyneet erityisesti yhteiskuntapolitiikkaan, sosiologiaan ja aluetieteeseen. Osan opinnäytteistä esittelen myös omaa työtäni silmälläpitäen tarkemmin, osan käsittelen maininnalla.

Minna Mäkinen tarkasteli vuonna 2007 ilmestyneessä liseniaatintyössään Säynätsalon kunnan ja Jyväskylän kaupungin kuntaliitosta kulttuurisena ilmiönä. Tuo kuntaliitos astui voimaan jo 1993 (Mäkinen 2007, 68). Mäkinen teki työnsä Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitokselle. Mäkinen muistutti, että kuntajaotuksen muutokset eivät ole vain tämän päivän ilmiö, sillä kuntakokoa ryhdyttiin pohtimaan heti kuntajärjestelmän syntymisen jälkeen 1800-luvun lopulla. Jo vuoteen 2006 mennessä Suomessa oli tehty yli sata kuntaliitosta.

Mäkisen näkökulma oli etnologinen, ja hän tarkasteli kuntaliitosprosessiin liittyviä kulttuurisia elementtejä. Keskeisinä käsitteinä hänellä olivat paikallinen identiteetti sekä kotiseutumielikuvat. Aineistona Mäkinen käytti ryhmä- tai perhehaastatteluita. (Mäkinen 2007.)

Myös Helsingin yliopiston maantieteen laitoksella 2008 väitellyt Kaj Zimmerbauer pohti alueellista imagoa ja identiteettiä kuntayhteistyön ja kuntaliitosten maailmassa. Taustalla olivat Etelä-Pohjanmaan maakunta sekä Seinäjoen ja Peräseinäjoen kuntaliitos. Zimmerbauerin mielestä voimakas kuntaidentiteetti aiheuttaa kuntarakenteen muutoksen vastustusta, mutta toisaalta deinstitutionalisoituminen kuntaliitoksen yhteydessä ei automaattisesti heikennä kuntaidentiteettiä. Alueellinen identiteetti ja imago ovat tärkeitä alueellisen kehittämisen voimavaroja ja välineitä. Niiden merkitystä ja vaikutuksia on kuitenkin vaikea mitata. Zimmerbauer pohti käsitteitä väitöskirjassaan seitsemän artikkelin avulla. (Zimmerbauer 2008, 8-9.)

Tampereen yliopistossa kuntien yhteistyökaavailut ovat viime vuosina saaneet useita tutkijoita tekemään väitöksiä. Aiheeseen liittyviä väitöksiä voidaan nimetä yli kymmenen. Esimerkiksi kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunnassa väitellyt Yrjö Kuotola pohti vuonna 2009 ilmestyneessä väitöskirjassaan kunnan hallinnollisten rajojen merkitystä. Niiden merkitys on hänen mielestään vähentynyt viime vuosina muun muassa kunta- ja palvelurakennemuutoksen myötä. Toisaalta kunnan rajat muodostavat maan hallinnollisen perusjaotuksen, eikä rajojen oikeudellinen merkitys ole vähentynyt. Kuotola väittää, että kotikunnan merkitys on kuitenkin vähentynyt, koska ihmisten asuminen, työ ja vapaa-aika pirstoutuvat usein yhä useamman kunnan alueelle. (Kuotola 2009.)

Elina Laamanen väitteli Tampereen yliopistossa 2007 kuntarakennetta koskevasta julkisesta keskustelusta. Hänen tutkimuksensa aiheena olivat sanomalehdissä 1990-luvun alusta 2000-luvun puoliväliin saakka käydyt keskustelut, mm. pääkirjoitukset ja yleisönosastokirjoitukset. Hän tarkasteli keskustelua totuuden politiikan kautta. Laamasen mukaan kuntarakennekeskustelua hallitsi puhetapa, joka on nimetty valtakurssiksi. Sen keskeisenä tavoitteena oli muodostaa maahan suurempia kuntia. Tässä valtakurssissa kuntarakenteen uudistaminen asetetaan rahoituksen tai tehtävien uudelleenmäärittelyn edelle. Valtakurssille reaktiona muodostui vastakurssi, jonka lähtökohdista käsin pyrkimys kuntarakenteen muutokseen ei ole perusteltu, vaan kunnat nähdään historialtaan ja identiteetiltään ainutkertaisina, itsehallinnollisina ja itsemääräämisoikeuden omistavina yksikköinä. Toisaalta Laamasen mukaan 2000-luvun puoliväliin tultaessa kuntarakennekeskustelussa tapahtui diskursiivinen muutos, kun kuntarakenteen muutosta ryhdyttiin vaatimaan entistä voimakkaammin erityisesti palvelujen turvaamiseksi. (Laamanen 2007.)

Vuonna 2009 väitteli myös Inari Salonen Tampereen yliopistossa. Hänen kasvatustieteen laitoksella valmistunut väitöksensä on omassa gradussani mukana, vaikka se ei liity suoraan kuntaliitoksiin, vaan kunnallisen hallinto-organisaation muutoksiin. Hänen tutkimuskohteenaan oli 11 helsinkiläistä virastoa. Salonen tarkasteli kunnallisia palveluita suunnittelevien henkilöiden näkemyksiä työympäristönsä ammatillisen kasvun edellytyksistä. Ammatitaitovaatimukset muuttuvat, ja ammatillinen kasvu on jatkuva oppimisprosessi, jonka kautta yksilö hankkii valmiuksia kohdata muutokset. (Salonen 2009.)

Kuntien yhteistyöhön liittyy myös Markku Kauppinen väitös Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa vuodelta 2005. Hän kysyy tutkimuksensa otsikossa, miten käy palvelukyvyyn kuntien valmistautuessa väestömuutoksen vaikutuksiin. Kauppinen tutkimuksen ilmestymisen jälkeen kuntakentässä on tapahtunut paljon. Hän asettikin yhteistyön, uudistuvat palvelurakenteet ja työhyvinvoinnin kuntastrategioiden ytimiksi. Kauppinen toteaa tutkimuksessaan, että väestömuutoksen seurauksena monien kuntien ongelmana on yhtäältä talouden reunaehtojen heikkeneminen ja toisaalta pula osaavista kunta-alan ammattilaisista. Kuntien onkin etsittävä uusia ratkaisumalleja ja toimintastrategioita palvelukykyänsä säilyttämiseksi. Vaikeimmassa tilanteessa olevien väestömuutoskuntien edellytykset tuottaa omia palveluita ovat kadonneet. (Kauppinen 2005.)

2.3.2. Kuntarakenteen muutosten vaikutuksia graduissa

Viime vuosina suoraan kuntaliitoksiin tai kunta- ja palvelurakenneuudistukseen liittyvä opinnäytetöiden tuotanto on ollut suhteellisen vilkasta. Aiheeseen liittyviä graduja löytyy Jyväskylän yliopiston hakukoneelta parinkymmenen vuoden ajalta noin kymmenen, ja muuhun kunnallishallintoon liittyviä graduja saman verran. Esimerkiksi Tampereen yliopistossa kuntaliitos on ollut samana aikana aiheena yli kymmenessä ja Vaasan yliopistossa noin kymmenessä gradussa.

Vaikka valta ja hallinta ovat useissa graduissa käsitteinä mukana, yhdessä luottamuksen kanssa valtaa ja hallintaa kuntaliitoksessa luodetaan harvemmin. Sellaisiakin opinnäytteitä kuitenkin löytyy.

Kuntaliitosten vaikutuksia on peilattu esimerkiksi päiväkotien toimintaan Jyväskylän yliopistossa. Kasvatustieteiden laitoksella Päivi Anttilan 2008 valmistunut gradu pohti päiväkodin johtajuutta.

Ulla Samulan gradu vuodelta 1999 perehtyi kuntajakokysymykseen ja yhdistymisavustukseen. Gradun Samula teki Jyväskylän yliopistossa kansantaloustieteestä taloustieteellisellä osastolla. Valtio-opin gradussaan Pirjo Oksanen jo vuodelta 1986 tutki kuntajaon problematiikkaa sisäkkäiskuntien tapauksessa. Kohteena oli Mikkelin kuntaliitoshankkeiden legitimointi ja legitimiisyyden kiistäminen.

Tero Eloranta tutki 2007 ilmestyneessä gradussaan muutosviestintää Pieksänmaan kuntaliitoksessa. Gradu oli tehty Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitoksella.

Kari Pakarinen puolestaan tutki Saimaankaupungin kuntaliitoshanketta. Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksella julkaistu sosiologian gradu ilmestyi 2006. Salla Gyntherin valtio-opin gradu vuodelta 2003 puolestaan tutkii uuden kunnan muodostumista Mikkelin seudun suurkuntakeskustelussa.

Hanna Lindströmin gradussa tutkailtiin kunta- ja palvelurakenneuudistuksen vaikutuksia sosiaalipalveluihin. Tutkimus sosiaalipalveluiden tulevaisuudesta oli tehty Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksessa 2009.

Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa hyväksyttiin myös Jonna Hokan gradu kuntahallinnon uudelleenorganisoinnista Suomessa. Tässä jo vuodelta 1999 olevassa gradussa kysyttiin erityisesti, kuinka käy kulttuuritoimelle.

Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa hyväksyttiin 2008 Hanne Ylitalon kuntaliitosten muutoksia käsittelevä gradu. Siinä tapaustutkimuksena olivat Säynätsalon ja Korpilahden liitokset Jyväskylään 1990-2000 –lukujen toimintaympäristön muutosten valossa.

Jyväskylän yliopiston bio- ja ympäristötieteiden laitoksella hyväksytty ympäristötieteen ja – teknologian gradu käsitteli kuntien yhdistymisen ympäristövaikutuksia kuntapäätäjien näkökulmasta. Tämä Hanne Liukkosen gradu valmistui 2009.

Tampereen yliopiston yhdyskuntatieteiden tiedekunnassa 2008 hyväksytty Anna Järvisen valtiopoliittisen gradu puolestaan käsitteli Jyväskylän kaupunkiseudun kaupunkipolitiikkaa ennen ja jälkeen kuntaliitosten.

2.3.2.1. Luottamuskin nousee esiin

Tampereen yliopiston kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunnassa Aapo Markkasen hallintotieteen gradu käsitteli johtamiseen liittyviä ristiriitoja sekä niiden käsittelyä kuntaliitoksessa. Gradu hyväksyttiin 2007. Tässä gradussa nousi myös luottamus käsitteenä esiin. Pääkäsitteistönä olivat kuitenkin johtaminen, muutos ja kokemusmaailma. (Markkanen 2007, 3.)

Ristiriitoja kuntaliitostilanteessa aiheuttivat Markkasen mukaan kunnanvaltuutettujen huoli omasta asemastaan, nuoremman ja vanhemman ikäpolven väliset näkemyserot, toisilleen vieraat organisaatiokulttuurit sekä päätösten nostattama arvostelu. Johtajat käsitelivät ristiriitoja keskusteluilla ja välttämällä yksityiskohtaisiin väittelyihin joutumista. Tärkeä tekijä kuntaliitoksen onnistumisessa oli luottamus, joka ehkäisi ristiriitoja ja auttoi johtajia jaksamaan työssään. Luottamus rakentui Markkasen mukaan avoimuuden ja linjakkuuden sekä prosessuaalisen, vuoropuhelun merkitystä korostaneen kuntaliitosstrategian varaan. (Markkanen 2007, 3.)

Susanna Jänismäen kunnallispolitiikan gradu Tampereen yliopistossa vuodelta 2008 käsitteli myös kuntia muutosten keskellä. Siinä pohdittiin, muuttuuko esimiestyö. Sen keskeiset käsitteet olivat esimies, esimiestyö, henkilöstöjohtaminen, kuntatyö ja muutos. Tutkimuksessa haastateltiin seitsemää Ulvilan kaupungin eri toimintasektoreilla toimivaa esimiestä. Heidän mukaansa siirtyminen normeista informaatio-ohjaukseen on lisännyt esimiesten tehtäviä ja vastuuta, mutta tuonut myös mahdollisuuksia ja vapautta. Tulevaisuuden konkreettiset tulostavoitteet sekä palvelukulttuurin ja prosessimaisuuden lisääntyminen tuovat haasteita. Esimiehet kannattavat niin seutuyhteistyön lisäämistä kuin kuntaliitoksiakin. (Jänismäki 2008, 2.)

Vuodelta 2008 oli myös Maria Paavolan gradu, jossa pohdittiin kunnan uutta nimeä. Tutkimuskohteena oli Alahärmän, Kauhavan, Korttesjärven ja Ylihärmän kuntaliitos paikallislehdissä.

2000-luvulla kuntaliitoksiin liittyvien opinnäytetöiden lähestymiskulmat ovat Tampereen yliopiston kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunnassa vaihdelleet. Vuonna 2003 Jussi Kauppi pohti valtiovallan roolia kuntajaon muuttamisessa. Hän tutki erityisesti valtioneuvoston ja sisäasiainministeriön asemaa sekä intressiä kuntien kokonaisliitoksissa. Vuonna 2005 Marja Kärkkäinen puolestaan tutki organisaatiokulttuurien yhdistymistä kuntaliitoksessa. Tapaustutkimus koski Haminan kaupungin ja Vehkalahden kunnan kuntaliitosta. Vuonna 2009 hyväksytyssä gradussa Tapio Salmela puolestaan tutki organisaatiomuutoksen vaikutusta henkilöstön työhyvinvointiin. Tämä tapaustutkimus koski Hauhon, Hämeenlinnan, Kalvolan, Lammin, Rengon ja Tuuloksen kuntien yhteistoimintaa osana kunta- ja palvelurakennemuutusta.

Edellä mainituista Marja Kärkkäisen gradussa tutkittiin vuonna 2003 toteutunutta Haminan kaupungin ja Vehkalahden kunnan kuntaliitosta. Keskeiset käsitteet olivat kuntaliitos, organisaatiokulttuuri, yhteentörmäys ja sulautuminen. Tässä tapauksessa lakkautettiin entiset Haminan kaupunki ja Vehkalahden kunta ja perustettiin uusi Haminan kaupunki. Teemahaastattelut tehtiin kaksi vuotta kuntaliitoksen jälkeen. Kohdejoukkona oli uuden Haminan kaupungin henkilöstö, eli lähinnä ne viranhaltijat ja työntekijät, jotka käytännössä valmistelivat toimintojen yhdistämisen sen jälkeen, kun kuntaliitospäätös oli tehty. Tulosten mukaan uudessa Haminassa ei ole havaittavissa suuria organisaatiokulttuurien yhteentörmäyksiä artefaktien ja arvojen tasolla. Toisaalta uutta organisaatiokulttuurin ydintä ei uuden Haminan organisaatioon ole syntynyt. Yli puolet haastatelluista arvioi, että organisaatiokulttuuri oli peräisi joko vanhan Haminan tai vanhan Vehkalahden organisaatiokulttuurista. (Kärkkäinen 2005, 2.)

Vuodelta 2007 voidaan vielä mainita kaksi Tampereen yliopiston kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunnassa hyväksytyä kunnallispolitiikan gradua. Erkki Nikkilä tutki gradussaan Wiitaunionin kuntapariyhteistyön vaikutusta Pihtiputaan kunnan ja Viitasaaren kaupungin talouksiin. Kimmo Ulvinen puolestaan tutki Seinäjoen seudun kuntaliitosta Ilkka-lehden mielipidekirjoitusten kautta vuosina 1999-2002.

2.3.2.2. Kuntaliitostutkielmissa kansanäänestystä ja pirullisuutta

Vaasan yliopiston hallintotieteiden tiedekunnassa on myös valmistunut joukko kuntayhteistyöhön ja kuntaliitokseen liittyviä tutkielmia. Kuntaliitokseen liittyen niitä löytyi kymmenkunta. Uusimpia

niistä ovat Vaasan seutua koskeva Heidi Alatalon opinnäytetyö kunta- ja palvelurakennemuutostuotannosta. Se valmistui 2009. Alatalon keskeisiä käsitteitä ovat kunta- ja palvelurakennemuutos, kuntaliitos ja kuntapalvelut.

Samana vuonna hallintotieteiden tiedekunnassa hyväksyttiin gradu, jossa tarkasteltiin Vaasan ja Mustasaaren kuntaliitosta pirullisena ongelmana. Gradun tekijä on Niklas Lundström. Tutkielman tavoitteena oli tuottaa uudenlainen lähestymistapa kuntaliitostutkimukseen ja kuntaliitosten problemaattisuuteen. Ensimmäisenä selvitettiin, mitä ovat pirulliset ongelmat. Tuloksena oli, että Vaasan ja Mustasaaren välinen mahdollinen kuntaliitos on pirullinen ongelma. Pirullisuus näyttäytyy faktan ja fiktion sekoittamisena, kaupungin ja maaseudun kulttuurien eroissa, sekä kieli- ja identiteettiasioissa. Gradun tekijä esittääkin, että ongelmiin on löydettävä täysin uudenlainen lähestymistapa, joka voi löytyä kompleksisuusajattelusta. Se merkitsee sitä, että tavoitteita ei lyödä ennalta lukkoon vaan välillä pysähdytään suunnittelemaan ja antamaan tilaa itseorganisoitumiselle.

Kolmas vuoden 2009 gradu oli Juha Vierolan työ: Hyvinvointipalvelut kunta- ja palvelurakennemuutostuotannossa. Siinä tarkasteltiin sosiaali- ja terveystuotannusta Seinäjoen, Nurmon ja Ylistaron kuntaliitoksessa.

Vuonna 2008 hyväksytty Noora Hakolan gradu käsitteli kunnallista kansanäänestystä ja sen vaikutusta kuntajaon muutoksissa. Tuula Kuisti puolestaan perehtyi työhyvinvointiin kunta-alalla ja Mari Takamaa vapaa-aikatoimen tulevaisuuskuviin.

Kunnallisen jaotuksen muuttamisen oikeudellisia edellytyksiä ja kunnallista itsehallintoa tutki Vaasan yliopistossa Helena Tuuri-Tammela. Tutkielma kuului julkisoikeudellisen tutkimuksen alaan ja painottui hallinto-oikeuteen kuuluvaan kunnallisoikeuteen ja tutkimusmetodi lainopillinen.

Sari Hakala tutki kunta- ja palvelurakennemuutostuotannusta Jurvan kunnan osalta ja Merja Sumi kuntien alueellista verkostoitumista.

2.3.3. Luottamus väitöksissä ja graduissa

Luottamus-käsitteen käyttö on lisääntynyt erityyppisissä opinnäytteissä viime vuosina. Esimerkiksi Vaasan yliopiston opinnäytesivustolta internetistä löytyi luottamus-sanahauulla kaikkiaan 77 osumaa graduista. Jyväskylän yliopistossa luottamus on ollut käsitteenä 92:ssa ja Tampereen yliopistossa 98 opinnäytteessä, eli graduissa ja lisensiaatintöissä. Opinnäytteet ovat yleensä 1990- ja 2000-luvuilta, ja eniten luottamus-käsitettä on käytetty 2000-luvulla.

Myös väitöksissä luottamus on usein otettu pää- tai sivukäsitteeksi. Esittelen seuraavassa tarkemmin kahta viime vuosina tarkastettua väitöstutkimusta.

Väitöksistä ensimmäinen on vuonna 2007 Jyväskylän yliopistossa tarkastettu Tomi Kankaisen väitös yhdistyksistä, instituutioista ja luottamuksesta. Hänen tutkimusotteensa oli kvantitatiivinen ja vastaajina oli tuhat suomalaista. Hän keskittyi lähes yksinomaan luottamuksen teoreettiseen ja empiiriseen tarkasteluun. Erityisesti hän tarkasteli sitä, millainen merkitys yhdistyksillä on ihmisiin ja instituutioihin luottamisen kannalta. Kankaisen tutkimuksessa tuli muun muassa tuki sellaiselle väitteelle, että ihmisten oli helpompi uskoa muiden toimivan luottamuksenarvoisesti, jos keskeiset instituutiot toimivat oikeudenmukaisesti ja vääryyksistä seuraa sanktio. Sen sijaan tuntemattomiin ihmisiin luottivat vähiten ne, jotka luottivat vähän niin eduskuntaan ja hallitukseen kuin kunnan peruspalveluihin kuten terveydenhuoltoon, koulutoimeen ja vanhustenhuoltoon. (Kankainen 2007, 3.)

Toisessa väitöksessä vuonna 2008 Arja-Tuulikki Wilén pohti luottamusta alueellisen yhteistyön haasteena ja mahdollisuutena. Tampereen yliopistossa tarkastetussa väitöksessä Wilén tutki seudullisen palvelun kehittämistä Kaakkois-Suomessa 2003-2006. Hän lähti siitä, että julkisen sektorin hallinnossa siirtyminen hallinnointiajatteluun on siirtänyt politiikan tekemisen painopistettä paikallisella tasolla tehtävään kehittämistyöhön. Paikallisessa politiikassa taas tehtävien kasvu tuo uusia haasteita yhteistoimintaan. Tapaustutkimuksena oli sosiaalipäivystys, jossa kolmelle alueelle luotiin seudullisena sosiaalipäivystyspalvelut. Yhteistyö ylitti sektorirajat mm. sosiaalityön, poliisin ja hätäkeskuksen välillä. Tavoitteena oli tutkia yhteistyön dynamiikan taustatekijöitä. Kvalitatiivisessa aineistossa oli mukana mm. nauhoitettuja keskusteluja ja teemahaastatteluja sekä muistiinpanoja kenttäkäynneiltä ja kokousmuistioita. Analyysissä tunnistettiin luottamuksen ydinkategoria., joka kokosi yhteen alueellisen yhteistyön haasteet ja mahdollisuudet. (Wilén 2008, 3.)

Wilénin saamien tutkimustulosten mukaan luottamus alueellisen yhteistyön haasteena ja mahdollisuutena jakaantui kolmeen alakategoriaan: luottamuksen kohteisiin, lähteisiin ja vaikutuksiin politiikkaprosessin aikana. Sekä sosiaaliset että abstraktit luottamuksen kohteet näyttäytyivät myös epäluottamuksen kohteina. Keskeistä kehittämishankkeen etenemisessä oli lopulta verkoston jäsenten luottamus ja epäluottamus seutuyhteistyötä, kehittämistä ja tulevaisuutta kohtaan. Luottamuksen lähteet liittyivät myös yhteistyökumppanin tuntemiseen, tietoon, oikeudenmukaisuuteen ja vallankäyttöön. (Wilén 2008, 3.)

Wilén löysi luottamuksesta sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia alueelliseen kehittämistyöhön. Positiiviset vaikutukset näkyivät palvelun korkeana laatuna ja negatiiviset vaikutukset puolestaan lisäsivät yhdessä epäluottamuksen kanssa kustannuksia, koska kustannustehokkuus heikkeni. Hahmottelemassaan uuden alueellisen luottamuksen teorian suuntaviivoissa Wilén näkee luottamuksen moniulotteisen yhteistyön keskiössä. Tällöin luottamus vaikuttaa sekä verkoston johtajien että asiakastyöntekijöiden yhteistyöhön. (Wilén 2008, 3-4.)

Graduissa luottamuksen käsitettä on käytetty tutkittaessa esimerkiksi johtamista, verkostotaloutta sekä luottamusta esimiehen ja alaisen välillä. Vaasan yliopistossa hyväksyttiin 2003 Arja Suomalaisen gradu, joka käsitteli kylää kehittyvänä yhteisönä. Esimerkkialueina hän käytti Härmänmaata ja Järviseutua. Tampereen yliopistosta voi käyttää esimerkkinä Sari Kaajan gradua vuodelta 2005. Hän tutki yleistynyttä ja institutionaalista luottamusta Euroopan hyvinvointivaltioregiimeissä.

2.3.4. Luottamus vallan valtana

Suomen Kuntaliiton vuonna 2002 julkaisema Risto Harisaloon ja Jari Stenvallin tutkimus käsitteli luottamusta ja epäluottamusta kunnanhallituksen päätöksenteossa. Tutkimuksessa haettiin vastausta siihen, millaisten käytäntöjen avulla luottamusta luodaan ja ylläpidetään hallitustyössä. Keskeiset käsitteet tässä laadullisessa tutkimuksessa olivat *kunnanhallitus, säännöt, politiikka ja luottamus*. Kunnanhallitus oli tämän tutkimuksen mukaan päätöksenteon arena. Puolueet ja poliitikot loivat politiikan avulla sääntöjä, jotka strukturoivat käyttäytymistä ja toimintaa ja joiden yhteisvaikutuksesta syntyi luottamusta ja epäluottamusta. Tutkimus määritteli juuri näitä luottamus- ja epäluottamussääntöjä ja osoitti muun muassa, että luottamus on niin tärkeä tekijä poliittisessa päätöksenteossa, että siitä riippuu koko hallituksen päätöksenteko ja toimintakyky. (Harisalo & Stenvall 2002, 7.)

Harisaloon ja Stenvallin tutkimus väitti, että luottamus on jopa valtaakin tärkeämpi tekijä, koska se mahdollistaa ja rajoittaa vallan käyttöä. Ilman luottamusta valta joutuu hakemaan apua manipulaatiosta, vilpistä ja jopa pakosta. Luottamusta voidaan siis pitää vallan valtana.

3. KESKIPOHJALAINEN CASE

3.1. Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntaliitoksen tausta

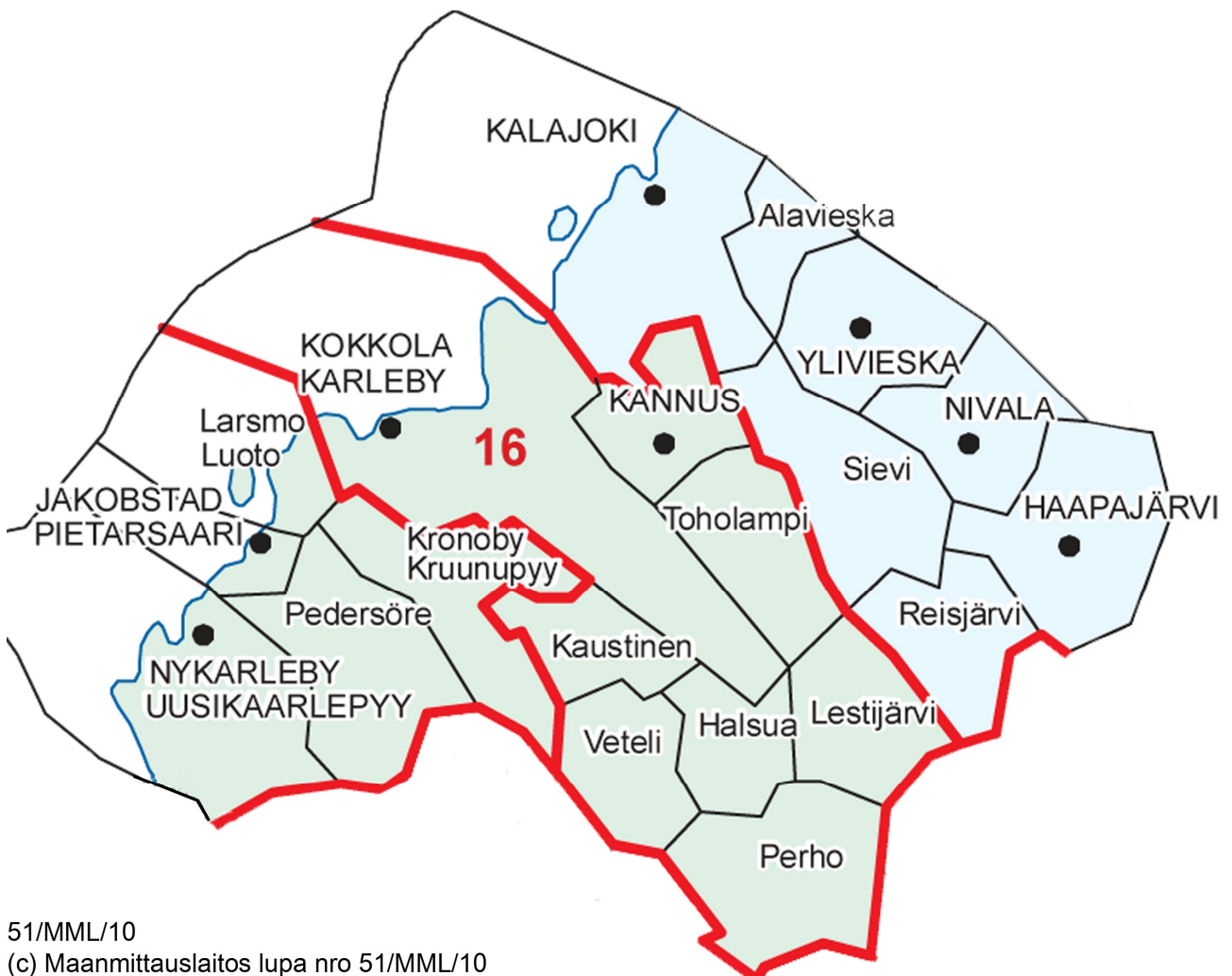
Keski-Pohjanmaalla kuntaliitoksiin tähtääviä tunnusteluja tehtiin muun maan tapaan lukuisia, mutta varsinaisiin liitoksiin vuoden 2009 alussa niistä johtivat vain Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntaliitosneuvottelut. Nykyinen Kokkolan kaupungin alue, johon vuoden 2009 alusta lähtien on kuulunut Kokkolan kaupungin lisäksi kolme entistä kuntaa, sijaitsee Keski-Pohjanmaan rannikolla. Kaupungin keskusta on parin kilometrin päässä Perhon- eli Vetelinjoen suulta. Etäisyys eteläiseen hallintokaupunkiin Vaasaan on runsaat 100 kilometriä ja pohjoiseen Ouluun 200 kilometriä. Keski-Suomen Jyväskylään on Kokkolan keskustasta matkaa noin 230 kilometriä. Kokkolassa oli ennen kuntaliitosta noin 37.000 ja kuntaliitoksen jälkeen siellä on noin 47.000 asukasta. (Kokkolan kaupungin www-sivut.)

Kokkolan kaupunki ja koko Keski-Pohjanmaan maakunta kuuluivat aikaisemmin Vaasan lääniin, joka liitettiin vuonna 1997 osaksi Länsi-Suomen lääniä. Vuoden 2010 alussa lääninjaot jäivät historiaan, kun valtionhallinnon uudistus astui voimaan. Keski-Pohjanmaan maakunnalla on vahvoja historiallisia, kulttuurisia ja yhteisöllisiä siteitä entisen Oulun läänin eteläosaan, jonka on katsottu kuuluneen Keski-Pohjanmaan maakuntaan (Virrankoski 1997, 11).

Kulttuurinen yhteys näkyy edelleen esimerkiksi murteessa (kts. esim. Savolainen 1998), ja yhteisöllisyys lukuisina maakunnallisina yhdistyksinä ja järjestöinä (kts. esim. Kokkolan Kansalaistoiminnan keskus 2009). Tämä monipolvinen yhteistyö niin kuntaliitoskuntien kuin koko maakunnan tasolla nousee esiin, kun käsittelen tutkimusongelmaani luottamuksen merkityksestä.

Kokkolan kaupunki on Keski-Pohjanmaan maakunnan hallintokeskus. Se kuuluu Keski-Pohjanmaan liittoon, joka perustettiin 1994. Ennen sen perustamista alueella toimi Keski-Pohjanmaan Maakuntaliitto vuodesta 1930 lähtien. Keski-Pohjanmaan Maakuntaliitto lakkautettiin vuoden 1993 lopussa. Uudessa organisaatiossa, Keski-Pohjanmaan liitossa, yhdistettiin lakkautetun Maakuntaliiton edunvalvontatyö ja Vaasan läänin seutukaavaliiton seutusuunnittelutehtävä. Vuoden 1994 alusta tuli voimaan uusi aluekehityslaki, jonka mukaan aluekehitysvastuu siirtyi lääninhallituksilta maakuntien liitoille, joista tuli lakisääteisiä aluekehitysviranomaisia. Tällöin aluepoliittinen kehittämistyö järjestettiin uudella tavalla: maakuntien liitot ryhtyivät ohjaamaan aluekehitysvaroja laatimiensa kehittämisohjelmien mukaisesti. Keski-Pohjanmaan liitto on kuntayhtymä, johon on vuoden 2005 alusta kuulunut 16 jäsenkuntaa, joista neljä kuntaa osajäsenenä. (Wiirilinna 2005, 7, 13.)

Kokkolan kuntaliitos vähensi Keski-Pohjanmaan liiton varsinaisten jäsenkuntien määrän 12:sta yhdeksään. Kun Himanka liittyi Pohjois-Pohjanmaan liiton varsinaiseen jäsenkuntaan Kalajokeen vuoden 2010 alussa, varsinaisten jäsenkuntien määrä Keski-Pohjanmaan liitossa väheni kahdeksaan (Kartta 2). Vuonna 2009 varsinaisten jäsenkuntien asukasmäärä on hieman yli 71.000 asukasta, ja vuonna 2010 se Himangan liittyttyä Kalajokeen laski 68.000:een. Kokkolan väkiluku, noin 47.000 asukasta oli siis yli puolet koko Keski-Pohjanmaan liiton varsinaisten jäsenkuntien asukasluvusta. Ruotsinkielisten osuus maakunnan liiton asukasmäärästä oli 9,3 prosenttia. Ruotsinkielisiä on varsinaisista jäsenkunnista merkittävästi vain Kokkolassa.

Kartta 2: Kokkolan kuntaliitos 2009 sekä Himangan ja Kalajoen kuntaliitos 2010 vähensivät Keski-Pohjanmaan liiton jäsenkuntien määrää.

Vuonna 2009 Keski-Pohjanmaan liiton osajäseniä oli viisi: Kalajoki, Kinnula, Kruunupyö suomenkielisten asukkaiden osalta sekä Sievi ja Reisjärvi. Keski-Pohjanmaan liiton varsinaisia jäseniä olivat Kokkolan ja Kannuksen kaupungit sekä Halsuan, Himangan, Kaustisen, Lestijärven, Perhon, Toholammin ja Vetelin kunnat.

Ennen kuntaliitosta Kokkolan kaupungin maapinta-ala oli 322 neliökilometriä. Kuntaliitoksen seurauksena maapinta-ala yli nelinkertaistui ja kasvoi 1444 neliökilometriin. Kokkola rajoittuu lounaassa ja lännessä Pohjanlahteen, ja etelässä ja kaakossa ruotsinkieliseen Luodon kuntaan ja kaksikieliseen Kruunupyyn kuntaan. Lähin kaupunki etelässä on kaksikielinen Pietarsaari, noin 40 kilometrin päässä. Pohjoisessa naapuri oli Himanka, joka vuoden 2010 alussa liittyi Kalajokeen. Muita rajakuntia ovat pohjoisessa, koillisessa ja idässä Kannus, Kaustinen, Lestijärvi ja Toholampi.

Vuonna 1994 käyttöön otetun seutukuntajaon mukaisesti Kokkola kuuluu Kokkolan seutukuntaan, johon sen lisäksi kuuluvat vain Kannuksen kaupunki sekä vuoden 2009 loppuun saakka Himangan kunta. Keski-Pohjanmaan maakunnan toinen seutukunta on Kaustisen seutukunta, johon kuuluvat muut Keski-Pohjanmaan hallinnollisen maakunnan kunnat lähinnä Perhon- ja Lestijoen latvoilta: Halsua, Kaustinen, Lestijärvi, Perho ja Toholampi. Ennen kuntaliitosta Ullavan kunta kuului Kaustisen seutukuntaan ja muut Kokkolan liitoskunnat Kälviä ja Lohtaja siis Kokkolan seutukuntaan. Seutukunnat ovat pohjana Euroopan unionin tilastollisessa aluejaossa. Seutukuntajaon vahvistaa sisäasiainministeriö. Vuoden 2009 alusta Suomen yhteensä 348 kuntaa muodostavat yhteensä 72 eri seutukuntaa. (Tilastokeskus 2009, 9.)

Euroopan unionin alueluokitusjärjestelmässä eli NUTS-jaossa Kokkola ja Keski-Pohjanmaa kuuluvat Pohjois-Suomen suuralueeseen. Manner-Suomi on jaettu neljään eri suuralueeseen, viides alue on Ahvenanmaa. NUTS-jaon mukaisesti laaditaan esimerkiksi kaikki EU:n yhteiset alueelliset tilastot, laaditaan alueiden sosioekonomiset analyysit ja rajataan aluepolitiikka. (Tilastokeskus 2009, 22-23.)

NUTS-aluejaon avulla alueiden välisiä kehityseroja pyritään vähentämään alue- ja rakennepoliittisin toimin (Keski-Pohjanmaan liitto 2010). Sijoittuminen pohjoiseen yhteistyöalueeseen NUTS-aluejaossa on mahdollistanut Keski-Pohjanmaalle sata miljoonaa euroa EU-kehittämisvaroja vuoteen 2013 saakka. Läntiseen suuralueeseen kuulumisen NUTS-jaossa olisi Keski-Pohjanmaan liiton edustajien mukaan supistanut EU:n kautta saadut kehittämisvarat kymmeneen miljoonaan euroon. (Kattilakoski 6.3.2010.)

3.2. Kuntien historiaa

Nykypäivän ja tulevaisuuden paikallista tarkastelua varten on syytä palauttaa lyhyesti mieleen ne historian käänneet, joista uusimmat ratkaisut kumpuavat. On mielenkiintoista selvittää, mitä historian aikana yhteistyössä on tapahtunut. Historian ratkaisut kertovat myös siitä perustasta, jolle

luottamuksen, vallan, hallinnon ja hallinnan yhteistyö tänä päivänä rakentuu. Myös yhtymäkohtia löytyy, vaikka tiet sitten monien sukupolvien ajaksi hallinnollisesti erosivat.

Kokkolan pitäjän historia ulottuu satojen vuosien taakse. Ennen oman pitäjän muodostumista alue kuului laajaan Pietarsaaren pitäjään. Kun asutus alkoi voimakkaasti lisääntyä, Kokkola eli Kaarlepyy muodosti 1400-luvun lopulla oman pitäjän ja kirkkoherrakunnan, johon kuuluivat muun muassa Kälviän ja Lohtajan alueet. Kaarlepyy-nimi esiintyy ensimmäisen kerran pyhimyslegendassa 1300-luvulta, mutta Kokkola-nimi vasta 1600-luvulla. (Turunen 1993, 49.)

Kokkolan historia kaupunkina ulottuu 1600-luvulle, Ruotsin vallan aikaan. Kokkola sai kaupunkioikeudet, kun kaupungin perustamiskirja allekirjoitettiin 1620. (Mickwitz & Möller 1984, 10.) Kokkola oli yksi kaupungeista, jotka Kustaa II Aadolf perusti hillitsemään talonpoikaiskauppaa. Lähimmät kauppakaupungit pohjoisessa ja etelässä, Oulu ja Vaasa, oli perustettu 1605 ja 1606. (Mickwitz & Möller 1984, 14.)

Kokkolan kaupunki oli aluksi pitkälle 1900-luvulle asti selvästi alueeltaan nykyistä pienempi. Itse asiassa siihen kuului vain nykyinen kaupungin keskusta. Esimerkiksi Hakalahden kaupunginosa liitettiin Kokkolaan 1931 ja Öjan kunta Kokkolaa ympäröivään Kaarlelan kuntaan 1969. Kaarlelan kunta puolestaan liitettiin Kokkolan kaupunkiin 1977, jolloin Kokkolan ruotsinkielinen nimi Gamlakarleby muuttui nimeksi Karleby. (Kokkolan ja Kaarlelan kuntaliitos 1977-2007, 5.)

Ruotsinkielisten osuus Kokkolassa on ollut vahva. Nykyisin Kokkola on Suomen pohjoisin kaksikielinen kunta. Ennen vuoden 2009 kuntaliitosta ruotsinkielisten osuus kaupungin väestöstä oli noin 17 prosenttia. Kokkolan kokonaisväkiluku oli ennen kuntaliitosta noin 37.000 asukasta.

Lohtaja tunnettiin historiastaan emäpitäjänä. Alue käsitti Lohtajan pitäjän lisäksi nykyiset Himangan, Kannuksen, Lestijärven ja Toholammin alueet. Keskiajalla Lohtaja ja Lestijokilaakson alue kuuluivat ensin Pietarsaareen ja sitten 1490-luvulta lähtien Kokkolan hallintopitäjään, jossa Suur-Lohtaja muodosti oman Lohtajan neljänneskunnan. Suur-Lohtajan historian mukaan vuoden 1517 jälkeen Lohtajalla alkoi toimia oma kappeliseurakunta ja vuodesta 1546 lähtien omat käräjät, mitä pidetään Lohtajan hallintopitäjän syntyvuotena. Lohtajan hallintopitäjän yhteydet Kokkolaan katkesivat sillä erää vasta 1570-luvulla sen jälkeen, kun Lohtaja oli itsenäistynyt myös kirkollisesti. (Luhon & Luukko 1957, 541-542.)

Lohtajan suurpitäjän aika ulottui seurakuntahallintopohjaisena aina vuoteen 1882 saakka, kun seurakunnan rovasti kuoli ja käytännössä vuoteen 1885, jolloin hänen leskensä armovuodet olivat

päätyneet. (Junkala & Niemelä 1977, 203, 206.) Maallisen hallinnon eriytyminen oli kuitenkin alkanut jo aikaisemmin, 1860-luvulla.

Lohtajan suurpitäjistä irtaantuivat 1800-luvun lopulla itsenäisiksi pitäjikseen Lestijokilaakson kunnat Himanka, Kannus, Lestijärvi ja Toholampi. Lohtajan kunnalla oli siis vahvat perinteet tehdä yhteistyötä Lestijokilaakson kuntien kanssa. Yhteydet ja perinteet näkyivät myös Lestijokilaakson kattavina yhdistyksinä ja järjestöinä. Kokkolan kuntaliitoksen asti Lestijokilaakson kunnat muodostivat esimerkiksi yhteisen kansalaisopiston ja alueella ilmestyi oma Lestijokilaakson kattava paikallislehti.

1900-luvun loppupuoliskolla Lohtaja oli Himangan, Kälviän ja Kokkolan puristuksessa kutistunut alle 3000 asukkaan kunnaksi.

Myös Kälviä on tunnettu pitkästä historiastaan, joka ulottuu 1600-luvulle asti. Ennen oman pitäjän syntymistä Kälviän ja Ruotsalon kylät kuuluivat siis Kokkolan pitäjään. Vuodelta 1544 olevissa maininnoissa Ruotsalossa oli 18 ja Kälviällä 10 savua. Kälviän asutus syntyikin alun perin ilmeisesti juuri rannikkoalueelle Ruotsalon kylään, josta se siirtyi sisämaahan. (Turunen 1993, 49.)

Kun Lohtajan pitäjä irrottautui Kokkolan yhteydestä 1546 omaksi hallintopitäjäkseen, nykyinen Kälviän ja Ullavan alue jäivät Kokkolan pitäjään vielä noin sadaksi vuodeksi. Kälviä kuului Ruotsalon neljänneskuntaan. Kälviänjoen asutus kasvoi 1500-luvun lopulla, ja Ullava mainitaan ensimmäistä kertaa vuoden 1608 torppariluetteloissa. Omaksi pitäjäkseen Kälviä, jossa siis Ullava oli mukana, irrotettiin 1639, ja kuningatar Kristiina vahvisti päätöksen 1640. (Turunen 1993, 49.)

Maallisen ja kirkollisen hallinnon rajat olivat siis pitkälle yhteneväisiä, vaikka Ullavan ja Kälviän rajalla talot saivat valita seurakuntansa. Ullavan seutu alkoi eriytyä Kälviästä omaksi saarnahuonekunnaksi 1700-luvun lopulla. Ullava muodosti käytännössä oman seurakunnan vuonna 1797, jolloin Turun tuomiokapituli siunasi ullavalaisten päätöksen oman saarnaajan papinmaksusta. Muodollisesti Ullava kuitenkin kuului Kälviän emäseurakuntaan. (Turunen 1993, 51.)

Erimielisyydet kunnan ja seurakunnan rajoista viivästyttivät kuntajakoa. Yhteinen kunnallishallinto ei Turusen mukaan jatkunut 1900-luvun puolelle koko maassa missään muualla kuin Kälviällä ja Ullavassa. Kälviän ja Ullavan kunnallinen ero toteutui lopulta vasta vuoden 1909 alusta, kun Vaasan läänin kuvernööri antoi asiasta päätöksen. (Turunen 1993, 308.)

Ullava oli siis alkujaan Kälviän kylä, ja seurakuntajaossa saarnahuonekunta ja kappeli. Ullavan seurakunta itsenäistyi 1904. Nyt yli sadan vuoden kuluttua Ullavan ja toisella suunnalla olevan

rajanaapurin Kaustisen seurakunnat liitettiin yhteen 2006, ja Ullavan seurakunnasta tuli taas kappeliseurakunta. (Hanni & Rytioja, 2009.) Seurakuntahallintoon oli kuitenkin tällä erää tulossa nopeasti uusia muutoksia, kun Ullava kuntana oli yhdistymässä Kokkolaan ja seurakuntien rajojen piti Kirkkolain mukaan noudattaa kuntien rajoja.

Kälviän kunnan väkiluku oli juuri ennen vuoden 2009 kuntaliitosta 4550 asukasta. Ullavan kunnassa oli ennen vuoden 2009 kuntaliitosta noin tuhat asukasta.

3.3. Kuntajako 1800-luvulta

Nykyiseen kuntajakoon on tultu Suomessa monien vaiheiden kautta. Nykyinen kunnallishallinto on peräisin Venäjän hallinnoiman autonomian ajalta 1865, jolloin annettiin asetus kunnallishallinnosta maalla. Seurakuntien ja kuntien hallinto erotettiin vasta tuolloin toisistaan. Kaupunkien hallinto puolestaan uudistui, kun siitä annettiin asetus 1873. (Wiberg 2006, 97.)

Kunnallishallinnon juuret pohjautuvat siis seurakuntajakoihin, joiden rajoja myöten pitkälti myös kuntien rajat pääasiassa 1800-luvun lopulla piirrettiin.

Kunnat ja seurakunnat siirtyivät uuteen käytäntöön vaiheittain. Kunnallisten asioiden hoitamiseksi oli ryhdyttävä pitämään erityisiä kuntakokouksia, joissa kunnan äänivaltaiset jäsenet päättäisivät asioista. Puhetta kokouksissa johtaisi kolmeksi vuodeksi valittu puheenjohtaja eli kuntakokouksen esimies. Kun aiemmin pitäjäkokouksissa puhetta oli johtanut itseoikeutettuna kirkkoherra, nyt puheenjohtajaksi saattoi tulla kuka tahansa kunnan jäsen. (Junkala & Niemelä 1977, 393.)

Asetus määräsi, että kunnallishallinto oli pantava toimeen kolmen vuoden kuluessa asetuksen antopäivän jälkeen, ellei siihen saatu lykkäystä. Tässä mielessä pitäjähistorioiden tulkinnat herättävät kysymyksiä, sillä Junkalan ja Niemelän mukaan heti asetuksen antovuonna uuden kunnallishallinnon toteuttivat mm. Kälviä ja Ullava ja kolmen vuoden kuluessa Suur-Lohtajan kunnat Toholampi, Kannus, Lohtaja ja Lestijärvi. (Junkala & Niemelä 1977, 393-395.) Kuitenkin Kälviän ja Ullavan kirjassa mainitaan, että yhteinen kunnallishallinto jatkui 1900-luvun puolelle koko maassa vain Kälviällä ja Ullavassa.

3.4. Kuntakenttä harvenee

Kokkolan kaupungin sekä Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kunnilla oli edellä kuvatun mukaisesti kaukaista yhteistä historiaa satojen vuosien takaiselta ajalta, jolloin asukasmäärät olivat nykyistä huomattavasti pienempiä. Hallintoalueet olivat laajoja esimerkiksi Suur-Lohtajan alueella. Useiden

satojen vuosien ajan aina 1500-luvulta lähtien alueella oli kuitenkin hallinnollisesti kolme tai neljä erillistä aluetta, Suur-Lohtaja (Lestijokilaakson alue: Himanka, Kannus, Lestijärvi, Lohtaja, Toholampi), Suur-Kälviä sekä Kokkolan kaupunki ja Kaarlelan kunta. Myös hallintokulttuurit muovautuivat erillisinä Kokkolan kaupungissa ja siihen liittyvissä kunnissa.

Kuntien toiminnan tehostaminen ja kuntien määrän väheneminen oli kuitenkin väistämätöntä. 1960- ja 1970-luvuilla maassa selvitettiin kuntarakennetta ja tehtiin keskusten vaikutusalueiden luokittelutyötä. Kuntaliitoksia tehtiin tuolloin yhteensä 67. Kokkolan ja Kaarlelan kuntaliitosselvitykset valmistuivat 1968, täydentävä selvitys valmistui 1974, ja kuntaliitos toteutui 1977 alusta. (Kokkolan ja Kaarlelan kuntaliitos 1977 – 2007, 5.)

3.5. Yhteistyö tiivistyy

Pääkiinnostukseni tässä tutkielmassa koskee siis sitä, miten luottamusta rakennetaan kuntaliitosprosessin aikana, kuntaliitokseen valmistauduttaessa ja sen toteuduttua. Etsin siihen vastausta selvittämällä kysymystä siitä, miten luottamuksen rakentuminen ja horjuminen ilmenee kuntaliitosta koskevissa teksteissä. Kyse on myös hallinnon toimivuudesta ja laajasti ottaen hallinnasta, joka kattaa niin kunnallisen ja valtion hallinnon kuin verkostojen kautta mm. terveydenhuolto-, koulutus-, tiede – ja elinkeinoelämän sekä kansalaisyhteiskunnan.

Koska Kokkola sekä Kälviä, Lohtaja ja Ullava olivat pienehköjä kuntia ja naapureita ja kuuluivat samaan maakunnalliseen liittoon, Keski-Pohjanmaan liittoon, kuntien luottamushenkilöt ja johtavat viranhaltijat tunsivat toisiaan. Myös alueen yhdistys- ja järjestötoiminnassa eli kansalaisyhteiskunnassa on tehty ja tehdään kuntien rajat ylittävää yhteistyötä. Keski-Pohjanmaan alueella on noin kaksituhatta yhdistystä, järjestöä ja osuuskuntaa, joista osan toimialue kattaa Kokkolan ja Kaustisen seutukunnat sekä Kalajokilaakson ja osan toimialue Kokkolan ja Kaustisen seutukunnat sekä Pietarsaaren seutukunnan. Osa yhdistyksistä keskittyy luonnollisesti kattamaan vain yhden kunnan, jopa yhden kylän alueen.

Yhteistyötä oli tehty muun muassa koulutus- ja sairaanhoitopolitiikassa, kun koko maakunnan kunnat olivat mukana perustamassa yhteistä koulutuskuntayhtymää 1957 ja Kokkolan ammattikoulua, joka aloitti toimintansa 1960 sekä keskussairaala, joka aloitti toimintansa 1969. Tärkeimpänä yhteistyömuotona nimenomaan Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan yhteennivomisessa voidaan pitää vuoden 1972 kansanterveyslain aiheuttamaa yhteisen terveydenhuoltokuntayhtymän perustamista 1973. Kokkolanseudun terveystakeskuskuntayhtymässä

olivat mukana juuri kaikki neljä nyt kyseessä olevaa naapurikuntaa: Kokkola, Kälviä, Lohtaja ja Ullava. (kts. esim. Mutka 2009.)

Keski-Pohjanmaa ja Kokkola ryhtyivät yhteistyöhön yli kunta- ja jopa yli maakuntarajojen myös korkeakoulupolitiikassa. Vuonna 1965 perustettiin Keski-Pohjanmaan korkeakouluyhdistys, ja sen myötä aloitti toimintansa kesäyliopisto. 1977 perustettiin Chydenius-Instituutin kannatusyhdistys, jonka myötä yhteistyö Jyväskylän yliopiston kanssa alkoi. 1985 perustettiin Keski-Pohjanmaan täydennyskoulutusyksikkö ja 1987 alkoi erityisopettajien poikkeuskoulutus, 1988 luokanopettajien ja musiikinopettajien poikkeuskoulutus ja psykiatrian erikoislääkärikoulutus. 1991 Chydenius-Instituutti ja täydennyskoulutusyksikkö yhdistettiin Jyväskylän yliopiston Chydenius-Instituutiksi ja vuonna 1997 se irtosi Jyväskylän yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen alaisuudesta yliopiston erillislaitokseksi. 2001 solmittiin yhteistyösopimus Oulun yliopiston ja 2003 Vaasan yliopiston kanssa, ja 2004 Chydenius-Instituutista tuli yliopistokeskus. Myös informaatioteknologian, sosiaalityön ja kemian maisteriohjelmat alkoivat ja lopulta 2007 Kokkolan yliopistokeskus Chydeniukseksi nimensä muuttanut laitos siirtyi uusiin tiloihin Kokkolan kampusalueelle. (kts. esim. Kokkolan yliopistokeskuksen historia 2009.)

Sekä tiede- että ammattikorkeakoulupolitiikassa Keski-Pohjanmaa ja Kokkola ovat tehneet yhteistyötä sekä Kalajokilaakson eli Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eteläosan että Pietarsaaren seudun eli Pohjanmaan maakunnan pohjoisosan kanssa. Ammattikorkeakouluopetus käynnistyi Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa 1992 ja ammattikorkeakoulu vakinaistettiin 1998. (kts. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu 2009.)

Keski-Pohjanmaalla toimivan ammattikorkeakoulun toiminta-alue ulottuu niin ikään Kalajokilaaksosta Pietarsaaren seudulle. Toimintayksiköitä on Haapajärvellä, Ylivieskassa, Kokkolassa ja Pietarsaassa. Ammattikorkeakouluverkon harventamistavoitteet johtavat siihen, että Haapajärven yksikön toiminta siirtyy lähivuosina Ylivieskaan.

2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen kuntaliitosneuvottelut olivat pitkälle seurausta valtionhallinnon käynnistämästä kuntien palvelurakennemuutoksesta eli PARAS-hankkeesta, jonka tavoitteena oli tehostaa ja parantaa kunnallisia sosiaali- ja terveystalouksia (Suomen Kuntaliitto 2008). Samaan aikaan valtio tarjosi kunnille ns. porkkanarahoja, joilla kuntien haluja kuntaliitoksiin pyrittiin lisäämään (Manninen 2007). Keski-Pohjanmaalla tunnusteltiin kuntaliitoshaluja mm. ns. Neliapilakunnissa (Himanka, Kannus, Kälviä ja Lohtaja) sekä Kaustisen, Vetelin ja Halsuan alueilla.

Keski-Pohjanmaa jakaantui sosiaali- ja terveystoimen hallinnassa kahteen yhteistyöalueeseen. Toisen muodosti kuntaliitoksen jälkeinen Kokkolan kaupunki ja toisen muut maakunnan kunnat Lesti- ja Perhonjokilaaksosta. Viimeksi mainitusta yhteistyöalueesta käytettiin nimeä JYTA, Jokilaaksojen yhteistyöalue. JYTAn hallinto järjestettiin kuitenkin sairaanhoitopiirikohtaisesti, eli Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, johon siis Kokkolakin kuului, oli palvelujen tuottaja. Kokkolan kaupunki puolestaan tuotti sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelut paitsi uuden Kokkolan asukkaille, myös naapurin, kaksikielisen Kruunupyyn asukkaille. Kruunupyy oli tehnyt valinnan yhteistoiminnasta Kokkolan kanssa kunnanvaltuustossa äänestyksen jälkeen. Vähemmistöön jäänyt vaihtoehto olisi ollut sosiaali- ja terveydenhuoltoyhteistyö Pietarsaaren seudun kuntien kanssa.

3.6. Luottamuksen ja vallan merkitykset esille kolmen teeman kautta

Tutkin tässä työssä luottamuksen, vallan, hallinnon ja hallinnan merkityksiä Kokkolan kuntaliitoksen yhteydessä kolmen teeman avulla. Näitä teemoja ovat Kokkolan energialiiketoimintayhteistyö Korpelan Voima ky:n kanssa, Kokkolan seurakuntayhteistyö sekä Kokkolan ja Keski-Pohjanmaan suuntautumiskeskustelu valtionhallintoa uudistettaessa. Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntaliitos vaikutti merkittävästi kaikkien kolmen teeman mukaisiin hallinnon järjestelyihin.

3.6.1. Korpelan Voima ky:n taustaa

Energiayhtymä Korpelan Voima kuntayhtymään on kuulunut lähinnä keskipohjalaisia maaseutukuntia. Yhtymän taustalla onkin 1900-luvun alun keskipohjalaisen maaseudun sähköntarve. Aarre Aunolan historiikin mukaan pieniä yhtiöitä suunniteltiin ja perustettiin ensin eri puolille maakuntaa muutaman osakkaan käyttöön. Perhonjoelle suunnitellun voimalaitoksen kaatoi veden vähyys joessa ja ensimmäisen maailmansodan syttyminen 1914. Vuonna 1918 Kannukseen ja Toholammille kaavailtiin sähköosuuskuntaa ja päädyttiin kolmen kosken yhdistämiseen Korpelan voimalaitoksen padolla. Sähköosuuskunta jäi perustamatta, sen sijaan perustettiin Sähkösaakeyhtiö Korpelan Voima, jossa olivat aluksi mukana Kannuksen, Toholammin, Kälviän ja Lohtajan kunnat. Sen perustava kokous pidettiin maaliskuussa 1919. (Aunola 1993, 8-11.)

Aunola kertoo, että neljän maalaiskunnan sähkölaitoshanke oli 1920-luvun alussa suurhanke ja lähes ainutlaatuinen kuntien yhteistyöhanke. Valmistuessaan Korpelan voimalaitos oli maan kymmenen suurimman vesivoimalaitoksen joukossa ja todennäköisesti suurin yksinomaan maaseudun sähköntarpeisiin rakennettu voimalaitos. Se valmistui 1921, ja peruskorjattiin

ensimmäisen kerran 1987. Korpelan Voima toimitti sähköä myös omistajakuntien ulkopuolelle. (Aunola 1993, 13.)

Korpelan Voiman omistajakuntien määrä pysyi neljänä vuoteen 1951, jolloin mukaan tuli Sievin kunta. Himanka liittyi Korpelan Voimaan 1962, Ullava ja Lestijärvi 1963 ja Raution kunta 1967 (Rautio liittyi Kalajoen kuntaan 1973). Kaustisen kunta liittyi Korpelan Voimaan 1974 ja Halsuan kunta liittyi 1987. Tämän jälkeen omistajakuntia oli yhteensä yksitoista.

Korpelan Voima toimi 35 vuotta 1919-1953 osakeyhtiöpohjaisena ja sen jälkeen vuoteen 1992 kuntainliittopohjaisena. Vuoden 1993 alussa aiemmat kuntainliitot muuttuivat kunnallislain osauudistuksen vuoksi kuntayhtymiksi. Yhdestätoista omistajakunnasta suurin osuus oli vuonna 1993 Kannuksella, 18,9 prosenttia osuuksista. Kälviällä oli 14,3 prosenttia, Lohtajalla 10,9 prosenttia ja Ullavalla 2,3 prosenttia eli näillä kolmella kunnalla yhteensä 27,5 prosenttia osuuksista. (Aunola 1993, 22.)

Tämä omistusosuuspohja oli seikka, joka sai muut Korpelan Voiman omistajakunnat varpailleen, kun uusi Kokkola esitti pääsemistä mukaan Korpelan Voima kuntayhtymään Kälviän, Lohtajan ja Ullavan omistusosuuksien osuudella. Kokkolan kaupungilla oli oma energiayhtiö Kokkolan Energia ja sen kautta osuuksia Pohjolan Voimassa, joten Korpelan Voima arvioi sen vääristävän kilpailua. Korpelan Voima olisi kyllä ollut halukas maakunnalliseen energiayhtiöön, mutta siihen taas Kokkolan kaupunki ei ollut halukas.

3.6.1. Kuntaliitos ja seurakuntafuusion erikoisuudet

Kuntaliitoksilla on merkittäviä vaikutuksia hallintoon myös verovaroin ylläpidetyissä evankelisluterilaisissa seurakunnissa. Viime vuosina pieniä seurakuntia on yhdistynyt isompiin, vaikka kuntaliitoksia kuntien välillä ei olisikaan tehty. Kun kuntaliitos tehdään, kirkkolaki lähtee siitä, että myös seurakuntien hallintorajojen on noudatettava uusia kuntarajoja.

Myös kielellä on merkitystä seurakuntahallinnossa. Kokkolassa oli jo ennen kuntaliitosta seurakuntayhtymä, johon kuului suomalainen ja ruotsalainen seurakunta. Vaikka hallinto oli yhteinen, ruotsalainen seurakunta kuului Porvoon ja suomalainen seurakunta Oulun hiippakuntaan.

Keski-Pohjanmaalla ja Kokkolassa seurakuntien merkitys ihmisten elämässä on keskimääräistä suurempi. Tutkimuksen mukaan Keski-Pohjanmaalla asukkaat kokevat seurakuntien antavan asukkailleen tukea toiseksi eniten koko maassa. Mukana tutkimuksessa oli 19 maakuntaa. Keski-Pohjanmaan edellä maakunnista oli vain Päijät-Häme. Seutukunnittain mitattuna Kokkolan seurakunta nousi neljännelle sijalle koko maassa, kun seurakuntien merkitystä tuen antajina mitattiin yhteensä 79:ssä seurakunnassa. (Niemelä 2004, 81.)

Kun kunnat olivat päättäneet kuntaliitoksesta, seurakuntien oli seurattava ratkaisua. Kokkolaan liittyvistä kunnista Lohtajan ja Kälviän seurakunnat ilmaisivat halunsa liittyä itsenäisinä seurakuntina Kokkolan seurakuntayhtymään. Sen sijaan Ullavan tilanne oli ongelmallinen. Kirkkohallituksen kehotuksesta Ullava oli liitetty yhteen Kaustisen seurakunnan kanssa vuoden 2006 alusta. Ullava oli säilyttänyt oman nimensä yhteisen seurakunnan nimessä, joka oli Kaustisen ja Ullavan seurakunta. Nyt kun Ullavan kunta päättikin liittyä Kokkolan kaupunkiin, seurakunta olisi voinut lähteä yhteisestä Kaustisen ja Ullavan seurakunnasta ja liittyä esimerkiksi kappeliseurakuntana Kokkolan seurakuntayhtymään. Oulun tuomiokapitulin selvitysmies kuitenkin katsoi, että Kokkolaan voisikin liittyä koko vastamuodostettu Kaustisen ja Ullavan seurakunta. Tätä ei heti sulatettu Kaustisen ja Ullavan seurakunnassa eikä myöskään Kokkolan seurakuntayhtymässä. Luottamuselimet ja seurakuntalaiset vetosivat Oulun tuomiokapituliin ja kirkkohallitukseen, että Kaustisen seurakunta voisi jatkaa itsenäisenä. Lopulta kirkkohallitus päätti, että Kaustisen ja Ullavan seurakunta liitetään kokonaisuena seurakuntana Kokkolan seurakuntayhtymään, vaikka Kaustisen kunta ei mihinkään toiseen kuntaan liitykään.

3.6.2. Kuntaliitos tiukensi valtionhallinnon suuntautumiskiistaa

Kokkolan kuntaliitosta koskevan tutkielmani teemoista kolmas koskee Kokkolan ja Keski-Pohjanmaan suuntautumista valtionhallinnossa. Aiheesta julkaistiin ylivoimaisesti eniten lehtitekstejä Kokkolan kuntaliitoksen kynnyksellä ja heti sen jälkeen. Suuntautumisessa hallinnon ja aluekehittämisen ministerityöryhmä ja maan hallitus halusivat kuulla paikallisia toimijoita ja erityisesti maakunnallista liittoa.

Tiukka rajalinja muodostuikin Keski-Pohjanmaan liiton hallinnon ja Kokkolan kaupungin hallinnon välille. Keski-Pohjanmaan liiton hallinnossa maaseutukuntien edustus oli väkilukuun suhteutettuna – yhteisesti hyväksytyjen pelisääntöjen mukaan – Kokkolaa suurempi. Keski-Pohjanmaan liiton

hallitus äänesti suuntautumisesta pariinkin otteeseen, ja enemmistö kannatti suuntautumista pohjoiseen. Esimerkiksi 15.9.2008 Keski-Pohjanmaan liiton hallituksen äänestyspäätös oli pohjoisen yhteistyösuunnan puolesta äänin 6—5. Kokkolan kaupungin oma kanta sen sijaan oli, äänestyksen jälkeen, että Keski-Pohjanmaan ja Kokkolan pitäisi suuntautua valtionhallinnossa etelään.

Kuntaliitos toi kaupungin hallintoon edustajia entisistä maaseutukunnista Kälviältä, Lohtajalta ja Ullavasta, mutta siitä huolimatta kaikista valtuutetuista yli puolet kannatti suuntautumista etelään. Kaupunginvaltuutetuista yli puolet halusi viime vaiheessa vedota etelään suuntautumista painottaen valtionhallintoon, mutta uusi kaupunginhallitus ei ensin halunnut jatkaa asian käsittelyä. Ehdittiin jo puhua parlamentaarisesta kriisistä, mutta tilanne laukesi, kun keskustan ryhmä myöntyi siihen, että vetoamuskirje lähetettäisiin yhteisesti laaditun sanamuodon mukaisina.

Kokkola on maan pohjoisin kaksikielinen kaupunki. Ruotsinkielisiä on ennen kuntaliitosta ollut noin 17 prosenttia väestöstä. Kuntaliitoksen myötä ruotsinkielisten suhteellinen osuus Kokkolassa laski alle 14 prosentin. Ruotsinkielinen väestö pyrkii pitämään yhteydet vireinä Pohjanmaan maakunnan muuhun ruotsin- ja kaksikieliseen väestöön. Ruotsinkielestä muodostuikin suuntautumisessa merkittävä kiistakysymys, ja perustuslakivaliokunta antoi lausunnon, jossa valiokunta korosti kielellisiä perusoikeuksia aluejakoja valmisteltaessa. Oikeuskansleri Jaakko Jonkan mielestä valtion aluehallinnon järjestämisessä kielellisten palvelujen turvaaminen pitää asettaa etusijalle. Lausunnossaan Jonkka asettui näin perustuslakivaliokunnan tulkinnan taakse.

Hallinnon ja aluekehittämisen ministeriryhmä päätti marraskuussa 2009, että Keski-Pohjanmaan maakunnan yhteistyösuunta on ainakin vuoden 2010 ajan etelä. Esitykseen sisältyy lausuma, jonka mukaan vuoden 2010 aikana selvitetään, voidaanko ruotsinkieliset palvelut tarjota Oulusta vuoden 2011 alusta. Sitä varten virkamiehille tarjotaan ylimääräistä ruotsinkielen opetusta.

4. TEKSTIEN PUHETTA – JA HUUTOA

4.1. Tutkimusaineisto

Alueellinen tutkimuskohteeni on siis pääasiassa Kokkolan kuntaliitos vuoden 2009 alussa, kun Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kunnat liittyivät Kokkolan kaupunkiin. Vuoden 2010 alussa toteutui Himangan ja Kalajoen kuntaliitos. Kuntaliitokseen liittyvät luottamusta, vallankäyttöä ja hallintaa koskevat teemat korostuivat erityisesti poliittisissa peleissä, jotka ilmiselvästi nousivat esiin valtionhallinnon suuntautumista koskevissa teksteissä.

Aiheeseen liittyy myös kuntalaisten näkökulmasta muita hallintoon liittyviä yhteistyön muotoja. Kuntaliitokset vaikuttavat myös seurakuntarajoihin. Keski-Pohjanmaalla seurakuntiin kuuluu keskimääräistä suurempi osa väestöstä. Toisaalta kuntaliitos vaikuttaa myös kuntayhtymäjakoisiin. Maaseutukuntien yhdessä omistama energiayhtymä Korpelan Voima, sen jakaantuminen kuntaliitoksen yhteydessä ja siihen liittyvät diskurssit tuovat lisämerkityksiä näihin kysymyksiin.

Pääaineistona käytän pääasiassa sanomalehdissä aiheesta julkaistuja artikkeleita, pääkirjoituksia ja yleisönosastokirjoituksia ennen Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntaliitosta sekä sen jälkeen, eli ajalta 1.4.2008–31.3.2009. Olen kerännyt aineistoa maakuntalehti Keskipohjanmaasta sekä kahdesta Kokkolassa ilmestyvästä paikallislehdestä, Kokkola-lehdestä ja Kokkolan Sanomista. Artikkeleita on kyseiseltä ajalta yhteensä 392 kappaletta (LIITE 1). Lisäksi teemojen seuraamiseksi olen tausta-aineistona käyttänyt kyseistä kuntaliitosta koskevia YLEn maakuntaradion Radio Keski-Pohjanmaan ajankohtaisraporttien juontotekstejä yhteensä 23 kappaletta ajalta 14.8.2007–18.3.2008, Kokkolan ja Lohtajan kuntaliitosselvityksen johtoryhmän pöytäkirjoja ajalta 16.5.2007 – 14.8.2007, Kokkolan, Kälviän ja Lohtajan kuntaliitosselvityksen pöytäkirjaa 27.8.2007 sekä lopulta Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntaliitosselvityksen johtoryhmän pöytäkirjoja ajalta 11.10.2007 – 21.11.2007.

Olen kerännyt em. maakuntalehdestä ja paikallislehdistä kattavasti kuntaliitosta eri näkökulmista käsittelevää materiaalia. Olen leikannut artikkelit, uutisjutut, pääkirjoitukset ja yleisönosastokirjoitukset kotiini tilatusta maakuntalehdestä sekä ilmaisjakeluna tulleista paikallislehdistä (LIITE 1). Sekä tausta-aineiston että varsinaisen tutkimusmateriaalin olen käynyt ensin huolellisesti lävitse, joten kuntaliitosprosessista on muodostunut näiden tekstien kautta suurelle yleisölle annettu kuva ja esiyymmärrys tutkimuskohteesta. Teksteissä puhuvat sekä toimittajat uutisjutuissa ja sanomalehdet itse lehtien pääkirjoitusten kautta että luottamushenkilöt, viranhaltijat ja tavalliset kuntalaiset yleisönosastokirjoituksissa.

4.2. Katsaus tutkimusteksteihin

Kunta- ja palvelurakennemuutos ja vuonna 2005 voimaan tullut puitelaki nostattivat Suomen maakunnissa vuodesta 2006 alkaen erityyppisiä yhteistyöhankkeita, mikä myös oli yksi puitelain tarkoitus. Näissä nopeita käännteistä saaneissa yhteistyöhankkeissa luottamus ja siihen liittyvä vallankäyttö oli monella tasolla vaikuttamassa tuleviin ratkaisuihin. Kuntaliitoksia mietittiin esimerkiksi Keski-Pohjanmaalla monella taholla. Muun muassa niin sanotut Neliapilakunnat olivat jo vuonna 2006 selvittelleet yhteistyömahdollisuuksia. Neliapilakuntiin kuuluivat Himanka, Kannus, Kälviä ja Lohtaja. Tämä esiselvitystyö ei kuitenkaan johtanut varsinaiseen kuntaliitosselvitykseen.

Kokkolan ja lähikuntien kuntaliitoshanke lähti liikkeelle vuonna 2007 hieman erikoisella tavalla. Neliapilakuntien yhteistyön kariuduttua Lohtajan kunta oli ilmoittanut halukkuudestaan lähteä kuntaliitosselvityksen tekemiseen Kokkolan kaupungin kanssa, mutta Kälviän kunta sen sijaan ehti helmikuussa (Kälviän kunnanhallitus 26.2.2007) jo tehdä päätöksen siitä, että se ei kuntaliitosselvitykseen tässä vaiheessa lähde. Ongelmana Kokkolan ja Lohtajan kahdenkeskisissä kaavailuissa oli yhteisen rajan puuttuminen, ja Kälviän kunta oli rajakunta molemmille.

Kälviän edustajat kävivät Kokkolan ja Lohtajan edustajien kanssa kesäkuussa 2007 neuvottelun, jossa Kälviän edustajat saivat kuulla Kokkolan ja Lohtajan aikeista ja tilanteesta. Kokkolan ja Lohtajan edustajat olivat vierailleet ministerin ja ministeriön virkamiesten luona keskustelemassa yhdistymismahdollisuuksista. Heille oli ilmoitettu, että yhteinen kuntaraja on lähtöedellytys ennen kuntaliitoksen toteuttamista. Elokuussa 2007 Kälviän kunnanhallitus esittikin sitten valtuustolle kunnan lähtemistä mukaan kuntaliitosselvityksen tekemiseen Kokkolan ja Lohtajan kanssa. (Kälviän kunnanvaltuusto 13.8.2007.)

Loppukesällä 2007 päätöksiä tehtiinkin nopeaan tahtiin. YLE Keski-Pohjanmaa kertoi 14.8.2007, että Kälviä lähtee mukaan kuntaliitosselvitykseen. Paikkakunnan kehityksen turvaamiseksi vaadittiin kuitenkin tiukkoja reunaehtoja. Elokuun lopulla kuultiin vielä, että Kokkola haluaisi myös Ullavan mukaan kuntaliitosneuvotteluihin. Ullavan valtuusto tekikin myönteisen päätöksen lähtemisestä mukaan kuntaliitosselvitykseen 29.8.2007. Toisaalla esimerkiksi Kaustinen ja Veteli kävivät syksyn 2007 aikana kuntaliitosneuvotteluja, joissa oli mukana myös Halsuan kunta. Liitoksen kaatoi Kaustisen kunnanvaltuusto lokakuussa 2007.

Syksyn 2007 ja huhtikuun 2008 välisenä aikana YLE Keski-Pohjanmaa käsitteli Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntaliitosta monesta eri näkökulmasta, jotka kattoivat liitoksen

vaikutuksia kuntalaisten omista kokemuksista liitokseen valmistauduttaessa, päivähoidon ja vanhustyön aiheista elinkeinoelämään.

Kokkolan kaupunginvaltuusto sekä Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kunnanvaltuustot tekivät 3.12.2007 tahoillaan yksimieliset päätöksensä kuntaliitoksesta. Kunnat päättivät yhdistyä Kokkolan kaupunkiin vuoden 2009 alussa. Uudesta Kokkolasta tulisi yli 45.000 asukkaan kaupunki.

Huhtikuun 2008 alusta alkoi vuoden kestänyt jakso, jonka aikana keräsin kuntaliitoksia koskevaa tekstimateriaalia kolmesta eri sanomalehdestä. Keräsin aineistoa maaliskuun 2009 loppuun saakka. Seuraavassa luetteloin kuukausittaiset kuntaliitoksia koskevien juttujen yhteismäärät Keskipohjanmaassa, Kokkola-lehdessä ja Kokkolan Sanomissa. Kokkolan kuntaliitoksen ohella keräsin tekstejä myös Himangan ja Kalajoen kuntaliitoksesta sekä muista kuntaliitoskaavailuista lähinnä Kaustisen, Vetelin ja Halsuan sekä Pietarsaaren seuduilta. Muita kuin Kokkolan kuntaliitosta koskevia tekstejä oli kuitenkin vähäinen määrä.

Lehtitekstien määrät kuukausittain (LIITE 1):

Huhtikuu 2008:	19 kpl
Toukokuu 2008:	22 kpl
Kesäkuu 2008:	31 kpl
Heinäkuu 2008:	11 kpl
Elokuu 2008:	22 kpl
Syyskuu 2008:	47 kpl
Lokakuu 2008:	90 kpl
Marraskuu 2008:	40 kpl
Joulukuu 2008:	38 kpl
Tammikuu 2009:	16 kpl
Helmikuu 2009:	19 kpl
Maaliskuu 2009:	37 kpl
Yhteensä 1.4.2008 – 31.3.2009:	392 kpl

4.2.1. Huhtikuu - kesäkuu 2008

Heti 2.4.2008 nousi esiin Kokkolan kuntaliitoksen vaikutus seurakuntien rajoihin, kun Kaustisen ja Ullavan seurakuntaa oli esitetty liitettäväksi Kokkolan seurakuntayhtymään. Mielpidekirjoituksessa vaadittiin, että seurakuntia ei pitäisi liittää pakolla. Uutisjutuissa käsiteltiin myös mm. kuntaliitoksen vaikutuksia metsänhoitoyhdistyksen rajoihin ja maatalouden lomituspalveluihin. Huhtikuun lopun uutisointia sävytti Himangan ja Kalajoen vuoden 2010 alussa toteutuva kuntaliitos. Valtuustot päättivät siitä 29.4.2008, vaikka yksi himankalaisvaltuutettu oli esittänyt asialle lisää harkinta-aikaa.

Vielä toukokuun alussa Himangan ja Kalajoen liitos puhutti lehdissä. Lukijan mielestä Himanka hävisi olemassaolonsa. Kolumnissaan Keskipohjanmaa-lehden toimittaja taas onnitteli 7.5.2008 Himankaa kuntaliitosratkaisusta.

Kokkola-lehden pääkirjoituksessa toivottiin 7.5.2008 uuden Kokkolan virkajärjestelyistä saatavan päätös nopeasti, mutta sama lehti kertoi 21.5.2008 johtajapakettin olevan edelleen auki.

Keskipohjanmaa-lehdessä kerrottiin 20.5.2008, että Kälviän ja Ullavan kunnanjohtajien johtajapaikat siirtyvät järjestelytoimikunnan käsittelyyn hallintosäännössä. Kuntaliitoksen valmistelutoimikunnan kokoomuslainen puheenjohtajana korvautuisi Kokkola-lehden 21.5.2008 uutisen mukaan keskustalaisella puheenjohtajalla.

Seurakuntaliitos puhutti vielä toukokuun lopulla, ja Keskipohjanmaa uutisoi 28.5.2008, että Kokkolan suomalaisen seurakunnan kirkkoherra piti Kaustisen ja Ullavan seurakunnan jakamista vaikeana ja että rovastikunta tuki selvitysmiestä, joka oli esittänyt Kaustisen ja Ullavan seurakunnan liittämistä kokonaisuena Kokkolan seurakuntayhtymään.

Kesäkuun alussa 2008 kuntaliitosta koskevissa teksteissä kerrottiin muun muassa johtajasopimuksista, järjestelytoimikunnan täydentymisestä, Lohtajalle kuntaliitosavustuksilla kaavaillusta monitoimitalosta sekä katujen ja teiden kaksikielisistä nimistä laajentuvassa Kokkolassa. Myös palvelusuhdeturvan arveltiin helpottavan kuntaliitoksia. Keskipohjanmaan pääkirjoituksessa pohdittiin 6.6.2008, olisiko kuntaliitos uhka ruotsin kielelle.

Tuomiokapituli oli esittänyt uuden lausuntopyynnön seurakuntaliitoksesta Kokkolan seurakuntayhtymälle. Aiemman lausunnon mukaan Kokkolan seurakuntayhtymään liitettäisiin vain Ullavan kappeliseurakunta eikä kokonaista Kaustisen-Ullavan seurakuntaa. 11.6.2008 Keskipohjanmaa kertoi, että kirkkoneuvosto pitäytyy valtuuston lausunnossa tuomiokapitulille, eikä Kaustis-kanta pehmene Kokkolassa. 25.6.2008 lehti kertoi, että yhteinen kirkkovaltuusto jakautui ja että uudesta lausunnosta äänestettiin.

Myös suuntautumiskeskustelu virisi kesäkuussa. Keskipohjanmaan uutisjutun 18.6.2008 mukaan Kokkolan suunta jäi vielä pöydälle. Kokkolan yritykset olivat etelän kannalla. 25.6.2008 Mieli-pidepalstalla julkaistiin maakuntahallituksen puheenjohtajan ja maakuntajohtajan kirjoitus, jonka mukaan oma maakunta on tärkein.

4.2.2. Heinäkuu – syyskuu 2008

Heinäkuussa 2008 Keskipohjanmaa ja Kokkolan Sanomat kirjoittivat Kälviän tilanteesta. 1.7.2008 Keskipohjanmaa kirjoitti uutisjutussaan, että Kälviän investointiohjelma mietityttää järjestelytoimikunnassa. Tasapainon etsiminen jatkuu syksyllä. Kokkolan Sanomat kertoi, että Kälviällä panostetaan perusturvaan.

27.7.2008 Keskipohjanmaa uutisoi, että Kaustinen on jättämässä Ullavan ja että kirkkovaltuusto esittää seurakuntajaon muutosta. 30.7.2008 sama lehti uutisoi, että eroaloite tuskin kääntää Kokkolan seurakuntayhtymän laajentamisjuna, sillä ”Tuomiokapituli päättää mitä päättää”. Kommenttijutussa kuitenkin muistutettiin, että seurakuntayhtymässä ollaan itsenäisiä.

Elokuun alussa Keskipohjanmaa-lehti muistutti, että valtio on varannut vuoden 2009 kuntaliitoksiin 110 miljoonaa euroa. Maakunnan suuntautumisjutussa 18.8.2008 hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi lupasi, että maakuntia ei liitetä toisiinsa vastoin niiden tahtoa. 19.8.2008 lehti uutisoi, että Kokkola haluaa Keski-Pohjanmaalle yhteisen aluehallinnon eteläisten naapuriensa kanssa. Keskipohjanmaa- ja Kokkola-lehti uutisoivat 19.8.2008 ja 20.8.2008 johtajavalinnoista, että Ullavan kunnanjohtajasta tulee yhteysjohtaja ja Kälviän kunnanjohtajasta kansliapäällikkö.

Seurakuntaliitoskeskustelu jatkui vilkkaana. Keskipohjanmaa uutisoi 21.8.2008, että Kaustisen pakkoliittäminen ei miellytä seurakuntalaisia ja että vastustusta on kolmessa seurakunnassa.

Kokkolan Sanomat pohti 21.8.2008 pääkirjoituksessa, että suunta on taas hakusalla. 27.8.2008 Keskipohjanmaa kertoi, että Kokkolaan liittyvät kunnat haluavat sanoa kantansa. Suuntautumiskysymys tulisi ehkä esille järjestelytoimikunnassa.

Keskipohjanmaa kertoi 28.8.2008, että Kokkolan seurakuntayhtymä pitää lausunnossaan kiinni kuntarajasta.

Syyskuussa lehtikeskustelu alkoi vilkastua selvästi. Teksteissä nousivat esiin mm. kouluinvestoinnit, perusturva, henkilöstön asema ja työilmapiiri. Seurakuntarajoista piti tehdä merkittäviä päätöksiä. 11.9.2008 Keskipohjanmaa kirjoitti, että kirkkohallituksen täysistunto saa esityksen Kaustisen ja Ullavan seurakunnan liittämistä Kokkolaan. Lehdessä käsiteltiin myös

seurakuntataistelun vaiheita. 17.9.2008 lehti kertoi, että kirkkohallitus pohtii vielä Kaustisen ja Ullavan seurakunnan kohtaloa ja että vetoomuksella oli vaikutusta.

Syyskuussa nousi esiin myös kysymys Kokkolan jäsenyystavoitteesta Korpelan Voiman kuntayhtymässä.

Syksyn kunnallisvaalien merkitys kuntaliitoksessa alkoi näkyä syyskuun lehtiteksteissä. Kokkolassa kuntavaaleihin oli Keskipohjanmaan mukaan tulossa 340 ehdokasta. Vihreät ja kristillisdemokraatit kasvattivat koko maassa ehdokasmääräänsä ja kokoomuksen pinnisti yli edellisten vuoden 2004 vaalien, mutta muiden isojen puolueiden ehdokasmäärät putosivat. Suurimpana syynä nähtiin kuntaliitokset.

Suuntautumiskeskustelu lämpeni. 22.9.2008 Keskipohjanmaan mielipideosastossa kirjoitettiin luottamuksen olevan koetuksella. Kaikki lehdet kirjoittivat, että yhteistyösuunnasta järjestetään ylimääräinen kaupunginvaltuuston kokous. Sairaanhoidopiirin edustajat puolestaan kirjoittivat vetoomuksia pohjoisen suuntautumisen puolesta.

4.2.3. Lokakuu – joulukuu 2008

Lokakuussa 2008 kuntaliitosta koskevien erilaisten lehtitekstien määrä lisääntyi merkittävästi. Yksittäisistä kuukausista lokakuussa julkaistiin eniten kuntaliitokseen liittyviä tai sitä sivuavia tekstejä, yhteensä 93 tekstiä. Erityisesti poliittiset kannanotot yleistyivät lähinnä syksyn kunnallisvaalien johdosta.

Seurakuntarintamalla kirjoitettiin siitä, että seurakunnat keräävät adresseja. Kaustiselta ja Ullavasta kerätyt nimilistat toivat tekstien mukaan vastapainetta Kirkkohallituksen seurakuntaliitosratkaisuun.

Suuntautumiskysymyksessä maakuntahallituksen keskustalainen puheenjohtaja kirjoitti Parashankkeen alusta. Sosiaalidemokraattien, kristillisdemokraattien ja vasemmistoliiton edustajat vastasivat 4.10.2008 Keskipohjanmaan yleisöosastossa keskussairaalan hallinnolle ja ylilääkärikunnalle eteläisen suunnan puolesta. Kokkolalainen SDP:n puheenjohtaja Jutta Urpilainen uskoi 7.10.2008 Keskipohjanmaassa, että suunta voi vielä kääntyä etelään. 8.10.2008 Keskipohjanmaan pääkirjoitus päätteli, että kiistassa on poliittinen lataus. Saman lehden

uutistekstissä RKP:n edustajat toivottivat Kokkolan tervetulleeksi Pohjanmaan liittoon. 10.10.2008 kannuslainen lukija esitti yleisönosastossa maakuntajakoa remonttiin.

Kuntaliitoksen arvioitiin lisäävän äänestysaluja. Uudelle Kokkolalle toivottiin terveyttä, sivistystä ja menestystä. Kuntaliitoksen arvioitiin nostavan pelastuskustannuksia Kokkolassa. Liitos näkyy myös asiakirjahallinnassa.

Kaupungin taloudesta keskusteltiin vilkkaasti. Perusturva tyrmäsi säästövaatimukset. Kokkolan vuosikate oli kuitenkin vuonna 2008 ennakoitua parempi.

Lokakuussa nousi esiin myös Kokkolan kaupungin tavoite päästä Korpelan Voiman jäsenkunnaksi. Keskipohjanmaa uutisoi 9.10.2008, että Korpelan Voiman ja Kokkolan Energian fuusiota tutkittiin, ja sen avulla saataisiin maakunnallinen sähköyhtiö. Nyky-Korpela oli lehden mukaan tylly Kokkolalle.

Myöhemmin, 19.10.2008 Keskipohjanmaa uutisoi, että Kokkolan jäsenyys oli pahassa vastatulessa Korpelan Voimassa. Kälviä, Lohtaja ja Ullava jäivät vähemmistöön – muu maakunta ei luota Kokkolaan. 22.10.2008 lehti uutisoi, että kunnat vaativat korvauksia Korpelan Voimalta, joka laskee korvaukseksi 20-25 miljoonaa. 23.10.2008 lehti kirjoitti, että Korpelan Voiman jäsenkuntien johtajat ovat varovaisia erokorvauksen suuruudesta. Samalla peräänkuulutettiin selvitysmiestä.

Seurakuntaliitosrintamalla Kirkkohallitus päätti liittää Kaustisen ja Ullavan seurakunnan äänin 6-5 yhtenäisenä seurakuntana Kokkolan seurakuntayhtymään. Ullavaa ei irroteta Kaustisesta. Asiasta uutisoivat Keskipohjanmaa ja Kokkola-lehti 22.10.2008 Seuraavana päivänä 23.10.2008 kommentteja oli kysytty seurakuntalaisilta, joiden mukaan päätös yllätti, muttei järkytti. Samalla muistutettiin, että päätös syntyi Kirkkohallituksen istunnossa täpärästi. Istunnosta oli kolme jäsentä pois.

Kunnallisvaaleissa äänestysaktiivisuus oli vilkkainta liittyvissä kunnissa. Keskipohjanmaa uutisoi 27.10.2008, että Kälviä, Lohtaja ja Ullava tekivät ryntäyksen Kokkolan valtuustoon. Keskusta nousi ykköspuolueeksi. Liitoskuntien ehdokkaat pääsivät joukolla laajenevan Kokkolan päättäjiksi.

Uuden kaupunginhallituksen järjestäytymiskaavailut alkoivat. Keskipohjanmaa uutisoi 29.10.2008, että Keskusta avaa neuvottelut. Laajenevan Kokkolan uusi valtuusto kokoontuu pian ja paikoista neuvotellaan ensi viikolla.

Keskipohjanmaa-lehti kirjoitti 28.10.2008, että suuntautumiskiista heijastui Kokkolan vaalitulokseen. Kuntaliitos ei passivoinut.

Seurakuntaliitosratkaisusta kirjoitettiin lehdissä vielä useaan otteeseen. 28.10.2008 kirjoitti nimimerkki ”Masentunut on mieli” Keskipohjanmaa-lehden mielipidepalstalla otsikolla ”Voi kauhia tuota Kirkon hallinnon pakkovaltaa tuomiokapitulissa ja kirkkohallituksessa”. 29.10.2008 sama lehti uutisoi, että Kaustisen-Ullavan seurakunnan kirkkoherra Raimo Aspors eroaa virasta. Kokkola-lehti otsikoi uutisensa 29.10.2008, että ”Muutoksia tuskin huomaa”. Lehti kertoi myös, että seurakuntayhtymä pärjää entisellä veroprosentilla. Samassa lehdessä oli myös Kokkolan seurakuntayhtymän tiedotussivu, jossa vakuutettiin, että seurakunnat pysyvät, mutta seurakuntayhtymä laajenee. 31.10.2008 kirjoitti lukija Keskipohjanmaa-lehden mielipidepalstalla kirjoituksen otsikolla ”Jälkijättöistä liikehdintää”.

Marraskuun alussa jatkui uutisointi uuden Kokkolan hallinnon järjestäytymisestä ja budjetin laadinnasta. 1.11.2008 Keskipohjanmaa uutisoi, että poliittiset ryhmät ovat koolla keskiviikkona ja että aikataulu on tiukka. 3.11.2008 lehti uutisoi, että laajenevan Kokkolan talousarvion teko vaatii erilaisten kulttuurien yhteensovittamista. Liikkumavara vähenee entisestään. 5.11.2008 kerrottiin, että laajeneva Kokkola painottaa sosiaali- ja terveystoimeen ja että paineet investointeihin ovat ankarat.

Samana päivänä Kokkola-lehti otsikoi, että budjetti rakentuu sovussa. Tekeillä oleva budjetti olisi realistinen. Kokkolan Sanomien mukaan Kokkolan budjetista puolet on sote-menoja.

Jo 17.11.2008 Keskipohjanmaa tiesi kertoa valtuuston ja hallituksen puheenjohtajien nimet. RKP:n Stefan Anderson valittaisiin valtuuston johtoon kahdeksi vuodeksi ja Keskustan Pekka Nurmi kaupunginhallituksen johtoon. 18.11.2008 lehti kertoi, että uudella valtuustolla oli lyhyt avaus.

Suuntautumisesta kirjoittivat Kokkola-lehti ja Keskipohjanmaa pääkirjoituksissaan. 16.11.2008 Keskipohjanmaa väitti, että maakunnalla pelataan kovaa peliä. Kokkola-lehti kirjoitti 19.11., että suunta on nyt valoa kohti. 26.11.2008 Keskipohjanmaa totesi, että Keski-Pohjanmaalla on nyt vientiä.

27.11.2008 lehti uutisoi Keski-Pohjanmaan liiton lausunnosta. Liitto ei muuttanut aiempaa kantaansa. Keski-Pohjanmaa kohti pohjoista. 30.11.2008 pääkirjoitus arvioi keskustelun saaneen koomisia piirteitä. Samassa lehdessä lukijakirjoituksessa maakuntajohtaja Altti Seikkula kirjoitti,

että maakunnan suunta on Keski-Pohjanmaa. Halsuan kunnanjohtaja Kalevi Lindfors kysyi mielipidepalstalla, missä on demokratia.

Joulukuussa 2008 suuntautumistekstejä ilmestyi runsaasti. Keskipohjanmaa-lehti kirjoitti pääkirjoituksen yhteistyön maakunnasta 2.12.2008 Mielipidepalstalla perättiin oikeutta keskipohjalaisille ja kysyttiin, mitä enemmistö tekee voitolla. 4.12.2008 lehti uutisoi, että Keski-Pohjanmaa suuntaa valtionhallinnon palveluissa pohjoiseen ja väitti tilannetta kompromissien kompromissiksi. Saman lehden uutisjutussa maakuntajohtaja iloitsi ministerityöryhmän esityksestä. Kuitenkin toisessa uutisjutussa Keski-Pohjanmaata toivottiin edelleen eteläiseen vaihtoehtoon. Ratkaisusta kerrottiin kuitenkin jo olevan olemassa poliittinen linjaus. 4.12.2008 Keskipohjanmaan pääkirjoituksessa todettiin maakunnan kannan ratkaisseen.

Joulukuun aikana kirjoitettiin muun muassa katujen ja teiden nimistä, kaupunginhallituspaikoista, palkkioiden tuntuvista korotuksista, uudesta hallintosäännöstä, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan viimeisistä valtuustojen istunnoista ja väkiluvun kasvusta ilman liitostakin.

4.2.4. Tammi-maaliskuu 2009

Vuoden 2009 alussa tapahtunut Kokkolan kuntaliitos näyttää aluksi hiljentäneen lehtitekstien määrää. 14.1.2009 Suuntautumista koskeneessa uutisessa Keskipohjanmaa kertoi, että virastojen yhdistäminen on alkanut. Keski-Pohjanmaalle tehdään kaksi suunnitelmaa.

Kokkolan Sanomat muistutti 15.1.2009 pääkirjoituksessaan, että paikallisidentiteetistä kannattaa huolehtia. 18.1.2009 Keskipohjanmaa uutisoi, että Kokkolan superlautakunnan valinta viivästyy. Tällä tarkoitettiin Kokkolan ja Kruunupyyn käsittävää sosiaalilautakuntaa. Asiaa mutkistivat kuntakiintiöt ja tasa-arvopykälä. 20.1.2009 lehti kertoi, että Kokkolan valtuusto neuvotteli asiasta pitkään. Kokkola-lehti kirjoitti 21.1.2009, että tasa-arvo tuotti ongelmia.

22.1.2009 Kokkolan Sanomat kertoi, että valtuusto valitsi lautakunnat. 29.1.2009 Keskipohjanmaa uutisoi, että hallintosääntö nostaa tunteita ja intohimoja. Poliitikot etsivät yhteistä linjaa.

Helmikuussa 2009 kuntaliitokset kirvoittivat vain hieman tammikuuta enemmän lehtitekstejä. Kokkolan Sanomat kirjoitti 5.2.2009 pääkirjoituksen otsikolla ”Epävarmuuden ajassa”. Kokkola-lehti puolestaan vaati 11.2.2009 pelisääntöjä selväksi.

Himangan ja Kalajoen seurakuntaliitoksesta kirjoitti Keskipohjanmaa 18.2.2009 uutisjutun otsikolla ”Kappeliseurakunta paras vaihtoehto”. Saman päivän toinen uutinen kertoi, että valtuusto ehtii päättää suuntautumisesta. 22.2.2009 RKP:n kansanedustaja Anna-Maja Henriksson kirjoitti kolumnissaan, että vielä voi vaikuttaa etelän puolesta.

Suuntautuminen nousi voimakkaasti esiin myös helmikuun 2009 teksteissä. Suuntautumisen takinkäänöistä olivat kokoomuksen edustajat saaneet kirjoituksensa sekä Keskipohjanmaan, Kokkola-lehden että Kokkolan Sanomien mielipidepalstoille. Sosiaalidemokraattien kunnallisjärjestön puheenjohtaja puolestaan kysyi, tehdäänkö suuntautumisessa historiallinen virhe.

Helmikuun 2009 lopulla Keskipohjanmaa uutisoi, että internetistä ovat kadonneet Kälviä, Lohtaja ja Ullava. Maaliskuussa 2009 kaikkien kolmen sanomalehden palstoilla näkyi voimakkaana suuntautumiskeskustelu. 3.3.2009 Keskipohjanmaa kertoi, että Kokkolan suunta selviää maanantaina. 4.3.2009 Kokkola-lehti kertoi, että suuntaa viitotetaan valtuustoinfossa. Keskipohjanmaa-lehti oli haastatellut Länsi-Suomen läänin maaherraa, joka ampui kovilla, jos Keski-Pohjanmaa suuntautuu pohjoiseen. Hänen mielestään äärikeinona olisi lakkauttaminen. Keskipohjanmaa itse otti pääkirjoituksessa asiaan kantaa otsikolla ”Menneisyyden ääni”.

5.3.2009 Keskipohjanmaa kertoi, että valtuusto istui infoillassa ja 6.3., että Kokkola suuntautuisi yhä etelään. 7.3.2009 mielipidekirjoittaja ehdotti, että koko Keski-Pohjanmaasta muodostettaisiin kaupunki, 8.3.2009 toinen mielipidekirjoittaja liputti pohjoisen puolesta. Kokkola-lehti uutisoi 11.3.2009, että Kokkola tahtoo aluehallinnon pohjoisreunalle, ja Kokkolan Sanomat toivoi pääkirjoituksessa, että aika rakentaa siltoja. 15.3.2009 mielipidekirjoittaja arveli lääninhallituksen joutuneen sivuraiteille ja ilmoitti olevansa paremman pohjoissuunnan tulevaisuuden kannattaja. 23.3.2009 mielipidekirjoittaja esitti etelälle vahvoja perusteita.

Kuntaliitokseen liittyvissä lehtiteksteissä käsiteltiin maaliskuussa 2009 myös mm. lukioiden yhdistämistä, it-yksikköä sekä sosiaali- ja terveystoiminnan valintaa.

4.3 Aineiston rajaaminen ja tutkimusongelma

Materiaalia on siis runsaasti, mutta rajaan sitä keskittymällä lähinnä kolmeen erilliseen teemaan. Näitä teemoja ovat seurakuntaliitos-, energiayhteistyö- ja suuntautumiskeskustelut. Ylivoimaisesti yleisin teema on Kokkolan ja Keski-Pohjanmaan suuntautumiseen valtionhallinnossa liittyvä keskustelu. Sitä koskevia artikkeleita on yhteensä 90. Seurakuntaliitosta käsitteleviä artikkeleita on 50 ja Korpelan Voiman tulevaisuuteen liittyviä artikkeleita kahdeksan kappaletta.

Näiden rajausten kautta aineisto tiivistyi ja jäsenyi, ja siitä voi löytää paremmin vastauksia tutkimusongelmaan ja tutkimuskysymyksiin. Lisäksi tiivistin aineistoa niin, että pääaineistona käytin lehdissä näistä teemoista julkaistuja pääkirjoituksia, kommentoivia artikkeleita ja yleisönosastokirjoituksia. Uutisjuttuja käytin lähinnä tausta-aineistona.

Tutkimusongelmani liittyi keskeisesti luottamukseen, vallankäyttöön ja hallintaan. Tutkimusongelmana oli selvittää luottamuksen rakentamisen keinoja ja tapoja kuntaliitoksen valmistauduttaessa ja sen toteuduttua sekä luottamuksen rakentumisen tai horjumisen näkymistä vallankäytössä ja hallinnon tapojen uudistamisessa.

Tutkimuskysymykseni olivat seuraavat:

- 1) Miten luottamuksen rakentuminen ja horjuminen ilmenee kuntaliitosta koskevissa teksteissä?*
- 2) Miten luottamusta rakennetaan kuntaliitosprosessin aikana?*
- 3) Miten luottamuksen rakentuminen tai horjumisen näkyy vallankäytössä?*

5. TEOREETTINEN VIITEKEHYS: LUOTTAAKO VAI EI?

Olen valinnut lähestymistavaksi tässä tutkielmassa diskurssianalyysin, koska katson sen tuovan parhaiten vastauksia nyt kyseessä olevan aineiston *luottamuksen, vallan, hallinnon ja hallinnan* kysymyksiin. Diskurssianalyysissä kyse on merkityksistä ja merkitysten välittymisestä. Kun kielen käyttöä ja niiden rakenteita tutkitaan, asioille ja ilmiöille annetaan kielen avulla merkityksiä. Samalla merkitysten antaminen johtaa ympäröivän sosiaalisen todellisuuden uudistumiseen. (Laamanen 2007, 43).

Itse lähestyn tutkimusaiheeni aluksi ranskalaisen Michel Foucault'n ajatusten avulla (1980, 1998, 2005). Foucault'n ajatukset vallasta, valtaan liittyvistä peleistä ja hallinnasta sopivat parhaiten pohjaksi, kun ratkon tutkielmani ongelmia. Lähestyn tutkimusteemojani nimenomaan monisäikeisen vallan ja luottamuksen näkövinkkelistä. Foucault'n teoria on monikerroksinen, ja jotkut nimittävät hänen luomaansa käsitteistöä varsinaiseksi viidakoksi (Salminen 2007). Ymmärrän tämän haasteena niin, että Foucault'n erittäin runsaasta tuotannosta on määriteltävä keskeinen, omaan tutkimukseeni soveltuva käsitteistö.

Michel Foucault (1926—1984) oli ranskalainen filosofi, joka tutki laajasti ja monitahoisesti tiedon, vallan ja etiikan kysymyksiä. Hänen tuotantonsa jaetaan yleisesti kahteen pääkauteen, tiedon arkeologiaan ja genealologiaan. Tutkimukset käsittelivät muun muassa vankilalaitoksen, armeijan, mielisairauden ja seksuaalisuuden historiaa. Foucault itse nimesi tutkimustensa yhteiseksi tavoitteeksi ja koko filosofiansa pääkäsitteeksi ajattelun kriittisen historian (Alhanen 2007, 20).

Michel Foucault otti vaikutteita filosofian suurilta nimiltä kuten Immanuel Kantilta (1724—1804), Martin Heideggerilta (1889—1976) ja erityisesti Friedrich Nietzscheltä (1844—1900). (Helén 1994, 270.)

Suomessa Foucault'ta ovat tutkineet muun muassa Ilpo Helén ja Kai Alhanen (Helén 1994, Alhanen 2007). Kai Alhanen on pohtinut erityisesti käytäntöjen ja ajattelun suhdetta Michel Foucault'n filosofiassa (Alhanen 2007).

Alhasen mukaan Foucault'n suurin esikuva ajattelun historian tutkimuksessa oli Nietzsche. Tämän genealoginen historiantutkimus ei lähde siitä, että ihmisluonto olisi muuttumaton vaan tutkimus paljastaa muuttumattomina pidettyjen ilmiöiden ja käsitteiden historiallisuuden ja kontingenssin. Foucault'n mukaan Nietzsche vastustaa asioiden alkuperän etsimiseen keskittyvää

historiankirjoitusta ja asettaa sen vastakohtaksi polveutumisen ja ilmaantumisen tutkimisen. Polveutumisen analyysi osoittaa, miten asiat ovat muodostuneet historiassa vähitellen lukuisten erilaisten tapahtumien vaikutuksesta. (Alhanen 2007, 25—26.)

Foucault'n valta-analyysiä on kritisoitu paitsi vaikeaselkoisuudesta, myös siitä, että sitä ei kytketä yhteiskunnan rakenteisiin. Muun muassa Jürgen Habermasin kritiikin mukaan Foucault'n analyysi jää tietorakenteiden ja tiedon tuottamisen tapojen tarkasteluun. (Laamanen 2007, 25; Habermas 1990.) Kritiikkiin on vastattu, että Foucault kehitteli tutkimusta varten erilaisia ohjelmia. Hänen käsityksensä vallasta eivät tästä syystä pysyneet samoina (Rose 1999, 4—5). Myöhemmän tuotantonsa valtatulkinnoissa Foucault korostaa myös yhteiskunnallisten rakenteiden merkitystä (Laamanen 2007, 25).

Itse löydän Foucault'n valtakäsitteistä selkeitä soveltamisalueita tämän päivän vallankäyttöön varsinkin omassa aineistossani. Monisäikeisen vallan ja luottamuksen kautta on mielenkiintoista pureutua kuntaliitosta käsittelevään aineistoon.

Toisaalta pohdin vallan ja luottamuksen käsitteistöä ja suhdetta suomalaisten Kaj Ilmonen ja Kimmo Jokisen (Ilmonen 2000; Ilmonen & Jokinen 2002) sekä Petri Ruuskasen (Ruuskanen 2001) ajatusten pohjalta. Haen pohjaa sosiaalisen pääoman ja luottamuksen teoriaan myös Adam Seligmanilta (mm. Seligman 2000), James Colemanilta (Coleman 1990) enkä Robert D. Putnamilta (Putnam 1993a ja 1993 b).

Teoriaa ja metodia työstän liettualaissyntyisen Algirdas J. Greimasin (1917—1992) metodologian siivittämänä, sillä vaikka Foucault'n diskurssianalyttinen käsitteistö on laaja, se ei kuitenkaan anna riittävästi työkaluja oman tutkimusongelmani ratkaisemiseen. Nämä kaipaamani työkalut tarjoaa Greimasin metodologia (Greimas & Courtes 1982).

5.1. Diskurssianalyysin taustoista

Diskurssia käytetään useilla tieteenaloilla ja eri merkityksissä. Sana tulee mm. englannin- ja ranskankielestä (*discours*, *discourse*). Sillä on tarkoitettu 1960-luvulle saakka lähinnä pohdiskelua ja mielipiteiden vaihtoa, mutta viimeisinä vuosikymmeninä sen sisältö on yhteiskunta- ja kielitieteissä tarkentunut.

Jo diskurssin yhteydessä puhutaan merkityksestä ja käytännöistä. Diskurssi voidaan ymmärtää sellaiseksi rikkumattomaksi merkityssuhteiden kokonaisuudeksi tai merkitysulottuvuudeksi, joka rakentaa todellisuutta tietyllä tavalla (Jokinen ym. 1999, 21).

Foucault puolestaan tarkoitti diskurssi-käsitteellä sellaista ymmärrystä todellisuudesta, joka nousee esiin kielestä. Foucault näki omien sanojensa mukaan diskurssit myös käytäntöinä, jotka systemaattisesti muokkaavat puhuntansa kohteita (Foucault 2005).

Fairclough (1997, 31) erottaa diskurssille kaksi merkitystä. Ensimmäisenä hän mainitsee kielitieteellisen merkityksen: hän ymmärtää diskurssin sosiaalisena toimintana ja vuorovaikutuksena eli ihmisten kanssakäymisenä todellisissa sosiaalisissa tilanteissa. Toisena merkityksenä hän selittää diskurssia jälkistrukturalistisessa yhteiskuntateoriassa kuten Foucault: diskurssi on sosiaalinen kielen rakenne ja tiedon muoto. Fairclough itse käyttää diskurssi-termiä molemmissa merkityksissä ja sanoo liittävänsä nämä kaksi merkitystä itse asiassa yhteen.

Diskurssianalyysi tarkastelee kaikkea kielenkäyttöä tekemisenä eli toimintana. Tässä tutkielmassa käytän metodina diskurssianalyttistä Algirdas J. Greimasin semioottista metodologiaa. Jokinen määrittelee diskurssianalyysin kielenkäytön ja muun merkitysvälitteisen toiminnan tutkimukseksi, jossa analysoidaan yksityiskohtaisesti sitä, miten sosiaalista todellisuutta tuotetaan erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä (Jokinen ym. 1999, 19).

Monia politiikan ja hallinnon ilmiöitä ryhdyttiin 1900-luvun lopulla tutkimaan erilaisina kielikäytäntöinä. Yleistyminen jatkui 2000-luvun alussa. Tällöin puhuttiin yhteiskuntatieteiden semiologisoitumisesta ja tekstualisoitumisesta (Silvo 1988, 17).

Kun diskurssianalyttinen tutkimus yleistyi 1900-luvun lopulla, keskusteltiin paljon sitä, palautuuko diskurssien tutkiminen vain kielenkäyttöön ja jääkö se tässä mielessä kielen vangiksi. Kritiikki ajankohtaisti kysymyksen diskurssien ja ”objektiivisen” todellisuuden suhteesta. (Laamanen 2007, 55.) Diskurssit rakentuvat kuitenkin vastavuoroisessa suhteessa sosiaalisiin rakenteisiin, suhteisiin ja käytäntöihin. Ne taas vaikuttavat tulkintoihin ja merkityksiin, joita annamme ympäristömme ilmiöille. (Fairclough 2001, 34.)

5.2. Foucault ja vallan analytiikka; voima, valta ja hallinta

Foucault'hon pohjaan sekä diskurssianalytikkona että ennen kaikkea *vallan ja hallinnan* teoreetikkona, kun käsittelen valtasuhteita sekä vallan ja *luottamuksen* kysymyksiä. Vallan käsite kietoutuu luottamuksen käsitteeseen monin tavoin. Ennen luottamuksen käsitettä tässä tutkielmassa teen katsauksen vallan analyysiin. Luottamus, valta ja hallinta ovat siis tutkielmani pääkäsitteitä.

Foucault'n esitys vallasta ja hallinnasta on laaja ja monipolvinen, ja kriitikoiden mukaan myös ajan mukaan muuttuva. Katson, että Foucault'n näkemykset vallasta, valtasuhteista ja muista keskeisistä käsitteistä nimenomaan Tiedontahto-osiossa (Foucault 1998) antavat tehokkaan selkänöjan omaan työhöni ja tukevat siten tutkimusongelmani ratkaisua. Foucault käsittää vallan myös pelinä. Perehdyn myös valtapeleihin ja erityisesti poliittisiin peleihin tutkimusongelmaa ratkaistessani.

Ennen Foucault'n valtakäsityksiin syventymistä on syytä selkeyttää keskeisiä käsitteitä. Teen sen ensin Foucault-tutkijoiden ajatusten avulla. Alhanen esittää ranskalaista filosofi Gilles Deleuzea seuraten, että on olennaista erottaa toisistaan *vallan ja voiman* käsitteet. Foucault tarkoittaa ensinnäkin voimalla ihmisten kykyä tehdä ja toteuttaa erilaisia asioita. Voimina voidaan tarkastella myös ihmisten kykyjä ajatella, tutkia, taistella, pakottaa ja suostutella toinen toisiaan. Vallan Alhanen puolestaan näkee pyrkimyksenä hallita voimia. Valtasuhteet hän taas käsittää erilaisiksi tavoiksi ohjata, muokata, vahvistaa, yhdistää ja hallita voimia. (Alhanen 2007, 119.)

Alhanen pitää keskeisenä Foucault'n valtakäsityksessä sitä, että valtaa ei käsitetä omaisuudeksi vaan toiminnaksi, jota jatkuvasti harjoitetaan voimien hallitsemiseksi. Alhanen näkee tärkeänä myös huomion, että Foucault pitää valtaa – ei tukahduttavana, vaan tuottavana. (Alhanen 2007, 120.)

5.2.1. Foucault'n dispositiivi on vallan verkosto

Foucault'n filosofiassa valta ja vallankäyttö näyttäytyvät monimutkaisena verkostona. Foucault loi käsitteen *dispositiivi*, jolla hän tarkoittaa kamppailujen, kiistojen, vallankäytön ja valtapyrkimysten tilannetta ja verkostoa (Foucault 1998, 500).

Foucault ymmärtää vallan ennen kaikkea *voimasuhteiden moninaisuudeksi*, joka muodostuu sekä toiminta-alueensa monisäikeisistä voimista että vastavoimista. Valta on hänen mukaansa myös peliä, mistä voidaan vetää yhteys mm. *poliittisiin peleihin*.

”Valta on peliä, joka kamppailujen ja loputtomien ristiriitojen kautta muuttaa, vahvistaa ja kääntää voimasuhteita vastakkaisikseen. Vallalla tarkoitan niitä

tarttumakohtia, joita nämä voimasuhteet toinen toisistaan löytävät muodostaen niistä ketjuja ja järjestelmiä tai päinvastoin toinen toisistaan eristäviä kuiluja ja ristiriitoja. Lisäksi tarkoitan vallalla strategioita, joissa voimasuhteet tulevat vaikuttaviksi ja joiden yleinen suunnitelma tai institutionaalinen kiteytymä ruumiillistuu valtiokoneistossa, lain muotoilemisessa ja yhteiskunnallisissa hegemonioissa.” (Foucault 1998, 69.)

Kun puhutaan valtapeleistä ja moninaisista voimasuhteista, Foucault viittaa niiden perustavaan merkitykseen. Hänen mukaansa valtasuhteiden periaate ei ole kaikenkattava jako hallitseviin ja hallittuihin, mikä sitten säteilisi ylhäältä alas:

”On pikemminkin oletettava, että ne moninaiset voimasuhteet, jotka tuotantokoneistossa, perheissä, pienryhmissä, ja laitoksissa syntyvät ja vallitsevat, ovat perusta yhteiskunnallisuuden läpäiseville, laajalle ulottuville halkeamavaikutuksille kokonaisuudessaan.” (Foucault 1998, 70-71.)

Näin muodostuva yleinen voimalinja ylittää paikalliset vastakohtaisuudet ja liittää ne uudelleen toisiinsa. Siitä syntyy voimasuhteiden uudelleenjakaja, uusia linjauksia ja yhdentämisä. Yhteenotot voivat olla rajuja, ja yhteenottojen jatkuva rajuus onkin perustana suuret vallan muodot sisältävälle *hegemonialle*. (Foucault 1998, 71.)

Foucault’n käsitys vallasta poikkeaa tässä suhteessa monen muun teoreetikon aiemmista valtakäsityksistä. Hänen mukaansa valtaa ei voi kukaan omistaa, se ei sijaitse tietyssä paikassa eikä sen suunta ole esimerkiksi ylhäältä alas. Valta on läsnä kaikkialla ja se voi myös tulla alhaalta. Valta ei ole instituutio eikä rakenne, vaan vallaksi voidaan nimetä yhteiskunnassa vallitseva monisäikeinen *strateginen tilanne*. (Foucault 1998, 70.)

Mikään yksittäinen ryhmä tai tietyt henkilöt eivät Foucault’n mukaan johda yhteiskunnallisen valtavestoston kokonaisuutta! Valtasuhteet eivät aina ole näkyvissä, eivätkä aina pohjamutia myöten paljastettavissa. Ne voivat olla tarkasti laskelmoituja ja tavoitetietoisia, mutta niitä ei voi kukaan yksin omistaa. Foucault’n mukaan ne ovat sekä intentionaalisia että ei-subjektiiivisia, mikä tarkoittaa tietoisuuden kykyä viitata itsensä ulkopuolelle. Ei ole olemassa valtaa, joka esiintyisi ilman päämääriä ja tavoitteita. Se ei kuitenkaan tarkoita, että valta olisi seurausta yhden tietyn henkilön valinnasta tai päätöksestä.

Hyvin mielenkiintoista on soveltaa omaan tutkimukseeni tätä näkemystä, että vallalla ei ole mitään keskusta, johon kaikki muu valta viime kädessä palautuisi. Tätä voidaan pitää selvimpänä erona aiempiin valtakäsityksiin. Foucault itse tarkoittaa vallan verkostoista puhuessaan juuri tätä.

Valtaa ei pidä hallussaan yläluokka tai eliitti, sillä se ei ylipäätään ole resurssi, jonka joku voisi omistaa. Valta ei keskity erityisiin valtainstituutioihin kuten valtioon, vaan sitä on kaikissa yhteiskunnallisissa suhteissa. (Helen 1994, 275—276.) Valtaeroista voidaan puhua vain erilaisina verkostoasemina. Valta on subjektien välinen toiminta- ja vaikutussuhde, arvioi Helén. Sen mukaan henkilön toiminta ja pyrkimykset vaikuttavat toisen henkilön toimintaan ja pyrkimyksiin, ja päinvastoin.

Vallan rationaalisuus perustuu julkituotuihin *taktiikoihin*. Foucault'n mukaan taktiikat muodostavat lopulta kattavia koneistoja. Vaikka logiikka on ytimeltään täysin selvää ja päämäärät havaittavia, Foucault'n mukaan on vain harvoja, joiden voidaan sanoa muotoilleen ne. Tyypillistä suurille strategioille on, että ne ovat anonyymejä, lähes mykkiä, mutta koordinoivat viljavia taktiikoita, joiden vastuuhenkilöt ovat kuitenkin useimmiten aivan vilpittömiä. (Foucault 1998, 71.)

Valta ja *vastarinta* kuuluvat yhteen. Niiden luonne on Foucault'n mukaan tyystin suhteellinen. Valtasuhteet voivat olla olemassa vain monien vastarintapesäkkeiden funktiona. Nämä vastarintapistet ovat valtasuhteissa aina toinen puoli.

”Vastarinnan pesäkkeet, solmut ja solut hajaantuvat enemmän tai vähemmän tiheään ajassa ja avaruudessa; toisinaan ne kiihottavat ryhmiä tai yksilöitä aivan määrättyllä tavalla ja sytyttävät tiettyjä kohtia kokonaisuudessa, tiettyjä elämänvaiheita ja tiettyjä käyttäytymismuotoja.” (Foucault 1998, 72.)

Alhasen mukaan Foucault määrittelee valtasuhteen tarkemmin toimintaan kohdistetuksi toiminnaksi. Vallan käytössä on siis kyse kamppailusta eri osapuolten välillä. Foucault erottaa vallankäytön *väkivallasta*; väkivallalla ei siis vallan tavoin ohjata toimintaa vaan sen tavoitteena on tuhota toiminta, voima tai asia. (Alhanen 2007, 122.)

Helén puolestaan selittää Foucault'n tarkoittavan vallalla osaamista, voimista ja kykenemistä. Tuo ”voiminen” taas liittyy johonkin asemaan tai suhteeseen strategisessa verkostossa. (Foucault 1998, 500)

Foucault ei Helénin mukaan hyväksy käsityksiä, jotka ymmärtävät vallan olemuksen olevan jotain hierarkkista, pysyvää rakennetta tai institutionaalista järjestystä. Vallan ensisijaisia аспекteja eivät Foucault'n ajattelussa ole ylivalta, alistaminen, estäminen tai rajaaminen. Valta ei myöskään ole hänenkään tulkintansa mukaan ole kenenkään hallussa. (Helén 1994, 276.)

Foucault itse kertoo tutkineensa kolmea historiallista ontologiaamme eli ensinnäkin olemistamme suhteessa totuuteen eli muodostumistamme tiedon subjekteiksi, toiseksi olemistamme

valtakentässä, siis muodostumistamme toimiviksi subjekteiksi suhteessa toisiin, ja kolmanneksi olemistamme suhteessa etiikkaan eli sitä, miten muovaamme itsemme moraaliseksi subjekteiksi. (Helén 1994, 272.)

Helén keskittyy artikkelissaan esittelemään nimenomaan Foucault'n tutkimuksia vallasta. Tässä mielessä Foucault'n esikuva oli jo edellä mainittu Nietzschen filosofia. Helénin mukaan genealoginen valta-analytiikka on sosiologian kannalta kiinnostavin ja keskeisin, sillä se ”ajattelee ja tutkii historiallisesti erityistä, modernia länsimaista yhteiskunnallista ja poliittista maailmassa olemista”. (Helén 1994, 273.)

5.2.2. Diskurssit kietoutuvat käytäntöihin – tieto valtaan

Foucault'n mukaan diskurssit eli se, mitä jostain asiasta puhutaan ja kirjoitetaan sekä käytännöt eli se, mitä siinä asiassa tehdään, kietoutuvat kiinteästi yhteen. Jonkin instituution genealogia on samalla sitä koskevien diskurssien ja käytäntöjen muutoksen tutkimista. Tarkastelen myös tätä seikkaa ja sen merkitystä omassa työssäni, kun käsittelen luottamuksen ja vallan suhteita sekä niiden rakentumista. Foucault'n tiedon arkeologian avulla työ suuntautuu diskurssien muotoutumiseen. Tiedon arkeologiassa Foucault pyrki vastaamaan kysymykseen, miten diskurssit syntyvät. Keskeisenä lähtökohtana on Foucault'n genealogia, joka siis kohdistuu analyysiin tiedon ja vallan välisistä yhteyksistä. Sen mukaan vallalla on suora yhteys tiedon muodostamiseen ja käyttöön (Laamanen 2007, 25).

Tieto ja valta kietoutuvat monin tavoin yhteen nyt tarkasteltavana olevissa kuntaliitosteksteissä. Tieto ja valta kietoutuvat Foucault'n mukaan kiinteästi yhteen: valta paitsi edellyttää myös tuottaa tietoa (diskursseja) ja tieto toimii puolestaan edellytyksenä vallalle. Yhteiskunnalliset suhteet ovat tieto/valtasuhteita. Tämä on tärkeä huomio myös omassa työssäni. Laamanen viittaa totuuden politiikkaan; sen mukaan ”tietyissä ajassa ja paikassa vain tietyt diskurssit hyväksytään ja tulevat sovelletuiksi tosina”. Totuuden politiikkaan kuuluvat myös sellaisten asemien määrittely, joista kulloinkin totuutena pidettävät asiat määritellään. Vallan vaikutuksista päättävät vuorostaan nimenomaan ne diskurssit, jotka hyväksytään tosina, ja ne laajentuvat vallan vaikutuksiksi. (Laamanen 2007, 25.)

5.2.3. Foucault'n valtakäsitykselle myös kritiikkiä

Alasuutari pitää Foucault'n analyysia vallasta ongelmallisena, koska Foucault istui Alasuutarin mukaan kahdella tuolilla yhtä aikaa. Toisaalta tämä tarkasteli vallitsevaa käsitystä vallasta

sosiaalisena ja kulttuurisena konstruktiona, mutta toisaalta esitti vallalle laajempaa määritelmää, jota sitten pidettäisiin totuudenmukaisena vallan olemuksen kuvauksena. (Alasuutari 2007, 58.)

Alasuutari pitää Foucault'n analyysia vallasta oikeana, kun tämä korostaa, että valtasuhteet ovat monimutkainen joukko yhteen kietoutuneita elementtejä ja että on harvoin olemassa keskusta, josta valta säteilisi alaspäin. Alasuutarin kritiikki kohdistuu kuitenkin Foucault'n väitteeseen, että valtaa olisi kaikkialla. Jos niin olisi, vallasta tulisi pelkkä sosiaalisten suhteiden synonyymi. Sen sijaan Alasuutari esittää, että valtasuhteita ovat ne yhden ihmisen mahdollisuudet ja voimavarat, joihin muut ihmiset voivat vaikuttaa. Alasuutari kuitenkin palaa Foucault'n esiin nostamaan ideaan siitä, että sillä tavalla kaikissa yksilöiden välisissä suhteissa ja kohtaamisissa on vallan aspekti. (Alasuutari 2007, 133.)

5.2.4. Vallasta hallintaan

Vallan käsite kietoutuu *hallinnon ja hallinnan* käsitteisiin. Käsitteet ovat tarkentuneet viime vuosikymmeninä. Lähden kuitenkin liikkeelle Foucault'sta. Hän oli myös hallinnan ja hallinnon filosofi, vaikka hän ei valtaa koskevissa määritelmässään itse suoraan esitäkään, miten vallankäyttö vakiintuu hallinnaksi. Se voidaan kuitenkin johtaa hänen historiantutkimustensa pohjalta (Alhanen 2007, 125). Kuntaliitosteksteissä luottamuksen ongelmaa voidaan tutkia vallan, hallinnon ja hallinnan kautta.

Foucault'n omat tutkimukset luotaavat muun muassa vankilalaitoksen, armeijan, mielisairauden ja seksuaalisuuden historiaa. Alhanen huomauttaa, että Foucault'n käsitystä siitä, miten valtasuhteet vaikuttavat käytännöissä, täytyy etsiä ja yhdistellä monista eri tekstiyhteyksistä. Hän varottaa, että tehtävä ei ole helppo, koska Foucault esittää valtaa koskevat omat filosofiset näkemyksensä eri historiantutkimustensa yhteydessä ja sitoo ne tutkimusten esiin nostamiin kysymyksiin ja ongelmiin. Foucault'n ajatuksia voi Alhasen mukaan siten olla vaikea ymmärtää, jos ne irrotetaan alkuperäisestä asiayhteydestä. (Alhanen 2007, 117.)

Alhanen määrittelee *hallinnan suunnitelmalliseksi, pitkäjänteiseksi ja vakiintuneeksi vallankäytöksi*. Foucault'n omat valta-analytiikan muotoilut eivät tähän hallinnan määritelmään päätyneet, mutta Alhasen mukaan ne kyllä tulevat sitä hyvin lähelle (Alhanen 2007, 124).

Alhanen tulkitsee Foucault'n mielenkiinnon kohdistuneen kuitenkin ensisijaisesti hallintaan eli vakiintuneeseen vallankäyttöön, eikä kaikkialla läsnä oleviin ja äkillisesti muuttuviin

valtasuhteisiin. Käsitys vallasta jatkuvana, toimintaan kohdistettuna toimintana on Foucaultille kuitenkin Alhasen mukaan välttämätöntä, jotta hallintaa ei käsitettäisi tukahduttamiseksi tai omaisuudeksi. Koska valtasuhteet voivat muuttua, hallintakin käsitetään tuottavaksi ja sitä on jatkuvasti pidettävä yllä valtasuhteissa, arvioi Alhanen. (Alhanen 2007, 125.)

Helén puolestaan arvioi Foucault'n liikkuneen itse asiassa myös hallintakäytäntöjen määrittelyssä jo tämän määrittellessä dispositiivia. Foucault erottaa toisistaan mikro- ja makrotason valtamekanismit ja painottaa mikrotasoa, jolla toimintapyrkimykset, toimijat ja taktiset asetelmat muodostuvat. Yhteiskunnallisen vallan makrotaso taas muodostuu eri mikrokenttien punoutumisesta tai irti repeytymisestä. Yhteiskunnallisen vallan kokonaisuus eli dispositiivi tarkoittaa juuri tietomuodostumien, hallintakäytäntöjen ja toimijuuksien yhdistymisprosessia. (Helén 1994, 277-278.)

Hallinnan käsite suomalaisessa yhteiskuntasuhteiden hoidossa on täsmentynyt vuosikymmenien kuluessa. Nykyisin se kuvaa uudentyypistä organisointia ja toimintaa. Käsitteeseen viitataan angloamerikkalaisessa perinteessä termillä *governance*. Alunperin termi tulee antiikin kreikan ja klassisen latinan kielistä, ja sillä viitataan laivan ohjaamiseen. Aluksi myös hallinnan käsitteellä on viitattu jonkin tehtävän tai toiminnan ohjaamiseen, ja sillä on tarkoitettu nimenomaan valtion asioiden hoitoa. Pitkään hallinnan käsitettä käytettiin erityisesti perustuslaillisten ja oikeudellisten kysymysten yhteydessä, kun viitattiin valtion asioiden hoitoon ja valtiollisten instituutioiden johtamiseen. 1980-luvun lopulta lähtien hallintaa koskeva keskustelu alkoi tiivistyä politiikan ja hallinnon tutkimuksen yhteydessä. 1990-luvulla hallinnan käsite alkoi saada jo nykyisen sisältönsä. (Jessop 1998, 30, Anttiroiko ym. 2007, 165.)

Vallan ja hallinnan teoretisoinnissa voi käyttää toisaalta Fairclough'n tavoin apuna käsitystä hegemoniasta. Se korostaa pakkovallan sijaan suostumuksen kautta syntynyttä valtaa. Tärkeitä ovat hallinnon kulttuuriset taustat, jotka lähtevät käytäntöjen moninaisuudesta ja siitä, että käytännöt tulevat artikuloituiksi tietyllä tavalla. Tässä yhteydessä nousee myös esiin kysymys diskursiivisista käytännöistä. Nyt kysytään, artikuloituvatko erilaiset diskursiiviset käytännöt diskurssijärjestyksessä yhdessä siten, että ne kokonaisuudessaan pitävät yllä valtasuhteita. (Fairclough 1997, 92.)

5.3. Luottamus, valta ja hallinta

Tutkimusongelmani kannalta on oleellista tutkia luottamus-käsitteen merkitystä yhdessä vallan ja vallankäytön merkitysten kanssa. Luottamus on työni avainkäsite. Luottamuksen käsitteen tutkiminen on lisääntynyt sekä suomalaisissa että kansainvälisissä tiedeyhteisöissä 1900-luvun lopulla ja erityisesti 2000-luvulla.

Pääongelmana selvitän siis sitä, miten luottamusta rakennetaan ja miten se ilmenee kuntaliitosta koskevilla teksteillä kuntaliitokseen valmistauduttaessa ja sen jälkeen. Luottamuksen ja vallan yhteenkietoutumista on pohdittu tutkimuskirjallisuudessa (mm. Putnam 1993a, Ilmonen & Jokinen 2002, 105; Wilén 2008, 139). Ennen kuin pureudun siihen, esittelen keskeisiä käsitteitä erikseen.

Koska tutkimusongelmassa on kyse pitkälle hallintoon ja hallintaan liittyvistä seikoista, on samalla syytä pohtia luottamusta suhteessa politiikkaan ja demokratiaan.

Luottamusta käsitteenä on tutkittu erityisesti yhtenä sosiaalisen pääoman muodoista. Luottamuksen ohella sosiaaliseen pääomaan kuuluvat solidaarisuuden normit ja sosiaaliset verkostot (Ilmonen 2000, 10). Sosiaalinen pääoma on yksi Pierre Bourdieun kehittämästä sosiaalisen vuorovaikutuksen rakennetta kuvaavasta termistä. Muut kaksi termiä ovat taloudellinen pääoma ja kulttuurinen pääoma. Sosiaalinen pääoma on toinen symbolisen pääoman muoto.

Sosiaalista pääomaa ovat avanneet myös mm. James Coleman (1926-1995) (1990), Robert D. Putnam (s. 1941)(1993) ja Adam Seligman (2000). Luottamuksen teoriaa on osaltaan määrittänyt myös mm. puolalainen Piotr Sztompka (Sztompka 1999).

Luottamusta ja vallankäyttöä ovat tarkastelleet mm. Kaj Ilmonen ja Kimmo Jokinen teoksessaan *Luottamus modernissa maailmassa* (2002) sekä Ilmonen teoksessaan *Sosiaalinen pääoma ja luottamus* (2000). Teoksissa luottamuksen käsitteeseen etsitään taustatukea mm. Niklas Luhmannin pohdinnoista, joiden mukaan luottamusta voidaan pitää käyttökelpoisena tapana lieventää elämisen epävarmuutta ”pitkälle differentioituneessa ja kompleksisessä yhteiskunnassa”. (Ilmonen & Jokinen 2002, 11.)

Mäkelä ja Ruokonen eivät ole yksin pitäessään luottamusta sosiaalisen pääoman teorioiden ydinkäsitteenä (Mäkelä & Ruokonen 2005, 21). Luottamuksen voi katsoa pitävän koossa kaikkia muita sosiaalisen pääoman muotoja. Yllättävänä he pitävät sitä, että laajempi kiinnostus luottamuksen käsitteeseen heräsi vasta 1970-luvun lopulla. Luottamustahan on tarvittu

yhteistoiminnassa aina, jopa silloin kun se on perustunut pakkoon: tällöin on vain luotettava siihen, että toimintaa valvovan esimiehen sanktiojärjestelmä toimii. Tähän päivään mennessä luottamuksen käsitettä on tutkittu ja tutkitaan jo hyvin laajasti eri elämänalueilla aina perheestä ja yhdistystoiminnasta globaaliin talouteen ja kulttuurien kohtaamiseen.

Luottamuksen määrittelyä on pidetty hankalana, ja monet sosiaalisen pääoman tutkijat ovatkin pitkään karttaneet kyseisen käsitteen selkeää määrittelyä (Ilmonen & Jokinen 2002, 85–86). Yksi syy määrittelyn vaikeuteen on luottamuksen käsitteen monimuotoisuus. Se vaihtelee, ja määritelmän pitäisikin ulottua henkilökohtaisesta luottamuksesta abstraktiin luottamukseen (Misztal 1996, 72). Suomen kielen sana ”*luottamus*” voi kattaa yksin koko laajan merkitysten kentän, kun esimerkiksi englannin kielessä sanat ”*trust*” ja ”*confidence*” eroavat toisistaan merkityksiltään. Sanalla ”*trust*” kuvataan henkilökohtaista, henkilöiden välistä luottamusta, sen sijaan sanalla ”*confidence*” tarkoitetaan yleistä luottavaisuutta esimerkiksi instituutioihin.

Luottamuksella on vankka asema sosiaalisissa suhteissa, jotka itse asiassa ovat olleet ja ovat edellytys luottamuksen olemassaoloon. *Luottamuksella* tarkoitan tässä työssä Ruuskanen tapaan sitä, että *eri osapuolten toimintaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa voidaan ennustaa, eivätkä osapuolet toimi lähtökohtaisen petollisesti vain omaa etuaan lyhyellä tähtäimellä ajatellen*. Ennustettavuus voi perustua siihen, että toiminnan sosiaalinen ympäristö luo normeja tai toimintasääntöjä eli kontrolloi osapuolten toimintaa. Toinen vaihtoehto on, että vuorovaikutuksen myötä yksilöiden välille muodostuu yhteinen identiteetti, jolloin he kokevat etunsa yhteneväisiksi. Kolmanneksi luottamus voi perustua jatkuvan vuorovaikutuksen synnyttämään ”valistuneeseen rationaalisuuteen”, jolloin toimijat asettavat pitkän tähtäimen yhteistoiminnan edut lyhyen tähtäimen oman edun tavoittelun edelle. (Ruuskanen 2001, 45.)

Normilla tarkoitan niin tavallisten kuntalaisten kuin päättäjien keskuudessa yleisesti hyväksytyjä käyttäytymistapoja ja moraaliohjeita. *Identiteetillä* puolestaan tarkoitan yksilön tunnetta kuulumisesta johonkin tiettyyn, samat arvot tuntevaan ryhmään.

Kokkolan kuntaliitokseen liittyvissä keskusteluissa vallan ja luottamuksen merkitystä voi tarkastella monesta eri näkökulmasta. Vallankäyttö ja luottamus ovat olennaisia niin tutkielman seurakuntaliitoskeskusteluissa, energialaitosratkaisuihin kuin suuntautumisneuvotteluissa. Toimijat näissä neuvotteluissa usein tuntevat toisensa, ja eri neuvotteluissa voivat olla mukana jopa samat henkilöt.

Vallan ja luottamuksen suhde nähdään myös tutkimuskirjallisuudessa monella tavoin. Esittelen seuraavassa eri näkemyksiä, mutta tässä työssä lähdän siitä, että valta ja luottamus liittyvät toisiinsa kuntaliitosteksteissä enemmän tai vähemmän kiinteästi ja vaikuttavat myös toinen toisiinsa.

Ilmosen ja Jokisen mukaan vallankäyttö ja luottamus ovat lähellä toisiaan, jopa rinnakkaisia. Toisaalta niillä on jopa taipumus sulkea pois toinen toisensa, minkä arvellaan johtuvan siitä, että vallankäyttö tuhoaisi luottamuksen. Joskus tämäkin päätelmä voidaan ottaa huomioon. Erona nähdään myös se, että luottamuksen voidaan arvioida saavan aikaan vain myönteisiä vastakaikuja, kun taas vallankäytöstä seuraa vastustusta. Luhmannin ajattelussa luottamus ja vallankäyttö ovat kuitenkin olleet nimenomaan toisilleen vaihtoehtoisia mekanismeja. (Ilmonen & Jokinen 2002, 103.)

Sosiaalisen pääoman käsittelyn yhteydessä on puhuttu usein yhdistystoiminnasta ja ns. kolmannen sektorin toiminnasta, jonka merkitystä luottamuksen rakentamisessa on tarkasteltu. Seligman erottaa toisistaan käsitteet luottamus ja luottavaisuus. Luottamus kohdistuu tässä mielessä yleensä henkilöihin ja luottavaisuus instituutioihin. Seligmanin mukaan luottavaisuus tarkoittaa sitä, että tiedämme, mitä odottaa vuorovaikutus- ja/tai vaihtotilanteessa kun taas luottamusta tarvitaan silloin kun ei tiedetä, mitä odottaa (Seligman 2000, 47).

Ilmonen viittaa myös Michel Foucault'hon ja hänen tiedon arkeologiaansa määritellessään sosiaalisen pääoman käsitettä. Ilmosen mukaan sosiaalisen pääoman käsite liittyy ympäristön tämänhetkisistä muutoksista tehtyihin uusiin tulkintoihin. (Ilmonen 2000, 10.)

Ilmonen mainitsee yhdeksi keskeisimmistä paradokseista modernissa maailmassa sen, että toisten käyttäytymistä ei voi varmasti ennustaa. Ratkaisu siihen on luottaminen muihin ihmisiin. Se edellyttää kuitenkin suuren riskin ottamista. Ilmosen mukaan samaan paradoksaaliseen tilanteeseen kuuluu se, ettei nykyisin vaadita ainoastaan luottamusta muita ihmisiä kohtaan, vaikka luottamuksen antamiseen sisältyy aiempaa enemmän riskejä, vaan myös luottamusta yhteiskunnallisia instituutioita kohtaan. Luottamus ja sen yhteiskunnallinen seuraamus eli legitiimisyyden myöntäminen ovat olleet viime vuosina kovalla koetuksella. Sekä poliittisiin puolueisiin että poliittiseen ja taloudelliseen eliittiin suhtautuminen on muuttunut yhä epäluuloisemmaksi. (Ilmonen 2000, 12.)

Luottamus ei Ilmosen mukaan synny itsestään, ei edes silloin kun ihmiset elävät suurin piirtein samanlaisissa olosuhteissa. Luottamusta ei voida määrätä tai synnyttää ylhäältä, vaan se vaatii ihmisten olemista konkreettisesti tekemisissä toistensa kanssa. (Ilmonen 2000, 14.)

Seligmanin mukaan luottamus perustuu moraalisiin arvoihin; luottamus syntyy, kun yhteisö jakaa joukon moraalisia arvoja siten, että se synnyttää odotuksia säännönmukaisesta ja vilpittömästä käytöksestä. Ilmonen puolestaan (Ilmonen 2000, 31) huomauttaa, että luottamukseen sisältyy riski, sillä emme voi tietää, onko toiseen kohdistamamme odotus realistinen vai ei. Tämäntyyppistä riskiä voi vähentää vallankäytöllä (Luhmann 1979, 112).

5.3.1. Vallan ja luottamuksen yhteenkietoutuminen

Valtaa ja luottamusta voidaan pitää Luhmannin tavoin *kommunikaatiivälineinä*. Hänen mukaansa vallankäyttöä ei pidä ymmärtää pakottamiseksi. Pakottamiseen turvaudutaan vasta, kun vallankäyttö ei enää toimi. Valta kuitenkin saattaa painostaa vallan kohteita toimimaan jollain tietyllä tavalla. Luhmannin ajattelussa yhteiskunta on jakaantunut alasysteemeihin, joiden yhteistoiminta on mahdollista kommunikaation avulla. Valta on näin ollen kommunikaatiiväline vallan haltijan ja kohteen välillä. Luottamus toimii samalla tavoin kommunikaatiivälineenä, jonka avulla pyritään tilanteen hallintaan. (Ilmonen & Jokinen 2002, 103 - 104.)

Valtaa ja luottamusta voidaan Ilmosen ja Jokisen mukaan pitää yhteenkietoutuneina, limittäisinä asioina. Luottamisessa myös piilee petetyksi tulemisen vaara. Kun toisen haltuun, säilytettäväksi, annetaan jotain arvokasta, esimerkiksi jokin tärkeä tieto, samalla antaja altistuu tämän ”toisen” vallankäytölle. Ilmonen ja Jokinen nimittävät sitä fasadiluottamukseksi. Tällainen fasadiluottamus on kohtalaisten yleistä työelämässä, kun työntekijät pyritään ensin saamaan luottamaan yritysjohtoon, ja sitten sitoutumaan siihen ja yrityksen päämääriin. (Ilmonen & Jokinen 2002, 106—107.)

Ilmosen ja Jokisen mukaan luottamuksen ansaan johdattavaa mekanismia voi etsiä siitä luhmannilaisesta lähtökohdasta, että niin valta kuin luottamuskin nojaavat kommunikaatioon. Luottamusta voidaan synnyttää, kun kommunikaation avulla hallinnoidaan luottamusta tukevia merkityksiä. (Ilmonen & Jokinen 2002, 107).

Wilén on tutkinut luottamusta alueellisessa yhteistyössä ja toteaa luottamuksen ja vallan aiempien tutkimusten mukaan liittyvän kiinteästi toisiinsa. Niitä on tulkittu saman ilmiön ääripäiksi.

Yhteistyön alulle on tyypillistä vallankäyttö, joka korvautuu vähitellen luottamuksella, kun yhteistyö jatkuu. Yhteisö pyrkii varmistamaan yksittäisen toimijan luotettavuuden valvomalla normien noudattamista ja asettamalla tarpeen mukaan sanktioita. Vallankäytön merkitys korostuu, kun pyritään pienentämään petoksen riskiä. Wilénin omassa aineistossa vallankäyttö kuitenkin oli omiaan luomaan epäluottamusta yhteistyökumppaneiden välille. (Wilén 2008, 139.)

Luottamussuhde ei merkitse harmonista yhdessäolo eikä sulje pois ristiriitoja eikä riitoja. Ne pakottavat luottamussuhteen osapuolet olemaan varuillaan.

Valta ja luottamus eivät siis ole toistensa vaihtoehtoja, vaan jopa toisiaan rakentavia ja muokkaavia tekijöitä. Ilmonen ja Jokisen mukaan kaikissa valtasuhteissa on ainakin hitunen luottamusta ja luottamussuhteissa vallankäyttöä. Kommunikaatiolla pyritään vahvistamaan luottamussuhteen osapuolten yhteisymmärrystä. (Ilmonen & Jokinen 2002, 110.)

5.3.2. Luottamus—luottavaisuus-käsitteiden kritiikkiä

Seligmanin luottamus-luottavaisuus -ajatteluun suhtautuu kriittisesti mm. filosofi Annette Baier, joka ei tee eroa sen välillä, onko kyse luottamuksesta henkilöön tai luottavaisuudesta asiaan tai instituutioon. Hän myös analysoi luottamuksen ja vallankäytön suhdetta. Luottamussuhteessa ovat Baierin mukaan läsnä sekä riippuvuus että haavoittuvuus. Olennaista ei ole kysyä, luotammeko johonkin henkilöön, rooliin tai instituutioon, vaan kyse on siitä, minkä asian, henkilön tai tunnetilan suhteen luotamme toiseen ja miksi. Baier purkaakin Seligmanin asetelman itsestä ja toisesta nostamalla esiin luottavan henkilön, ”*truster*”, ja luotetun henkilön, ”*trusted*”. Riippuvuus rakentuu Baierin mukaan näiden henkilöiden suhteelle tai vallankäytölle. (Ilmonen 2000, 76-77.)

Wilén ei puolestaan kiistä sosiaalisen pääoman ja luottamuksen yhteyttä, mutta hänen analyysin kautta muodostamansa luottamuksen käsite poikkeaa sosiaalisen pääoman keskeisistä teorioista. Hänen mukaansa sosiaalisen pääoman käsitettä on tieteellisessä keskustelussa arvosteltu muun muassa aliteoreettisuudesta ja pyrkimyksestä selittää sillä yhteiskunnallisia ilmiöitä jopa kevyin perustein. Wilén arvioi, että luottamuksen käsitettä uhkaa sama riski, jos siihen ja sen vaikutusmekanismeihin ei perehdytä huolellisesti. (Wilén 2008, 51.)

Luottamuksella ei Bourdieun sosiaalisen pääoman käsitteellistämässä ole Wilénin mukaan samanlaista merkitystä kuin Putnamilla, jolla luottamuksen käsite ei ole yhteydessä erityisesti sosiaaliseen vaan symboliseen pääomaan. Siisiäisen mukaan Bourdieun tarkastelu on lähimpänä

luottamuksen käsitettä silloin, kun tämä puhuu tunnustuspääomasta, yleispätevästä ja sen monopolisoinnista, pyyteettömyydestä sekä lahjasta ja vastalahjasta. (Siisiäinen 2003, 210-211.)

Wilénin mukaan bourdieulainen luottamus liittyy vastavuoroisiin, keskinäisen tunnustamisen ja tunnustuksen saamisen suhteisiin, jonkalainen yleistetty luottamus voisi ohjata ihmisten toimintaa. Tällöin yleistetty luottamus voi ohjata ihmisten toimintaa. (Wilén 2008, 52.)

5.3.3. Luottamus, demokratia ja politiikka

Tässä tutkielmassa pääkiinnostuksen kohteeksi nousevat lähinnä kuntien, organisaatioiden ja yhteisöjen päätöksentekijöiden eli johtavien viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden suhteet toisiin viranhaltijoihin tai luottamushenkilöihin. Luottamus- ja valtasuhteita pohdin myös instituutioiden ja organisaatioiden välillä sekä yksittäisten henkilöiden tai henkilöryhmien ja organisaatioiden välillä. Sitä varten on tärkeä pohtia luottamuksen käsitettä yhtäältä demokratian ja toisaalta politiikan käsitteiden yhteydessä.

Monien teoreetikkojen mukaan luottamus lisää demokratian toimivuutta yhteiskunnassa. Toisaalta demokratian uskotaan vahvistavan luottamusta. Näin ollen demokratia ja luottamus tukevat toinen toistaan. (Ilmonen & Jokinen 2002, 129.)

Luottamuksen ja demokratian sidoksia on kuvattu monin tavoin. Sztompka tiivistää asian niin, että luottamus on samalla demokratian tuottama ja samalla auttaa ylläpitämään demokratiaa. (Sztompka 1999, 139.)

Mutkikkaaksi luottamuksen ja demokratian suhde tulee Ilmosen ja Jokisen mukaan silloin, kun joidenkin sosiaalisten ryhmien tai taloudellisten tahojen etuja halutaan turvata poliittisesti muiden kustannuksella, vaikka se tapahtuisikin täysin demokratian pelisääntöjen mukaan. Tämä on hyvin tärkeä huomio myös tässä tutkielmassa, kun tarkastelen myöhemmin luottamuksen rakentamisen ja horjumisen ilmenemismuotoja teemoittain, esimerkiksi Kokkolan ja Keski-Pohjanmaan valtionhallinnon suuntautumista koskevista teksteistä. Tämä tekee Ilmosen ja Jokisen mukaan luottamuksen ja demokratian suhteesta paljon monimutkaisemman kuin esimerkiksi sosiaalisen pääoman tutkijat Putnam ja Sztompka näkevät. Vaikka luottamus ja demokratia ovat rinnakkaisia, puoluepolitiikka kuuluu kiinteästi demokratiaan. Ilmosen ja Jokisen mukaan demokratia ja luottamus kuuluvat yhteiskunnan eri alueisiin: luottamus on kietoutunut kansalaisyhteiskunnan

sosiaalisen ja kulttuurisen alueelle kun taas perinteinen politiikka on kytkeytynyt valtioon. (Ilmonen & Jokinen 2002, 130.)

Kansalaisyhteiskunnassa ihmiset saattavat toimia useissa sosiaalisissa yhteisöissä toistensa kanssa. Usein nämä yhteisöt ovat erilaisia yhdistyksiä, joita Suomessa on lähes 120 000 ja Keski-Pohjanmaallakin parituhatta. Luottamukselle ja sosiaaliselle pääomalle yleensäkin nämä kansalaisyhteiskunnan yhteisöt ovat ravitsevia kasvualustoja. Luottamus voi kuitenkin syntyä monilla muillakin foorumeilla kuin yhdistysten jäsenten kesken, esimerkiksi työpaikoilla tai tuttavuuksien ja muiden epävirallisten verkostojen avulla.

Ilmonen ja Jokinen pohtivat sitä, mitä luottamus voisi demokratiassa vahvistaa. He selvittävät sitä, mikä yhteys luottamuksella on demokratian pysyvyyteen. He tarkastelevat asiaa viiden demokratian ulottuvuuden kautta: ne ulottuvat demokraattisen yhteisön jäsenten välisestä tasa-arvosta, yhteisestä kulttuurista, historiasta, nykyisyydestä ja yhteisestä kohtalosta osallistumiseen sekä rajanvetoon demokraattiseen yhteisöön kuuluvien ja kuulumattomien välille. Viides demokratiaan liittyvä ajatus on ajatus vapaudesta. (Ilmonen & Jokinen 2002, 137 – 139.)

Puhuttaessa demokratian ja luottamuksen yhteydestä puhutaan usein kansalaisuudesta. Tämän tutkielman yhteydessä pohdin luottamusta ja demokratiaa laajentuneen Kokkolan asukkaiden ja päättäjien keskuudessa.

6. MENETELMÄT JA METODIEN KÄYTTÖ

6.1. Generatiivisen kulun teoriaa ja käsitteitä

Tarvitsen työssäni konkreettista tutkimusmetodia diskurssien analysoimiseen. Foucault’lainen näkemys ja lähestymistapa diskursiivisuuteen eivät sitä kuitenkaan riittävästi tarjoa. Tästä syystä olen valinnut analyysitekniikaksi merkitysten rakentumisen tarkasteluun generatiivisen kulun mallin, joka nousee semioottisesta teoriasta. Tämä teoria kuvaa merkitysten ja diskurssien artikuloitumisen prosessia. Se pohjautuu liettualaissyntyisen semiootikon ja filosofin Algirdas J. Greimasin (1917—1992) sekä nk. Pariisin koulukunnan teoreettiseen työhön (Greimas 1980). Tämän koulukunnan lähtökohtana on de Saussuren semiotiikka.

Greimas edustaa siis de Saussuren työhön nojaavaa lingvististä semiotiikkaa. Yhtenä Greimasin tärkeimmistä teoksista pidetään vuonna 1966 ilmestynyttä teosta *Sémantique structurale*, joka on ilmestynyt suomeksi nimellä *Strukturaalista semantiikkaa* vuonna 1980. Greimaslaista semiotiikan teoriaa on sovellettu Suomessa viestinnän tutkimuksessa, sosiologiassa ja kasvatustieteissä. Teorian soveltajia ovat mm. Pertti Alasuutari (1996), Elina Laamanen (2007), Eetu Pikkarainen (2004) ja Ismo Silvo (1988). Teoriaa on hallinnon tutkimuksen alueella puolestaan soveltanut Pertti Ahonen (1989).

Pertti Ahonen (1989, 105) pitää Greimasin semiotiikkaa kiteytyneimpänä ja laajimpana semioottisena käsitejärjestelmänä yhteiskuntatutkimuksessa. Greimasin semiotiikkaa sovellettaessa yhteiskuntatutkimuksessa on tutkittu sekä politiikan että hallinnon aiheita.

Greimaslaiset ideat ovat pohjana erityisesti merkitysten rakentumisessa, todellisuusvaikutusten synnyttämisessä sekä diskursseissa tapahtuvassa tiedonmuodostuksessa. Mielenkiintoista onkin tässä työssäni tutkia, miten merkitykset rakentuvat tarkasteltaessa luottamuksen ja vallan käsitteitä Kokkolan kuntaliitosdiskursseissa.

6.2. Metodien käyttö

Metodina omassa tutkimuksessani käytän generatiivisen kulun teorian pohjalta diskurssia ja merkitysten rakentumista tekstissä. Malli tuo harkiten käytettäessä hyvin esille vastauksia oman työni tutkimuskysymyksiin, eli kysymykseen siitä, miten luottamuksen rakentuminen ja horjuminen ilmenee kuntaliitosta koskevissa teksteissä tai siihen, miten luottamuksen rakentuminen tai horjuminen näkyy näiden tekstien mukaan vallankäytössä.

Silvo tähdentää sitä, että greimaslaisessa semiotiikassa kyse on ensisijassa siitä, *kuinka* tekstit merkitsevät, ei siitä, *mitä* ne merkitsevät. Pariisin koulukunnan semiotiikkaa motivoi siis haaste siitä, mitkä ehdot kerronnallisen kielen on täytettävä, että se ylipäätään voi luoda merkityksiä. (Silvo 1988, 41).

Sulkunen ja Törrönen valaisevat semioottisen toiminnan teoriaa lähtemällä liikkeelle merkitysten alkeismuodoista eli seemisistä perusrakenteista, jotka eivät ilmene kielessä sellaisenaan. Ne sijoittuvat Greimasin mallissa semionarratiivisten rakenteiden syvätasolle, joka rakentuu kieleksi ”pinnan narratiivisessa syntaksissa olemisen ja tekemisen ilmauksina”. (Sulkunen & Törrönen 1997, 40.)

Vaikka keskityn jatkossa merkitysten rakentumisen tasolla ensisijassa pintatason kerronnallisiin rakenteisiin ja sen kautta muilta tasoilta nouseviin merkityksiin, esittelen seuraavassa ensin koko Generatiivisen kulun mallin. Greimas sai tähän teoriaansa vaikutteita Noam Chomskyn generatiivisesta kieliteoriasta, jonka mukaan universaalit eli kaikille kielille yhteiset perusrakenteet generoituvat eli muodostuvat ”tosiasiallisessa kielenkäytössä monimutkaisiksi merkitysten vivahteiksi ” (Sulkunen & Törrönen 1997, 40). Tarkasteluun otan aluksi kaikki kolme eri hierarkkista tasoa, eli semio-narratiivisen syvätason, pintatason sekä diskursiivisen tason (Ahonen 1989, 105; Laamanen 2007, 44—45; Silvo 1988, 43).

Generatiivisen kulun malli (esim. Ahonen 1989, 116; Laamanen 2007, 44; Silvo 1988, 43; Sulkunen & Törrönen 1997, 40)

Merkitysten rakentumisen tasot	Muodollinen rakenne (syntaksi)	Muodoll. rakenteeseen merkitykset (semantiikka)	sij.
SYVÄTASO, syvärakenteet	Fundamentaalin rakenne,	Fundamentaaliset merkitykset	
PINTATASO, kerronnall.	Narratiivinen rakenne	Narratiiviset merkitykset	
DISKURSIIVINEN TASO	Diskursiivinen rakenne	Diskursiiviset merkitykset	
	Diskursivisaatio	Tematisointi ja teemojen figurativisointi	

Tasot muodostuvat tarkasteltavien merkitysten muodollisesta rakenteesta, jota kutsutaan syntaksiksi sekä muodolliseen rakenteeseen sisältyvistä merkityksistä, mitä kutsutaan semantiikaksi. Tekstiä jäsentävä merkitysten varasto eli paradigma muodostuu syvätasolla. Se sisältää perusarvot, joista

tavoiteltavina tai pakollisina pidettyjen saavuttaminen sekä kartettavina tai kiellettyinä pidettyjen välttäminen synnyttävät ns. syntagmaattisen rakenteen. Se koostuu tekstin elementtien peräkkäisyydestä. Pintatasolla ovat kerronnan pohjalta syntyvät narratiiviset rakenteet ja merkitykset. Tällainen rakenne jäsentää laajojakin tekstejä kerronnan avulla kokonaisuuksiksi. Se myös luonnehtii ihmisten tapaa muodostaa kieleen merkityksiä. (Laamanen, 44—45).

Ahonen tarkentaa, että syvätasolla merkitysten muodostumisen peruselementit asettuvat suhteisiin toisiinsa, toisella tasolla subjektit ja objektit latautuvat perusmerkityksillä, ja diskursiivisella tasolla merkitykset rikastuvat edelleen. (Ahonen 1989, 114.)

Omassa työssäni voisin soveltaa generatiivisen kulun mallia kaikilla tasoilla, mutta selkeyden vuoksi keskityn kunnolla yhteen tasoon eli pintatasoon. Sille sijoittuvat kerronnalliset rakenteet ja merkitykset. Aion soveltaa lehtijuttujen rakenneanalyysissä ajatusta pintatason aktanteista ja niiden toiminnasta. Aktantit ovat erilaisia roolin kantajia, joita merkitys sisältää. Näitä aktantteja ovat lähettäjä, objekti, auttaja ja vastustaja. Vallan ja luottamuksen suhteet ja merkitykset kirkastuvat kuntaliitosdiskursseissa, kun niitä tutkitaan tämän generatiivisen kulun teorian pohjalta.

Greimaslaisen semiotiikan tavoitteena on Silvon mukaan muodostaa teoriaa siitä, kuinka teksteihin sisältyvät merkitykset muodostuvat, kuinka tekstit itse omista aineksistaan lähtien luovat, ylläpitävät ja kommunikoivat merkityksiä. Tavoite sisältää ajatuksen, että näitä tekstien sisältämiä merkityksiä voidaan tutkia myös suhteellisen vähälukuisten käsitteiden avulla ja siten rakentaa semioottinen teoria, joka on samanlainen suhteessa teksteihin kuin formaalinen lingvistiikka on suhteessa kieleen. Sellaisen formalisoidun käsitteistön avulla voidaan sitten tarkastella sekä kielen syntagmaattista että paradigmaattista tasoa. (Silvo 1988, 41).

Greimasin teoria on kattavuudessaan myös ristiriitainen ja saa osakseen kritiikkiä. Törrönen ja Sulkunen huomauttavat, että Greimas piti semiotiikkaa merkityksen yleisenä teoriana, vaikka on ilmeistä, että mikään semioottinen tai kielitieteellinen teoria ei yksin kykene sellaista teoriaa kattamaan. Sellaisen pitäisi kattaa koko merkityksen käsitteen heterogeeninen ala yksinään. Sitä ei tee varsinkaan teoria, joka on puhtaasti tekstin sisäinen ja sulkee piiristään täysin kielen käyttöön liittyvän vuorovaikutuksen. Toisekseen Greimasin ajattelusta voi saada käsityksen merkityksen generatiivisesta kerrostuneisuudesta, eli merkityksestä ennen merkitystä, jota voitaisiin tyhjentävästi tulkita. Sellainen metafysiikka on Sulkusen ja Törrösen mukaan sekä harhaanjohtavaa että tarpeetonta. Greimas on myös epä johdonmukainen ajatellessaan, että semioottinen menetelmä voisi tavoittaa merkityksen sinänsä eikä vain tulkitsemaan tekstejä. (Sulkunen & Törrönen 1997, 46.)

6.2.1. Menetelmä

6.2.1.1. Aktanttianalyysi

Lehtijuttujen peruste- tai väiterakenteiden analyysissä sovelletaan siis ajatusta pintatasolla artikuloituvista aktanteista ja niiden toiminnasta. Ne sitoutuvat rooleineen tekstin syvemmän tason merkityksiin. (Greimas & Courtés 1982; Ahonen 1984; Pikkarainen 2004.)

Greimaslainen semiotiikka tarkoittaa aktantilla roolia, joka tietyllä tekstin osalla on suhteessa toiseen tekstiosaan (Greimas & Courtés 1982, 5-6). Tekstissä voidaan erottaa kuusi, jopa seitsemän roolia eli aktanttia. Subjektiaktantin (henkilö tai ryhmä) tehtävänä on jonkin halutun asian saavuttaminen. Objektiaktantti on tavoite, johon pyritään tai toivotaan. Lähettäjäaktantti voidaan mieltää ylemmäksi subjektiksi tai auktoriteetiksi, jonka tahdosta subjekti toimii. Neljäs aktantti on vastaanottaja, joka saa hyödyn objektin saavuttamisesta. Viidentenä on auttaja-aktantti, joka antaa apua subjektille. Viimeinen on vastustaja-aktantti, joka puolestaan pyrkii estämään subjektin tavoitteen toteutumisen.

Konkreettiset toimijat sijoittuvat näihin aktantiaalisiin asemiin diskursiivisella tasolla.

Lähettäjä -----> Objekti -----> Vastaanottaja

Î

Auttaja -----> Subjekti <----- Vastustaja

Tekstissä ei aina ole vain yhtä toimijaa kussakin roolissa, vaikka kaikki toimijat ovatkin yleensä mukana. Aktantit saattavat olla jakaantuneena useammille edustajille tai myös yhdistyneenä samoiksi edustajiksi. Sama toimija voi niin ikään täyttää useita eri aktanteja. Teoria on joustava, sillä kaikista teksteistä ei tarvitse löytää jokaista aktanttia. (Ahonen 1989, 109).

Ahonen arvioi, että Greimasin semiotiikan etuna erityisesti hallinnon ja politiikan tutkimuksessa on sen kattavuus sekä teorian eri osien selväpiirteinen muotoilu verrattuna muihin semioottisiin ja strukturalistisiin teorioihin ja käsityksiin (Ahonen 1989, 118). Toisaalta Ahonen pitää sitä semioottiseksikin teoriaksi monimutkaisena, omaleimaista terminologiaa soveltavana ja vaikeuksin omaksuttavana.

Ahonen huomauttaa, että koska Greimasin teoria on monien semioottisten ja strukturalististen vaikutteiden sulautus, on vaikea rajata, milloin on kyse Greimasin teoriasta ja milloin taas siirrytään

sen ulkopuolelle. Se vähentää myös mahdollisuuksia rajata, milloin siirrytään varsinaisesti kyseisen teorian ulkopuolelle ja mitä lähteitä tutkimalla tulisi etsiä ratkaisuja syntyviin ongelmiin. Näistä Greimasin teorian sekä yleensä semiotiikan ja strukturalismin erityispiirteistä johtuu, että erityistutkimuksessa onkin syytä tyytyä osittaiseen erittelyyn vain yhdellä Greimasin järjestelmän tasolla. (Ahonen 1989, 118).

7. ANALYYSI

7.1. Analyysiaineiston ja -menetelmien esittely

Varsinaiseen tutkimusaineistoon kuului yhteensä 392 lehtitekstiä kolmesta eri sanomalehdestä ajalta 1.4.2008 – 31.3.2009 sekä tausta-aineistoon mm. aihetta tukevia kuntaliitosselvityksen johtoryhmän pöytäkirjatekstejä. Leikkasin artikkelit, uutisjutut, pääkirjoitukset ja yleisönosastokirjoituksen kotiini tilatusta maakuntalehdestä Keskipohjanmaasta sekä ilmaisjakeluna tulleista paikallislehdistä Kokkolan Sanomista ja Kokkola-lehdestä. Sekä tausta-aineiston että varsinaisen tutkimusmateriaalin kävin ensin huolellisesti lävitse. Sen kautta muodostui esiyymmärrys tutkimuskohteesta.

Otin varsinaiseen tutkimusmateriaaliin lopulta tekstejä myös pöytäkirja-aineistosta. Lehtiteksteissä puhuvat sekä toimittajat uutisjutuissa ja sanomalehdet itse lehtien pääkirjoitusten kautta että luottamushenkilöt, viranhaltijat ja tavalliset kuntalaiset yleisönosastokirjoituksissa. Pöytäkirjateksteissä puhuvat hallinnon esittelijät, luottamushenkilöt ja viranhaltijat.

Tutkimusmateriaalia oli runsaasti, mutta rajasin sitä keskittymällä kolmeen erilliseen teemaan. Näitä teemoja ovat energiayhteistyö-, seurakuntaliitos- ja suuntautumistekstit. Valitsin erityisesti nämä teemat, koska arvioin, että ne eivät osoita pelkästään sitä, *mitä* diskurssit merkitsevät vaan erityisesti sitä, *miten* ne merkitsevät. Nimettyjen teemojen kautta pääsen terävimmän pureutumaan luottamuksen ja vallan perusteisiin ja löydän parhaiten vastauksia tutkimuskysymyksiini.

Seurakuntaliitosta käsitteleviä artikkeleita on 50 ja Korpelan Voiman tulevaisuuteen liittyviä artikkeleita kahdeksan kappaletta. Ylivoimaisesti yleisin teema on Kokkolan ja Keski-Pohjanmaan suuntautumiseen valtionhallinnon uudistuksessa liittyvä keskustelu. Sitä koskevia artikkeleita varsinaisessa tutkimusmateriaalissa on yhteensä 90.

Rajausten kautta materiaali tiivistyi ja jäsenyi, vaikka sitä edelleenkin oli diskurssianalyysiin runsaasti. Nyt aineisto rajautui selkeämmin antamaan vastauksia luottamuksen, vallan, hallinnon ja hallinnan kysymyksiin. Diskurssianalyyttinen lähestymistapa antoi mahdollisuuden vielä tiivistää tarkempaan analyysiin otettavaa materiaalia. Sovelsin Greimasin generatiivisen kulun mallia ja aktanttianalyysin keinoja lopulta yhteensä kahdeksaantoista tekstiin: viiteen Korpelan Voima – teemaa, neljään seurakuntateemaa ja yhdeksään suuntautumisteemaa käsittelevään tekstiin.

Greimaslainen semiotiikka tarkoittaa aktantilla roolia, joka tietyllä tekstin osalla on suhteessa toiseen tekstiosaan. Tekstissä voidaan erottaa kuusi, jopa seitsemän roolia eli aktanttia.

Subjektiaktantin (henkilö tai ryhmä) tehtävänä on jonkun halutun asian saavuttaminen. Objektiaktantti on tavoite, johon pyritään tai jota toivotaan. Lähettäjäaktantti voidaan mieltää ylempiä subjekteiksi tai auktoriteetiksi, jonka tahdosta subjekti toimii. Neljäs aktantti on vastaanottaja, joka saa hyödyn objektin saavuttamisesta. Viidentenä on auttaja-aktantti, joka antaa apua subjektille. Viimeinen on vastustaja-aktantti, joka puolestaan pyrkii estämään subjektin tavoitteen toteutumisen. Seuraavassa on vielä selvyuden vuoksi luettelo ja kaaviokuva aktanttimallin asemista ja toimijoista:

Asema:	Toimija:
Subjektiaktantti:	subjektiaktantin tehtävänä on jonkun tietyn asian saavuttaminen
Objektiaktantti:	tavoite, johon pyritään tai jota toivotaan
Lähettäjäaktantti:	ylempi subjekti tai auktoriteetti, jonka tahdosta subjekti toimii
Vastaanottaja-aktantti:	vastaanottaja, joka saa hyödyn tavoitteen/objektin saavuttamisesta
Auttaja-aktantti:	auttaja antaa apua subjektille
Vastustaja-aktantti:	vastustaja pyrkii estämään subjektin tavoitteen toteutumisen

7.2. Korpelan Voima ky – kuntien luottamuksen koetinkivi

Kokkolan kuntaliitosta koskevista teksteistä erittelen aluksi kuntayhtymäkonserni Korpelan Voimaa ja sen omistussuhteita koskevia tekstejä. Kokkolaan liittyvät kunnat Kälviä, Lohtaja ja Ullava omistivat Korpelan Voiman osuuksista runsaat 27 prosenttia. Kuntaliitoksen yhteydessä uusi Kokkola havitteli noita osuuksia omistukseensa. Kokkolalla oli ja on kuitenkin omistuksessaan energialaitos Kokkolan Energia, joka toimii kaupungin liikelaitoksena.

Kuntayhtymäkonserni Korpelan Voimaa koskevista teksteistä otin lähempään tarkasteluun neljä tekstiä. Koska Korpelan Voimaa koskevia lehtitekstejä oli suhteellisen vähän, otin tarkasteluun myös kaksi pöytäkirjatekstiä. Pöytäkirjateksteistä ensimmäinen on samalla esitys, jonka Kokkolan kaupunki teki Korpelan Voimalle. Lehtiteksteissä pureuduin uutisteksteihin, koska mielipidetekstejä ei tästä teemasta tarkasteluajanjaksona ollut.

Uusi Kokkola esitti siis kaupungin pääsemistä mukaan Korpelan Voiman kuntayhtymään Kälviän, Lohtajan ja Ullavan omistusosuuden suhteellisuuden mukaisilla osuuksilla. Esityksen Kokkola teki hyvissä ajoin ennen kuntaliitoksen toteutumista. Kokkolaa nimitettiin ”nurkanvaltaajaksi” ja juuri omistusosuuspohja oli seikka, joka sai muut Korpelan Voiman jäsenkunnat varovaisiksi. Kyse oli

suurelta osin sekä vallasta että luottamuksesta ja niiden yhteenkietoutumisesta. Seuraavassa on luettelo teksteistä, joihin pureuduin aktanttianalyysin avulla:

7.2.1. Pöytäkirjateksti, Esitys; Kuntaliitoksen valmistelutoimikunta 24.6.2008 ja järjestelytoimikunta 18.8.2008: Esitys laajenevan Kokkolan kaupungin jäsenyydestä Korpelan Voima ky:ssä.

7.2.2. Uutisteksti (Keskipohjanmaa 19.10.2008): ”Nurkanvaltaaja” sysättiin sivuun. Kokkolan jäsenyys Korpelan Voimassa pahassa vastatulessa.

7.2.3. Uutisteksti (Keskipohjanmaa 22.10.2008, s.2, Uutiset): Kokkolaa esitetään Korpelan Voiman jäseneksi. Kunnat vaativat korvauksia. (ns. kainalojuttu edelliseen (Korpelan Voima laski korvaukseksi 20-25 miljoonaa)

7.2.4. Pöytäkirjateksti; Lestijärven kunta, kunnanvaltuuston kokous 12.12.2008: Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan järjestelytoimikunnan jäsenhakemuksen käsittely.

7.2.5. Uutisteksti (Keskipohjanmaa 13.12.2008); Sievi hyväksyi Korpelan perussopimuksen muutoksen. Kokkolaa ei haluta jäseneksi.

7.2.1. Jäsenyyesityksen monet roolit

Kokkolan kaupungin kuntaliitoksen valmistelutoimikunta teki Korpelan Voiman kuntayhtymälle esityksen siitä, että kuntayhtymä hyväksyisi laajenevan Kokkolan kaupungin jäsenekseen. Valmistelutoimikunta oli päättänyt asiasta 10.6.2008 ja päivännyt kirjeen Korpelan Voiman kuntayhtymälle 24.6.2008.

Länsi-Suomen lääninhallitus asetti 18.6.2008 järjestelytoimikunnan jatkamaan kuntaliitoksen valmistelua. Myöhemmin 18.8.2008 kuntaliitoksen järjestelytoimikunta päätti lähettää Korpelan Voimalle jäsenyyden jatkamisesta saman kirjeen, jonka aiemmin valmistelutoimikunta oli päättänyt lähettää. Kokkola halusi varmentaa asian eteenpäin viemisen kaksinkertaisella menettelyllä.

Otteita valmistelutoimikunnan Korpelan Voimalle 24.6.2008 lähettämästä esityksestä:

”Valmistelutoimikunta hakee juridisena toimenpiteenä laajentuvan Kokkolan kaupungin jäsenyyttä Korpelan Voima kuntayhtymässä samoilla osuuksilla kuin lakkaavien kuntien osuudet ovat, koska osuudet kuntayhtymässä eivät siirry automaattisesti laajentuvan Kokkolan osuuksiksi ja kun yksittäinen liittyvä kunta voi niitä siirtää.

Valmistelutoimikunnan päätös perustuu kuntien valtuustojen hyväksymään yhdistymissopimukseen, missä todetaan nykyisten kuntayhtymien jäsenyyksien säilyvän.” (Kuntaliitoksen valmistelutoimikunta 24.6.2008)

Perusteluna esitykselleen valmistelutoimikunta esitti, että Kälviä, Lohtaja ja Ullava ovat jäsenkuntia Korpelan Voima kuntayhtymässä. Kunnilla on yhteensä 6064 osuutta kuntayhtymässä. Tämä tekee 27,48 prosenttia yhtymän osuuksista.

”Kuntayhtymän perussopimuksen 7 §:ssä määrätään, että yhtymäkokous päättää jäsenkunnan ottamisesta. Tämä määräys on kuntalain vastainen. Perussopimus on kuntien välinen sopimus ja näin ollen sen muuttaminenkin voi tapahtua vain jäsenkuntien valtuustojen päätöksellä.

*Laajentuvan Kokkolan kaupungin näkökulmasta on mahdollista laatia perussopimuksen äänivaltakysymys sellaiseksi, että Kokkolan äänivalta mitoitetaan nykyisten Kälviän, Lohtajan ja Ullaan kuntien nykyisen omistusosuuden (27,48%) kokoiseksi suhteessa muihin omistajakuntiin.”
(Kuntaliitoksen valmistelutoimikunta 24.6.2008)*

Seuraavassa olen sijoittanut ensimmäisen tekstin toimijat asemiinsa aktanttimallin mukaisesti. Teksti on kaupungin nimissä tehty esitys Kokkolan jäsenyydestä Korpelan Voima kuntayhtymässä. Esitys on päivätty 24.6.2008 ja sen on tehnyt Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntaliitosta valmistellut valmistelutoimikunta.

Asema:	Toimija:
Subjektiaktantti:	kuntaliitoksen valmistelutoimikunta 24.6.2008, järjestelytoimikunta 18.8.2008
Objektiaktantti:	tavoitteena laajenevan Kokkolan jäsenyys Korpelan Voima ky:ssä
Lähtöaktantti:	liittyvien kuntien valtuustot, ydin-Kokkolan johto, (Lääninhallitus)
Vastaanottaja-aktantti:	1. hyötyjä Korpelan Voiman kuntayhtymä; ei maksua, jos jäsenyys toteutuu 2. hyötyjä Kokkolan kaupunki
Auttaja-aktantti:	1. Kuntajakolaki, 19 § (omaisuus ja velvoitteet uudelle kunnalle) 2. Kuntayhtymän perussopimus, 7 §, äänivalta
Vastustaja-aktantti:	1. Korpelan Voiman yhtymäkokous, perussopimuksen 7 § kuntalain vastainen, 2. kuntayhtymän jäsenkuntien valtuustot 3. äänivalta

Kuntaliitoksen valmistelutoimikunnan ja myöhemmin järjestelytoimikunnan tavoitteena on saavuttaa laajenevan Kokkolan kaupungin jäsenyys energiayhtiö Korpelan Voima ky:ssä (kuntayhtymässä). Kirjeen ovat allekirjoittaneet kaksi Kokkolan kaupungin virkamiestä, kaupunginjohtaja Antti Isotalus ja suunnittelupäällikkö, valmistelutoimikunnan sihteeri Seppo Kässi. Ylempänä auktoriteettina tai lähettäjänä, jonka tahdosta valmistelutoimikunta ja järjestelytoimikunta toimivat, voidaan pitää liittyvien kuntien: Kälviän, Lohtajan ja Ullavan valtuustoja sekä ydin-Kokkolan johtoa. Vastaanottaja, joka tämän mukaan saisi hyödyn objektin

saavuttamisesta, voisi olla esityksen mukaan kuntayhtymä eli Korpelan Voima. Vastaanottajaksi eli hyötyjäksi voidaan kuitenkin mieltää myös Kokkolan kaupunki itse.

Esityksessään Kokkolan kuntaliitoksen valmistelutoimikunta ja myöhemmin järjestelytoimikunta huomauttavat kuntalain vastaisesta perussopimuksen kohdasta. Esityksen mukaan kuntayhtymän perussopimuksen 7 §:n määräys siitä, että yhtymäkokouksella olisi valta päättää uuden jäsenkunnan ottamisesta, on kuntalain vastainen. Tätä pykälää voidaan myös pitää auttajana, joka antaa apua subjektille eli kuntaliitoksen valmistelutoimikunnalle ja myöhemmin järjestelytoimikunnalle, eli uuden Kokkolan hallinnolle. Huomautuksen mukaan perussopimus on kuntien välinen sopimus ja näin ollen sen muuttaminenkin voi tapahtua vain jäsenkuntien valtuustojen päätöksellä. Toisaalta tällä huomautuksella voidaan viitata myös vastustukseen. Jäsenkuntien valtuustot edustavat siten myös vastustaja-aktanttia.

Auttajana eli subjektille apua antavana voidaan pitää sitä seikkaa, että kuntajakolain 19 §:n mukaan kunnan omaisuus sekä velat ja velvoitteet siirtyvät uudelle ja laajentuvalla kunnalle. Jäsenyys ei tule kuitenkaan automaattisesti, sillä jäsenkunnat on aina mainittava kuntayhtymän perussopimuksessa. Jäsenyys siis edellyttää kuntayhtymän perussopimuksen muuttamista. Kokkola tulisi kuntayhtymän jäseneksi perussopimuksen muuttamisen yhteydessä.

Esityksen viimeisessä kappaleessa esitetään aivan uusi, yllättäväkin asia, eli kysymys äänivallasta ikään kuin arvaten, että tuosta seikasta voisi nousta kynnyskysymys uuden Kokkolan jäsenyydelle Korpelan Voima kyyssä. Sitä voi pitää auttaja-aktantin käyttämänä asiana, joka antaa apua subjektille eli laajentuvan Kokkolan hallinnolle. Esityksen mukaan on mahdollista, että perussopimuksen äänivaltakysymys mitoitettaisiin Kälviän, Lohtajan ja Ullaan kuntien yhteisen omistuosuuden kokoiseksi suhteessa muihin omistajakuntiin. Esityksessä ei sitä kuitenkaan luvata, eikä voidakaan luvata, kun päätöstä siitä ei ole tehty.

Toisaalta äänivaltakysymystä voidaan pitää myös vastustaja-aktantin käyttämänä asiana. Juuri asian ehdollisena pitäminen voi herättää epäluuloja äänivallan suhteen.

7.2.1.1. Jäsenyysesityksen roolien merkitys valta- ja luottamussuhteissa

Generatiivisen kulun mallia sovellettaessa vallan ja luottamuksen merkitys nousee tässä tekstissä esiin monissa suhteissa. Uuden Kokkolan valmistelutoimikunta ja järjestelytoimikunta pyrkivät tavoitteisiinsa mielenkiintoisin keinoin. Ne eivät ole asialla yksin, vaan toimivat liittyvien kuntien

valtuustojen ja ydin-Kokkolan johdon, jopa myös lääninhallituksen antamalla mandaatilla. Esityksessä vedotaan kuntajakolakiin ja kuntayhtymän perussopimuksen äänivaltaapöytäkirjaan.

Kyse on sekä voimista, vallasta että luottamuksesta ja niiden yhteenkietoutumisesta. Alhasen mukaan Foucault tarkasteli voimilla ihmisten kykyä ajatella, tutkia, taistella, pakottaa ja suostutella toinen toisiaan. Vallalla hän tarkoitti pyrkimystä hallita voimia ja valtasuhteilla erilaisia tapoja ohjata, muokata, vahvistaa, yhdistää ja hallita voimia. (Alhanen 2007, 119.)

Luottamus on mukana kaikissa valtasuhteissa. Ruuskasen mukaan (Ruuskanen 2001, 45) luottamus tarkoittaa sitä, että eri osapuolten toimintaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa voidaan ennustaa, eivätkä osapuolet toimi lähtökohtaisen petollisesti vain omaa etuaan lyhyellä tähtäimellä ajatellen.

Jos osapuolten toiminta lähtökohtaisen petollisesti vain omaa etuaan lyhyellä tähtäimellä ajatellen tarkoittaa puolestaan epäluottamusta, tämä teksti voisi nostaa esiin epäluottamuksen väreitä.

Pienuudessa maakunnassa eri organisaatioiden osapuolet tuntevat toisensa, mistä kumpuaa myös luottamus tai epäluottamus niin organisaatioihin kuin henkilöihin. Vastaanottajat voivat lukea esitystä myös niin sanotusti rivien välistä. Virallisen esityksen perusteluiden yksi kohta voidaan mieltää suurehkon kaupungin neuvoksi tai huomautukseksi siitä, että kuntayhtymän perussopimus on – muuten – kuntalain vastainen. Voidaan pohtia, vahvistaako vai heikentääkö tuo huomautus luottamusta, vai olisiko asia voitu viedä muulla tavoin toisen osapuolen tietoon.

Pelkästään tämän yhden tekstin pohjalta voidaan etsiä vastausta siihen, miten luottamuksen rakentuminen tai horjuminen ilmenee kuntaliitosta koskevista teksteistä ja miten luottamuksen rakentuminen tai horjuminen näkyy vallankäytössä. Luottamus on tässä tekstissä vahvasti yhteydessä vallankäyttöön. Luottamuksen rakentumista ja koko esityksen tekemistä uuden Kokkolan valmistelu- ja järjestelytoimikunnat perustelevat sillä, että ”osuudet kuntayhtymässä eivät siirry automaattisesti laajentuvan Kokkolan osuiksi ja yksittäinen liittyvä kunta ei voi niitä siirtää.” Huomautus perussopimuksessa olevasta kuntalain vastaisesta määräyksestä esityksessä ei voi lisätä luottamusta. Tarkoitus on osoittaa lähettäjän tietoa ja sitä kautta valtaa. Lopulta luottamuksen rakentamiseksi heitetään ”täkyjä” esittämällä kuvitteellinen lupaus siitä, että perussopimuksen äänivaltakysymys olisi mahdollista mitoittaa Kälviän, Lohtajan ja Ullavan yhteenlasketun omistusosuuden kokoiseksi suhteessa muihin omistajakuntiin.

7.2.2. ”Nurkanvaltaaja” vastatulessa

Uutistekstit ovat tässä työssäni mukana siksi, että joukkotiedotusvälineissä julkaistuna ne ovat myös osana lukijoiden arkea muovaamassa yhteiskunnallisia käytäntöjä. Lehtitekstien mukaanotto lähtee siitä, että ne ovat – kuten Fairclough sanoo - osa yhteiskunnallista valvontaa ja yhteiskunnallisen uusintamisen ideologiaa. Analysoin seuraavassa uutistekstiä, jossa kerrotaan laajentuvan Kokkolan jäsenyysesityksen käsittelystä Korpelan Voima ky:ssä.

Tässä mielessä Foucault’n ja Fairclough’n ajatusmallit ovat lähellä toisiaan. Fairclough ymmärtää kielenkäytön sosiaalisena ja yhteiskunnallisena käytäntönä. Hänelle se on toiminnan muoto (Fairclough 1997, 75). Sosiaalisesti ja historiallisesti vaihtelevana toimintamuotona kieli on dialektisessa vuorovaikutuksessa muiden yhteiskunnallisten alueiden kanssa. Dialektisella vuorovaikutuksella Fairclough tarkoittaa sitä, että se on muovautunut yhteiskunnallisesti, mutta toisaalta se on myös yhteiskunnallisesti vaikuttavaa ja perustavanlaatuista. Kriittisessä diskurssianalyyssissä Fairclough tarkastelee näitä kahta kielenkäytön aspektia: sekä kieltä yhteiskunnallisena tuotoksena että kieltä yhteiskunnallisena vaikuttajana. Kielenkäyttö – siis jokainen teksti – rakentaa ja muotoilee aina samanaikaisesti sosiaalisia identiteettejä, sosiaalisia suhteita että tieto- ja uskomusjärjestelmiä. (Fairclough 1997, 75-76.)

Toisaalta lehtitekstien käyttöä voidaan arvostella niihin kätkeyistä poliittisuuden vaikutuksista.

Fairclough myöntää, että useissa tiedotusvälineitä käsittelevissä tutkimuksissa on kiinnitetty huomiota siihen, kuinka viestimien tarjoama tieto, kuten esimerkiksi uutiset, voi olla ideologisesti muotoutunutta. Tiedotusvälineiden tekstien sanotaan toimivan ideologisesti erityisesti jos teksteissä esiintyvät representaatiot uusintavat yhteiskunnassa vallitsevia hallinta- ja riistosuhteita. Ideologiset representaatiot esiintyvät teksteissä yleensä pikemminkin peitellysti kuin suoraan. Ideologia piiloutuu Fairclough’n mukaan yleensä toimittajien, yleisöjen ja kolmansien osapuolten tuntemiin luonnolliseksi muuttuneisiin kielenkäyttötapoihin, järkevinä pidettyihin alkuoletuksiin ja itsestäänselvyksiin, joihin diskurssin yhtenäisyys perustuu. (Fairclough 1997, 63-64.)

Fairclough kuitenkin huomauttaa, että tiedotustutkimuksessa on aina kyse representaatioiden arvioinnista ja vertailusta. Tiedotustutkimuksessa on kyse sen punnitsemisesta, mitä representaatioihin sisältyy ja mitä jää niiden ulkopuolelle sekä siitä, mitä asetetaan ensi- ja mitä toissijaiseksi sekä mistä ne ovat peräisin ja mitkä tekijät ja intressit vaikuttavat niiden muotoiluun ja esitystapoihin. Absoluuttinen ”totuus” on ongelmallinen aihe ja kiistely siitä hedelmätöntä. (Fairclough 1997, 66.)

Fairclough itse lähtee siitä, että tiedotusvälineiden diskurssi pitäisi nähdä monimutkaisten ja ristiriitaistenkin prosessien kentäksi, johon kuuluvat myös ideologiset prosessit. Tutkijalle heitetään haaste tarkastella jokaisen mediadiskurssin kohdalla rinnan useita kysymyksiä. Yksi kysymys liittyy ideologiaan, eikä siihenkään vastaaminen ole yksiselitteistä. Mediatekstit on poliittisesti ja yhteiskunnallisesti suunniteltu pitämään ihmiset ajan tasalla.(Fairclough 1997, 67-68.)

7.2.2.1. Luottamuksen rakentamistyö piilossa

Lehtijuttujen ja asiatekstien peruste- ja väiterakenteiden analyysissä sovelletaan siis ajatusta pintatasolla esiin nousevista aktanteista ja niiden toiminnasta.

Keskipohjanmaan etusivulla 19.10.2008 julkaistu uutinen oli otsikoitu: ”Nurkanvaltaaja” sysättiin sivuun. Kokkolan jäsenyys Korpelan Voimassa pahassa vastatuulella. Uutisen ensimmäisessä lauseessa nousee heti näkyviin kysymys luottamuksesta.

”Korpelan Voiman kuntayhtymässä ei luoteta siihen, että Kokkola malttaisi jäädä pelkäsi riviosakkaaksi sähköyhtiössä. Eilen kokoontunut kuntayhtymäkokous suosittaleekin jäsenkunnilleen, että laajenevan Kokkolan jäsenhakemus hylättäisiin. Korpelan Voiman mukaan Kokkolan jäsenyys voisi aiheuttaa haitallisia seuraamuksia maakunnallisten energialiiketoimintojen kehittämiseksi.”(Keskipohjanmaa 19.10.2008.)

Uutinen jatkuu Kokkolan jäsenhakemusta puoltaneen kälviäläisen Anne Mäkelän pettyneellä kommentilla. Epäily luottamuksen hupenemisesta kumpuaa esiin hänen kommentistaan:

”Mihin maakuntaa enää tarvitaan, kun yhteisen hyvän ajamisessa nähdään vain peikkoja?”(Keskipohjanmaa 19.10.2008.)

”Nurkanvaltaaja” –uutisessa voidaan erottaa monissa kohdin ainakin kahdet aktantiaaliset asemat eri toimijoille. Subjektiaktanttina voidaan pitää laajentuvaa Kokkolan kaupunkia, joka siis tavoittelee Kokkolan jäsenyyttä Korpelan Voimassa. Sitä auttavat yhtymäkokouksessa Kälviän ja Lohtajan kokousedustajat sekä toinen Ullavan edustajista. Vastustaja-aktanttina on Korpelan Voiman kuntayhtymähallitus, joka on suosittanut, että Kokkolaa ei hyväksyttäisi jäseneksi. Hyödyn saajana eli vastaanottaja-aktanttina uutisteksti pitää Kokkolan kaupunkia, eli subjektiaktanttia. Kokkolan kaupunki on nyt siis kahdessa aktantiaalisessa roolissa. Lähettäjäaktantti voidaan mieltää ylemmäksi auktoriteetiksi, jonka tahdosta subjekti toimii. Lähettäjäaktantiksi voidaan tässä mieltää maakunnallisuus: maakunnallinen uusi yhteistyö ja myös tavoite luottamuksellisuuteen.

Tekstistä löytyy myös toisia rooleja, kun toimijat asetetaan toisiin aktantiaalisiin asemiin. Kun kuntayhtymäkokous on subjektiaktantti ja tavoitteena on Kokkolan jäsenhakemuksen hylkääminen, niin auttaja-aktanttina voidaan pitää toista Ullavan kunnan edustajaa sekä muiden kuntien edustajia yhtymäkokouksessa. Vastustaja-aktantin tehtävänä on estää subjektin tavoitteen toteutuminen. Rooliin voisi sopia tavoite maakunnallisesta yhteisymmärryksestä eli maakunnallisuus; aika

mielenkiintoinen näkökulma siis nimenomaan vastustaja-aktantiaaliseen asemaan. Lähettäjäaktantti voidaan mieltää ylemmäksi subjektiksi tai auktoriteetiksi, jonka tahdosta subjekti toimii.

Kuten edellä olevasta käy ilmi, valta ja luottamus ovat jälleen kietoutuneet yhteen monella tavalla. Subjetiaktantin ja auttaja-aktantin välillä vallitsee sekä valta- että luottamussuhde. Kun laajentuva Kokkola on subjektiaktanttina, auttajan roolissa ovat Kälviän ja Lohtajan edustajat ja toinen Ullavan edustajista. Tässäkin on mielenkiintoinen seikka: laajentuvan Kokkolan valta ja luottamuksen luominen ei ole ulottunut aivan kaikkiin, sillä se toinen Ullavan edustaja onkin asettunut vastapuolelle Luottamukseen on tullut särö.

7.2.2.2. Vallan verkosto esiin

Tästä uutisesta löytyvät myös varsinaisen foucault'laisen dispositiivin ainekset! Dispositiivi merkitsee kamppailujen, kiistojen, vallankäytön ja valtapyrkimysten tilannetta ja verkostoa (Foucault 1998, 68, 500). Valta- ja kiistakysymykset koskevat sekä entisiä Kälviän, Lohtajan ja Ullavan edustajia, uuden Kokkolan kaupungin edustajia että Korpelan Voiman kuntayhtymäkokousedustajia.

Miten siis luottamuksen rakentuminen ja horjuminen ilmenee kuntaliitosta koskevissa teksteissä ja näkyy vallankäytössä tämän uutisen mukaan? Kuntaliitosta koskevissa teksteissä vallan verkosto näyttäytyy greimaslaisen analyysin kautta hyvin monimutkaisena ja ristiriitaisena. Luottamus näyttää ennemminkin horjuvan, eikä sen rakentamiseksi ainakaan tässä tekstissä kovin suuria ponnistuksia uhrata.

Tässä uutisessa kerrottu ei tähtää luottamuksen rakentamiseen, pikemminkin päinvastoin, se huokuu epäluottamusta. Voisi ajatella, että tämän uutisen taustalla on täytynyt ja täytyy jatkossakin käydä todella rankkojakin keskusteluja luottamuksesta ja epäluottamuksesta. Korpelan Voima esittää jäsenkunnilleen vahvimman mahdollisen puolustusbunkkerin rakentamista, eli sitä, että Kokkolaa ei hyväksyttäisi sen jäseneksi. Perusteena on suoraan luottamuksen käsitteestä johdettava asia: Korpelan Voima ei luota lainkaan uuden Kokkolan tavoitteisiin. Se suorastaan pelkää Kokkolan vallankäyttöä ja sitä, että Kokkola kaappaisi vallan Korpelan Voimassa, jos se hyväksyttäisiin jäseneksi.

7.2.3. Vaatimukset kovenevat

Keskipohtajanmaan uutistekstissä 22.10.2008 Kälviän, Lohtajan ja Ullavan valtuustojen tavoitteena on uuden Kokkolan kaupungin jäsenyys Korpelan Voima ky:ssä. Seuraavassa ote uutistekstistä:

”- Jos esitys ei mene läpi eikä Kokkolaa hyväksytä jäseneksi, alkaa pesänjako. Meillä on omat omistuksemme eikä niitä voi jättää kuntayhtymään, Kälviän kunnanjohtaja Timo Mämmi sanoo. (Keskipohtajamaa 22.10.2008)

Uutisessa on jälleen kerran kyse yhteenkietoutuneesta vallasta ja luottamuksesta, apua haetaan nyt Kuntaliiton lausunnoista. Lähettäjänä on Kokkolan kaupungin johto. Luottamuksen tavoitteellisesta rakentamisesta ei voi puhua, sillä nyt päämääriin pyritään vallankäytöllä. Vastustajia ovat kahdeksan muun Korpelan Voiman jäsenkuntien valtuustot eli muut jäsenkunnat.

Edelliseen liittyvässä uutisessa ”Korpelan Voima laskee korvaukseksi 20-25 miljoonaa” Korpelan Voiman toimitusjohtaja myöntää, että Kokkolan kaupungilla on oikeus erokorvaukseen. Subjektiaktanttina on kuntayhtymän toimitusjohtaja, mutta vastustaja-aktanttina Kokkolan kaupunki ja vielä erityisesti Kokkolaan liittyvät kunnat eli Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kunnat. Hyödyn saivat Korpelan Voima ky jäsenkuntineen sekä maakunnallinen energia-alan yhteisyritys.

Analysoin seuraavassa esimerkinuomaisesti otetta yhden Korpelan Voiman jäsenkunnan, Lestijärven kunnanvaltuuston pöytäkirjasta. Kunnanvaltuuston kokous on pidetty 12.12.2008. Seikkaperäisessä pöytäkirjatekstissä viitataan Kuntaliiton näkemyksiin ja perustellaan päätöstä siitä, että Kokkolaa ei hyväksyttäisi Korpelan Voima kuntayhtymän jäseneksi. Pöytäkirjateksti on pitkä ja seikkaperäinen, ja siinä todetaan vallankäytön ja luottamuksen suhteen oleellisia asioita.

”Laajentuvan Kokkolan asukasluku olisi yli puolet kaikkien Korpelan Voiman jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta, joka tarkoittaa, ettei Kokkolan jäsenyyden aikana perussopimukseen voi tehdä muutoksia ilman Kokkolan hyväksyntää eikä se voi Kuntaliiton mukaan tästä oikeudestaan luopua. Kokkolan kaupungin liikelaitos Kokkolan Energia on Korpelan Voiman kilpailija vapailla sähkömarkkinoilla ja siitä tulisi suurin yksittäinen omistaja siihen liittyvien kuntien osuuksilla. Kilpailevan yrityksen omistajuus voi aiheuttaa Korpelan Voimassa liiketoiminnallisia ja kilpailuoikeudellisia haasteita.” (Pöytäkirja; Lestijärven kunnanvaltuusto 12.12.2008)

Lestijärven kunnanvaltuusto päätti olla hyväksymättä Kokkolan jäsenhakemusta. Lisäksi valtuusto päätti yksimielisesti käynnistää yhteistyöneuvottelut uuden Kokkolan kaupungin kanssa ja valtuuttaa kunnanhallituksen nimeämään kaksi edustajaa käytäviin yhteistyöneuvotteluihin.

Toimijoiden ja toiminnan suhteet ovat vallan, vaikutusvallan sekä tiedon ja luottamuksen suhteita. Kyse on pitkälle myös hallinnasta ja hallinnosta. Edelläoleva oli esimerkki Korpelan Voiman jäsenkuntien kannanotoista, ja ilmentää Kuntaliitolta saadun evästyksen avulla tehtyä päätöstä.

Lestijärven kunnan tavoitteena olivat yhteistyöneuvottelut Kokkolan kaupungin kanssa. Toisaalta sen voi mieltää vallankäytöksi, jota Kuntaliitto harjoittaa. Toisaalta sen voi ajatella luottamuksen osoitukseksi, sillä ”yhteistyöneuvottelu” –sanalla on myönteinen kaiku. Pelkkä neuvottelu-sana ilman yhteistyö-ajatusta saattaisi herättää epäluottamukseen ja pakottamiseen liittyviä kaikuja.

7.2.4. Uutisteksti kiteyttää

Viimeisimpänä Korpelan Voimaa käsittelevistä teksteistä tässä tutkielmassa on Keskipohjanmaalehden uutisteksti, jonka lehti julkaisi 13.12.2008. Sen mukaan Korpelan Voiman jäsenkunta Sievi hyväksyi Korpelan Voiman perussopimuksen muutoksen, mikä merkitsee sitä, että Kokkolaa ei haluta jäseneksi. Päätökseen oli vaikuttanut Korpelan Voiman yhtymäkokouksen jäsenkunnille tekemä suositus, että Kokkolaa ei hyväksyttäisi jäseneksi. Samalla tavoin myös muut jäsenkunnat päättivät perussopimuksen muutoksesta.

Uutistekstin mukaan Sievin kunnanjohtaja Markku Koski selvittää, että Kokkolasta olisi tullut suurin yksittäinen omistaja. Asukasmääränsä perusteella Kokkola voisi uutistekstin mukaan yksin estää perussopimuksen muutoksen.

Korpelan Voima ky:n jäsenkunnat olivat saaneet kuntayhtymäkokoukselta esityksen, jossa kuntayhtymäkokous evästi niitä uuden perussopimuksen hyväksymiseen. Se merkitsi virallista epäluottamuksen osoitusta Kokkolaa sekä siihen liittyviä Kälviää, Lohtajaa ja Ullavaa kohtaan. Jäljelle jääneet jäsenkunnat eivät selvästikään olleet kiinnostuneita Kokkolan mahdollisesta uudesta valta-asemasta Korpelan Voimassa. Toisaalta jäsenkunnat tiesivät, että Korpelan Voima kuntayhtymän oli maksettava erokorvaus Kokkolalle. Erokorvauksen suuruudesta oli kuitenkin syntymässä iso näkemyskiista.

Seuraavaksi kokoan yhteen edellä esiin nousseet aktantit eli roolien kantajat, jotta voin tehdä yhteenvetoa Korpelan Voima ky:tä koskevista teksteistä.

Asema:

Subjektiaktantti:

Toimija:

1. Uusi Kokkola, valmistelu- ja järjestelytoimikunnat
2. Korpelan Voima, kuntayhtymäkokous
3. Kälviän, Lohtajan ja Ullavan valtuustot
4. Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kunnanjohtajat
5. Korpelan Voiman toimitusjohtaja Tuula Loikkanen
6. Lestijärven kunta, kunnanvaltuusto
7. Sievin kunta, kunnanvaltuusto

Objektiaktantti:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kokkolan jäsenyys Korpelan Voimassa 2. Kokkolan jäsenhakemuksen hylkääminen 3. Kokkolan kaupungin oikeus erokorvaukseen 4. yhteistyöneuvottelut Kokkolan kanssa
Auttaja-aktantti:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kuntajakolaki 2. Korpelan Voima ky:n perussopimus 3. Kälviän ja Lohtajan edustajat, toinen Ullavan edustajista 4. toinen Ullavan sekä muut edustajat ky:ssä 5. Kuntaliitto 6. selvitysmies 7. Välimiesmenettely 8. Korpelan Voima ky 9. Korpelan Voima ky:n yhtymähallitus 10. Korpelan Voima ky:n yhtymäkokous
Vastustaja-aktantti:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korpelan Voiman yhtymäkokous 2. Korpelan Voiman jäsenkunnat 3. (äänivalta) 4. Korpelan Voiman yhtymähallitus (suositus: ei Kokkolaa jäseneksi) 5. maakunnallinen yhteistyö 6. Kahdeksan muun jäsenkunnan valtuustot 7. Kokkolan kaupunki, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan valtuustot
Vastaanottaja-aktantti:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Korpelan Voima 2. Kokkolan kaupunki 3. maakunnallinen energia-alan yhteisyritys
Lähettäjäaktantti:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kokkola (sekä Kälviä, Lohtaja ja Ullava) 2. mahdollinen uusi yhteistyö 3. Kokkolan kaupungin johto 4. Korpelan Voima ky 5. Kuntaliitto

Tässä yhteenvedossa voidaan havaita sama, minkä Foucault on tuonut esiin valtaa ja vallankäyttöä koskevassa filosofiassaan. Valta näyttäytyy dispositiivina. Foucault'lle dispositiivi merkitsee kamppailujen, kiistojen, vallankäytön ja valtapyrkimysten tilannetta ja verkostoa (Foucault 1998, 500). Foucault ymmärtää vallan erityisesti voimasuhteiden moninaisuutena. Valta ei Foucault'n

ajattelussa myöskään ole instituutio eikä rakenne, vaan hän tarkoittaa vallalla yhteiskunnassa vallitsevaa monisäikeistä strategista tilannetta.

7.2.5. Yhteenvetoa energiayhtymäteksteistä

Korpelan Voimaa koskeissa teksteissä valta ja luottamus voidaan nähdä rinnakkaisina, toisiinsa kommunikaation kautta kietoutuneina systeeminä. Aiemmin toisiinsa yhteisessä energiakuntayhtymässä luottaneet kunnat joutuvat uudessa tilanteessa kuntaliitoksen yhteydessä uudenlaiseen valtasuhteiden paineeseen. Luottamus rapautuu. Lopulta vallankäyttökään ei enää riitä, vaan joudutaan turvautumaan jopa pakottamiseen, joka ei enää ole vallankäyttöä. Pakottamisessa ei enää ole kyse luottamuksesta, osapuolten toiminnan ennustettavuudesta. Osapuolet voivat tällaisessa ei-luottamussuhteessa toimia petollisesti, omaa etuaan lyhyellä tähtämellä ajatellen.

Greimaslainen aktanttianalyysi nostaa teksteistä selkeästi esiin lukuisia toimijoita, joiden roolien kautta voidaan etsiä vastauksia vallan ja luottamuksen kysymyksiin.

Nyt tarkasteltavissa teksteissä selkeästi eniten rooleja on auttaja-aktantilla, jopa kymmenen. Auttaja siis antaa apua subjektille tämän tavoitteen toteuttamisessa. Auttaja-aktantin ja subjektiaktantin suhdetta voi luontevimmin pitää luottamussuhteena, osin tosin myös valtasuhteena. Toisaalta lähettäjäaktantin ja subjektiaktantinkin suhde voi olla parhaimmillaan luottamussuhde, joskin sitä voidaan pitää suhteena, jossa on enemmän kyse vallasta kuin luottamuksesta.

Subjektiaktantteja, joiden tehtävänä siis on jonkun tietyn asian saavuttaminen, on eri teksteissä yhteensä seitsemän, samoin vastustaja-aktantteja.

Konkreettiset toimijat sijoittuvat näihin aktantiaalisiin asemiin diskursiivisella tasolla. Diskurssit kietoutuvat käytäntöihin tässä kuntaliitosta seuranneessa ja ristiriitoihin kärjistyneessä tilanteessa. Myös tieto kietoutuu valtaan.

Korpelan Voima kuntayhtymä ja Kokkolan kaupunki eivät löytäneet erokorvausta koskeissa neuvotteluissa sopua vuoden 2009 loppuun mennessä. Erokorvausasia siirtyi välimiesmenettelyyn. Kokkolan kaupunki aloitti vuoden 2009 lopulla myös oikeusprosessin valmistelun. Kokkolan kaupungin ja Korpelan voiman näkemyserot erokorvauksen suuruudesta ovat suuret. Erokorvauksen lisäksi osapuolilla oli kiistaa myös sähköverkosta. Kokkola haluaisi lisäksi liitoskuntien kuuluvan Kokkolan Energian jakelualueeseen. (YLE Keski-Pohjanmaa 15.1.2010.)

Nyt luottamuksen rakentaminen siirtyy tasolle, jossa luottamuksen kohde on oikeuslaitos. Siihen ja sen oikeudenmukaisuuteen ja tuleviin päätöksiin tunnetaan luottamusta. Luottamusta rakennetaan nyt siis oikeusinstituution avulla.

7.3. Kirkkohallitus keittää seurakuntasoppaa

Toista teemaa, seurakuntaliitoksia, koskevia tekstejä on analyysissä mukana neljä. Kirkon lainsäädäntö lähtee siitä, että seurakuntarajojen on noudatettava kuntien rajoja. Kokkolan kaupungissa, jossa oli kaksikielisyyden vuoksi kaksi evankelisluterilaista seurakuntaa, oli entuudestaan seurakuntayhtymä, johon suomalainen ja ruotsalainen seurakunta kuuluivat.

Kälviän ja Lohtajan seurakunnat päättivät kuntaliitoksen vuoksi liittyä itsenäisinä seurakuntina Kokkolan seurakuntayhtymään. Sen sijaan Ullavan seurakunta, jossa oli alle tuhat jäsentä, oli yhdistynyt vuoden 2006 alusta taloudellisista syistä ja Kirkkohallituksen vaatimuksesta Kaustisen seurakunnan kanssa. Ne muodostivat Kaustisen ja Ullavan seurakunnan, jossa siis kumpikin säilytti oman nimensä.

Kaustisen ja Ullavan seurakuntaliitoksen toteutuessa ei ollut vielä tietoa Ullavan kuntaliitoksesta Kokkolan kaupunkiin. Syksyn 2008 aikana käytiin vilkasta keskustelua siitä, irrotetaanko Ullavan seurakunta nyt Kaustisen ja Ullavan seurakunnasta ja liitetäänkö tuo irrotettu osa Kokkolan seurakuntayhtymään vai liitetäänkö Kaustisen ja Ullavan seurakunta kokonaisuudessaan Kokkolan seurakuntayhtymään.

Tässä tutkielmassa perehdyn aktanttianalyysin avulla viiteen seurakuntaliitosta koskevaan tekstiin:

7.4.1. Mielipideteksti (Keskipohjanmaa 27.5.2008): Kyllä, näin tehtiin.

7.4.2. Mielipideteksti (Keskipohjanmaa 13.9.2008): Tuomiokapitulin päätöksestä.

7.4.3. Pääkirjoitusteksti (Keskipohjanmaa 14.9.2008): Tsaarinaikaista demokratiaa.

7.4.4. Mielipideteksti (Keskipohjanmaa 31.10.2008): Jälkijättöistä liikehdintää..

7.3.1. Ullavalainen mielipideteksti

Jaan seuraavan pitkähkön tekstin osiin, jotka analysoin ensin erillisinä. Otsikolla ”Kyllä, näin tehtiin” Keskipohjanmaa-lehdessä 27.5.2008 julkaistu mieliptidekirjoitus on vastaus pari päivää aikaisemmin (25.5.2008) samassa lehdessä julkaistuun mieliptidekirjoitukseen. Otteita ullavalaisen

kirkkovaltuutetun Minna Jääskän 27.5.2008 kirjoittamasta mielipidekirjoituksesta, jonka toimijat jaan aktantiaalisiin aseisiin:

” Seurakuntaliitos Ullavan osalta tulee pysymään voimassa joko Kaustisen tai ehkä Kälviän kanssa, joten itsenäiseen seurakuntaan ei tule omaan paluuta, jos kirkkohallituksen näkemyksiin luotetaan. Eli menemme Kokkolan seurakuntayhtymään joka tapauksessa kappeliseurakuntana.

Siksi ihmettelen hiukan Kinnusen kommenttia ”kuulla vastustajien ääni ja putsata pöytä”. Mikä olisi vaihtoehto? Lähteä purkamaan vasta alkuun päässyttä liitosta, joka uskallan kyllä valtuutettuna väittää, kehittyä koko ajan paremmin toimimaan kaikenikäisten seurakuntalaisten hyväksi.” (Keskipohjanmaa 27.5.2008)

Samalla tavoin analysoin tekstin kolmea jatko-osaa. Seuraava on ote tekstin loppuosasta:

”Seurakuntavaltuutettuna koen todellista pahaa mieltä siitä, että edelleen levitetään epäsovua ihmisten kesken ihmeellisillä ”metsäjuoruilla” tai syyllistetään toisiamme mielipiteistämme. Metsänhoitokysymyksiin löytyy apu viraston papereista ja muihin suvaitsevaisuudesta ja anteeksiannosta. (Keskipohjanmaa 27.5.2008)

Yhteenveto koko tekstistä aktanttianalyysin avulla:

Subjektiaktantti:	1. kirjoittaja Minna Jääskä, 2. kirkkovaltuutettu, 3. luottamushenkilö 4. seurakuntavaltuutettu
Objektiaktantti: tavoitteena:	1. Ullavan srk-liitos pysyy joko Kaustisen tai Kälviän kanssa 2. seurakuntalaisen etu mahd. pitkälle, kauaskantoisesti 3. oman srk:n rakentaminen toimivaksi/oman toiminnan arviointi 4. kokemus, että oma seurakunta on läheinen ja tärkeä
Lähetäjäaktantti:	1. Kirkkohallitus, 2. Ullavalaiset seurakuntalaiset, 3. seurakuntavaltuusto 4. eräs viisas valtuutettu
Vastaanottaja-aktantti:	1. Kokkolan seurakuntayhtymä, 2. Ullavalaiset seurakuntalaiset 3. seurakunnan taloushallinto / seurakuntakokonaisuus
Auttaja-aktantti:	1. se, joka uskaltaa tehdä vaikeitakin päätöksiä, 2. seurakuntalaiset 3. virastosta löytyvät päätökset, eri hallintoelimet, 4. suvaitsevaisuus, anteeksianto
Vastustaja-aktantti:	1. aiemmin julkaistun mielipidekirjoituksen kirjoittaja, 2. se, jolta puuttuu uskallusta 3. seurakuntaliitokseen kriittisesti suhtautuvat seurakuntalaiset 4. epäsovun levittäjät, ”metsäjuorujen” levittäjät

7.3.2. Mielipideteksti Tuomiokapitulin päätöksestä

Jaan myös seuraavan mielipidekirjoitustekstin osiin, jotka analysoin ensin erillisinä. Keskipohjanmaa-lehdessä julkaistiin 18.9.2008 mielipidekirjoitus otsikolla ”Tuomiokapitulin päätöksestä”. Kaustislaisen Eero Salon kirjoitus alkaa seuraavasti:

”Oulun tuomiokapituli ehdottaa Kirkkohallitukselle Kaustisen-Ullavan seurakunnan liittämistä Kokkolan seurakuntayhtymään vedoten siihen, että kun Ullavan kunta liittyy Kokkolaan ensi vuodenvaihteessa, niin seurakunnan tulee seurata kuntaa ja liittyä Kokkolan seurakuntayhtymään.” Keskipohjanmaa 18.9.2008

Tekstissä puututaan vielä tuomiokapitulin asettaman selvitysmiehen tehtävään ja väitetään valinnan olleen täyttä silmänlumetta. Kirjoittajan mukaan Tuomiokapituli haki selkätukea omalle päätökselleen, jonka se tekee ja lähettää Kirkkohallitukselle. Mielipidetekstin loppuosassa kirjoittaja Eero Salo toivoo, että kirkkohallitus päätöksessään kunnioittaisi seurakuntien tekemiä virallisia päätöksiä ja antaisi arvon seurakuntalaisten valtaenemmistön mielipiteelle sekä kumoaisi Oulun tuomiokapitulin tekemän päätösesityksen.

7.3.3. Sanailu kovenee

Olen jakanut myös seuraavan pääkirjoitustekstin osiin, jotka analysoin ensin erillisinä. Lopuksi kokoon aktantiaaliset rooli yhteen. 14.9.2008 Keskipohjanmaan pääkirjoituksen otsikko oli ”Tsaarinaikaista demokratiaa”. Seuraavassa ote tekstin alkuosasta:

”Tilanteessa ei sikäli olisi kenelläkään noka koputtamista, jos Kaustisen ja Ullavan seurakuntafuusio sujuisi normaalia lähidemokratiaa kunnioittaen. Näin ei tässä tapauksessa vain tapahdu. Kaustinen liitetään Kokkolan seurakuntayhtymään, vaikka seurakuntien luottamuselimet niin Kaustisella kuin Kokkolassakin vastaustavat liitosta.” Keskipohjanmaa 14.9.2008

Sanailu näyttää kovenevan, kun Keskipohjanmaassa julkaistiin 31.10.2008 mielipidekirjoitus otsikolla ”Jälkijättöistä liikehdintää”. Myös sen jaan kolmeen erilliseen osaan, jotka analysoin omina kokonaisuuksinaan.

”Kaustisen kirkkoherra Raimo Aspfors (Kp 22.10.) kiitteli seurakuntalaisia aktiivisuudesta, olivatpa nämä seurakuntafuusiosta kummalla puolella tahansa. Vähää aikaisemmin (Kp 17.10) vastineessaan kirkkohallitukselle johtotroikka pöyristyttävästi ja epädiplomaattisesti leimasi adressin keräämisen jälkijättöiseksi ja agitoiduksi.

Syy vastustaa liitosta oli yksinkertainen. Kokkolan seurakunta ei ollut halukas ottamaan meitä vastaan. Kirkkoneuvosto oli siellä selvin numeroin vastaan ja siihen myös kirkkovaltuusto yhtyi. Kokkolan seurakunta-aktiiveilla oli täysi oikeus kielteiseen kannanottoon. Johtotroikka niin siellä kuin meillä oli liitoksen kannalla.” Keskipohjanmaa 13.10.2008

Kirjoituksen toinen osa osoitetaan Kaustisen seurakunnan ”johtotroikalle”. Loppuosassa mielipidekirjoittaja Kaija Löfbacka Kaustiselta epäilee, että ”johtotroikka” heikentää seurakunnan toimintaa. Kirjoittaja puuttuu vielä rahankäyttöön ja Ullavan metsäomaisuuteen. Lopuksi hän kysyy, eikö seurakunnan pitäisi olla rauhan ja oikeudenmukaisuuden tyssija ja heikomman puolustaja.

Seuraavassa kokoon kirjoituksen yhteen aktanttianalyysillä:

Asema:	Toimija
Subjektiaktantti:	1. Kirjoittaja Kaija Löfbacka, 2. Kokkolan kirkkoneuvosto 3. Kaustisen seurakunnan kirkkoherra Raimo Aspfors, 4. Kansalaistoiminta 5. Kaustisen seurakunnan johtotroikka
Objektiaktantti:	1. seurakuntaliitoksen vastustaminen; tavoite, että srk-liitos ei toteutuisi 2. tavoite seurakuntaliitos, 3. järjen valon syttyminen, taka-askeleen ottaminen 4. epäily toiminnan heikkenemisestä 5. tavoite seurakunnasta rauhan ja oikeudenmukaisuuden työssijana ja heikomman puolustajana
Lähettäjäaktantti:	1. Kokkolan kirkkovaltuusto, 2. luottamushenkilöt 3. seurakuntalaiset 4. Kirkkohallitus
Vastaanottaja-aktantti:	1. Kaustisen seurakuntalaiset 2. Kirkkohallitus, 3. Kaustisen seurakunnan johtotroikka 4. Kaustisen seurakunta
Auttaja-aktantti:	1. Kokkolan kirkkoneuvosto ja kirkkovaltuusto 2. Tuomiokapituli ja Kirkkohallitus 3. ”peili”, oma valta 4. Kirkkohallitus
Vastustaja-aktantti:	1. Kirkkoherra Raimo Aspfors 2. Kokkolan srk:n ”johtotroikka” 3. Kaustisen seurakunnan johtotroikka

7.3.4. Yhteenvetoa seurakuntaliitosteksteistä

Seurakuntaliitosteemassa oli mukana ainoastaan mielipidetekstejä, joista yksi oli pääkirjoitusteksti. Kaikki tekstit olivat tällä kertaa Keskipohjanmaa-lehdestä.

Subjektiaktantin tehtävä on siis jonkun tietyn asian saavuttaminen. Subjektiaktantin roolissa on jälleen runsaasti toimijoita. Ensimmäinen on mielipidekirjoituksen tekijä, joka on myös seurakunnan luottamushenkilö. Toisaalta subjektiaktanttina ovat seurakuntalaiset tai Oulun tuomiokapituli. Subjektin roolissa ovat myös Kokkolan kirkkoherra (Erkki Murtomäki), Kaustisen

ja Ullavan seurakunnan kirkkoherra Raimo Aspfors, Kaustisen seurakunnan johtotroikka, kansalaisten yhteistoiminta tai Kokkolan kirkkoneuvosto.

Objektiaktanttina eli tavoitteena, johon pyritään tai jota toivotaan on myös lukuisia eri asioita, joskin kaksi kantaa nousee voimakkaimmin esiin: hallinnon esittämä uusi seurakuntaliitos eli Kaustisen ja Ullavan seurakunnan liittäminen Kokkolan seurakuntayhtymään sekä toisaalta tämän uuden seurakuntaliitoksen vastustaminen.

Ensimmäisen kirjoittajan tavoitteena on, että Ullavan seurakuntaliitos pysyy joko Kaustisen kanssa tai sitten liitos on edessä Kälviän kanssa ja sitä kautta liittymien Kokkolan seurakuntayhtymään. Tavoitteena on myös seurakuntalaisten etu mahdollisimman pitkälle, oman seurakunnan toimivuus, kokemus, että oma seurakunta on läheinen ja tärkeä. Toisessa tekstissä Oulun tuomiokapitulin tavoitteena on Kaustisen ja Ullavan seurakunnan liittäminen Kokkolan seurakuntayhtymään. Toisen mielipidekirjoittajan (Eero Salon) oma tavoite on, että seurakunta säilyttää itsemääräämisoikeuden ja Kaustisen seurakunta pysyy itsenäisenä. Se edellyttäisi Ullavan kappeliseurakunnan osan erottamista Kaustisen ja Ullavan seurakunnasta. Tekstistä nousee esiin myös kolmannen mielipidekirjoittajan Kaija Löfbackan tavoite kaustislaisen identiteetin säilymisestä, järjen valon syyttymisestä, epäily toiminnan heikkenemisestä ja tavoite seurakunnasta rauhan ja oikeudenmukaisuuden työssijana sekä heikomman puolustajana.

Vallan ja luottamuksen kysymyksiä voi pohtia lähettäjä-, vastaanottaja- auttaja- ja vastustaja-aktanttien roolien ja toimintojen sekä subjekti- ja objektiaktanttien roolien välillä.

Lähettäjäaktantti on ylempi subjekti tai auktoriteetti, jonka tahdosta subjekti toimii. Lähettäjiä ovat näissä teksteissä mm. kirkkohallitus, ullavalaiset seurakuntalaiset, Kaustisen ja Ullavan seurakuntavaltuusto, Ullavan kuntaliitos Kokkolan kaupunkiin, Tuomiokapituli ja Kokkolan kirkkovaltuusto.

Subjektille apua antavana aktanttina tekstit pitävät uskallusta, anteeksiantoa ja suvaitsevaisuutta. Konkreettisen auttaja-aktantin roolissa ovat kirkkohallitus, selvitysmies ja seurakuntalaisten enemmistö. Myös Kokkolan kaupunki, Tuomiokapituli, Kokkolan seurakuntayhtymä sekä Kokkolan kirkkoneuvosto ja kirkkovaltuusto ovat auttaja-aktantin rooleissa.

Vastustaja-aktantin roolissa ovat aiemman mielipidekirjoituksen kirjoittaja, henkilö, jolta puuttuu uskallusta, seurakuntaliitokseen kriittisesti suhtautuvat seurakuntalaiset, epäsovun levittäjät., ”metsäjuorujen” levittäjät, kirkon päättäjät, Oulun tuomiokapituli, Kaustisen ja Ullavan sekä Kokkolan seurakuntien luottamuselimet, Oulun hiippakunta ja tuomiokapituli, Kirkkohallitus.

Vastustaja-aktanttina on myös kirkkoherra Raimo Aspfors, Kokkolan sekä Kaustisen ja Ullavan seurakunnan johtotroikat.

Vallan verkosto näyttäytyy jälleen hyvin, hyvin monisäikeisenä. Kirkkohallitus noudattaa päätöksissään pitkälle maallisen vallan ratkaisuja. Kaustisen ja Ullavan seurakuntaliitosratkaisu menee vielä pidemmälle, ja osoittaa Kirkkohallituksen pyrkimystä tulevaisuudessa mahdollisesti vielä nykyistä isompiin yksiköihin. Se ei liene kaukana myöskään maallisen vallan tavoitteista. Tuomiokapitulिन selvitysmies oli siis esittänyt koko Kaustisen ja Ullavan seurakunnan liittämistä Kokkolan seurakuntayhtymään. Vallan rationaalisuus perustuu Foucault'n mukaan julkituotuihin taktiikoihin. Taktikat muodostavat lopulta kattavia koneistoja (Foucault 1998, 71). Valtaan kuuluu vastarinta, ja valtasuhteet voivat olla olemassa vain monien vastarintapesäkkeiden funktiona (Foucault 1998, 72).

Luottamus kietoutuu valtaan kommunikaation välityksellä. Kirkon johdon tavoite yhdistää seurakuntien hallintoa johtuu kiristyneestä taloudellisesta tilanteesta. Tulonsa seurakunnat saavat jäsentensä verotuloista, ja kansantalouden suhdanteet vaikuttavat seurakuntienkin taloudelliseen tilanteeseen. Monien seurakuntien tulopohja on myös kaventunut, kun kirkosta on eronnut ihmisiä enemmän kuin siihen on liittynyt.

Luottamuksen voi katsoa (Mäkelä & Ruokonen 2005, 21) pitävän yllä muita sosiaalisen pääoman muotoja: solidaarisuuden normeja ja sosiaalisia verkostoja. Seurakunnan roolia kunnassa tutkineen Niemelän mukaan sosiaalisen pääoman muodostumisen kannalta seurakunnalla voi olla merkittävä rooli kunnassa (Niemelä 2004, 80). Seurakunnat antavat Niemelän mukaan asukkailleen tukea Keski-Pohjanmaalla toiseksi eniten koko maassa, kun mukana tutkimuksessa oli 19 maakuntaa. Eniten asukkaat kokevat seurakuntien antavan tukea Päijät-Hämeessä. Seutukunnittain mitattuna Kokkolan seutukunta nousi neljännelle sijalle koko maassa, jossa seurakuntien merkitystä tuenantajina mitattiin yhteensä 79:ssä seutukunnassa (Niemelä 2004, 81).

7.4. Kokkolan suuntautuminen kuumentaa maan hallituksen

Ylivoimaisesti eniten lehtitekstejä julkaistiin Kokkolan ja Keski-Pohjanmaan suuntautumisesta valtionhallinnossa. Juuri Kokkolan kuntaliitoksen aikana suuntautumiskeskustelu kuumeni ja politisoitui. Kuntaliitoksella oli myös merkitystä suuntautumiskeskustelussa, kun poliittiset voimasuhteet Kokkolan luottamushenkilöhallinnossa muuttuivat ja pohjoisen suunnan kannattajien määrä kasvoi.

Suuntautumisella katsottiin olevan merkittäviä vaikutuksia Kokkolalle niin kieli- ja puoluepoliittisesti, elinkeinopoliittisesti kuin työvoimapolitiittisesti. Kyse oli pitkälle puolue- ja kielipoliittisesta valtapelistä, jota tuotiin kiivaasti esiin monissa teksteissä.

Suuntautumiskeskustelut kuumenivat erityisesti juuri kuntaliitoksen aikana, kun suuntautumista valmisteltiin. Valtion aluehallinnon uudistuksen valmistelu oli alkanut 2007. Vuoden 2010 alussa maahan perustettiin erikseen ELY-keskuksia sekä aluehallintovirastoja (AVI). Samalla lääninhallitukset ja läänit lakkautettiin. Suomeen perustettuihin 15:een ELY-keskukseen koottiin entisten TE-keskusten, alueellisten ympäristökeskusten, tiepiirien sekä lääninhallitusten liikenne- ja sivistysosastojen sekä Merenkululaitoksen tehtäviä ja palveluita. Aluehallintovirastoja (AVI-) perustettiin Manner-Suomeen kuusi. Ne hoitavat aiempien lääninhallitusten, ympäristölupavirastojen, alueellisten ympäristökeskusten ja työsuojelupiirien lupa-, valvonta- ja oikeusturvatehtäviä.

Keskustan, Kokoomuksen, RKP:n ja Vihreiden muodostama maan hallitus oli aiemmin noudattanut AVI- ja ELY-keskusalueiden muodostamisessa maakuntien liittojen lausuntoja. Keski-Pohjanmaan liiton kannanotot olivat syntyneet äänestyksen jälkeen pohjoisen puolesta, kun taas maakunnan hallintokaupungin Kokkolan omissa lausunnoissa yli puolet valtuutetuista kannatti eteläistä vaihtoehtoa.

Kokkolan kaupunginvaltuusto oli ennen kuntaliitosta, 29.9.2008, päätenyt selkein numeroin 35-16 lausuntoon, jonka mukaan useimmat seikat, muun muassa Kokkolan ja Pietarsaaren välinen pendelöinti puoltavat Keski-Pohjanmaan kuulumista samaan alueeseen Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan kanssa. Valtioneuvoston hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmä päätti Keski-Pohjanmaan liiton lausunnon perusteella 3.12.2008, että Keski-Pohjanmaa sijoittuu samaan alueeseen Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun kanssa. Kuntaliitoksen jälkeen, 5.3.2009 Kokkolan kaupunginhallitus päätti esittää valtuustolle eteläistä suuntaa puoltavan lausunnon. Esitys syntyi nyt äänin 6-5. Valtuustossakin ero oli kaventunut, kaupunginhallituksen esitystä kannatti 27 ja toista, pohjoista suuntaa puoltavaa lausuntoa 24 valtuutettua. (Kokkolan kaupunginvaltuusto 2009.)

Hallinnon ja aluekehittämisen ministeriryhmä päätti 16.6.2009 esittää Keski-Pohjanmaata liitettäväksi valtion aluehallinnossa pohjoiseen. Perusteluna käytettiin Keski-Pohjanmaan liiton kantaa.

Asiassa lobattiin voimakkaasti maan johtavia poliitikoita, ministereitä ja kansanedustajia, jopa presidenttiä. Asia nähtiin Kokkolassa hyvin tärkeäksi. Syksyllä 2009 yli puolet Kokkolan kaupunginvaltuutetuista teki valtuustoaloitteen vetoomuksesta valtioneuvostolle ja perustuslakivaliokunnalle. Kaupunginhallitus päätyi kuitenkin 14.9.2009 äänin 7-6 siihen, että aloitetta ei lähetetä eteenpäin. Tämä taas sai mm. RKP:n ministerin Astrid Thorsin ja Kuntaliiton johtavan lakimiehen Heikki Harjulan pitämään tilannetta parlamentaarisenä kriisinä, koska kaupunginhallitus tyrmäsi valtuuston enemmistön tekemän suuntautumisaloitteen. Valtuustossa kuitenkin pohjoisen suunnan kannattajat lupautuivat siihen, että vetoomus voidaan lähettää. 8.10.2009 Kokkolan kaupunginhallitus päättikin lähettää valtioneuvostolle vetoomuksen, että Keski-Pohjanmaa sijoitettaisiin valtion aluehallinnossa samaan alueeseen Pohjanmaan maakunnan kanssa. Vetoomuksessa muistutettiin, että Kokkolan kaupungin väestöosuus on vuoden 2010 alussa lähes 70 prosenttia koko Keski-Pohjanmaan maakunnan väestöstä. (YLE Keski-Pohjanmaa, 18.9.2009.)

Keski-Pohjanmaan suuntautumisesta äänestettiin maan hallituksessa syksyllä 2009, ja myös presidentti Tarja Halonen jätti oman kannanottonsa hallituksen päätökseen. Perustuslain takaama suoja ruotsinkielisten palvelujen riittävästä turvaamisesta johti lopulta siihen, että Keski-Pohjanmaan suunnaksi päätettiin vuodeksi 2010 etelä eli Keski-Pohjanmaa kuuluu vuoden ajan Vaasan AVI-viraston ja Seinäjoen ELY-keskuksen alaisuuteen. Jos riittävä ruotsinkielinen taito saavutetaan Oulussa vuoden aikana, Keski-Pohjanmaa suuntautuu vuodesta 2011 alkaen pohjoiseen eli AVI- ja ELY-keskusten pääpaikka olisi vuoden 2011 alusta lähtien Oulu. Elleivät Oulun AVI- ja ELY-keskukset pysty tarjoamaan riittävää ruotsinkielistä palvelua, Keski-Pohjanmaan suunnaksi määräytyy jatkossakin etelä.

Tässä tutkielmassa perehdyn aiheeseen lehtitekstien pohjalta. Seuraavassa luettelo suuntautumisteemassa mukana olevista teksteistä.

7.4.1. Pääkirjoitusteksti (Kokkolan Sanomat 21.8.2008): Suunta taas hakusalla.

7.4.2. Mielipidekirjoitusteksti (Keskipojanmaa 29.8.2008): Kokkolassa hätiköitiin.

7.4.3. Pääkirjoitusteksti (Keskipojanmaa 13.9.2008): Suunta eteenpäin.

7.4.4. Pääkirjoitusteksti (Kokkola-lehti 24.9.2008): Suuntaan ja toiseen.

7.4.5. Uutisteksti (Keskipojanmaa 26.9.2008): Kokkolan valtuustolla ylimääräinen kokous. Ainoana asialistalla suuntautumiskysymys.

7.4.6. Pääkirjoitusteksti (Keskipohjanmaa 8.10.2008): Kiistassa poliittinen lataus.

7.4.7. Pääkirjoitusteksti (Keskipohjanmaa 30.11.2008): Koomisia piirteitä.

7.4.8. Mieli-pidekirjoitusteksti (Keskipohjanmaa 8.3.2009): Pohjoisen puolesta.

7.4.9. Mieli-pidekirjoitusteksti (Keskipohjanmaa 23.3.2009): Etelälle vahvat perustelut.

7.4.1. Kaupunkilehti ruotii kaupunginhallituksen lausuntoa

Ensimmäisenä analysoin suuntautumisteemaa Kokkolan Sanomissa 21.8.2008 julkaistun pääkirjoitustekstin avulla. Kokkolan Sanomat oli toinen kerran viikossa ilmestynvä paikallislehti Kokkolassa. Sen kustantaja Alma Media lopetti Kokkolan Sanomat kannattamattomana joulukuussa 2009.

Kokkolan Sanomien pääkirjoitus kommentoi Kokkolan kaupunginhallituksen lausuntokäsittelyä. Kaupunginhallitus antoi lausuntonsa aluejakotyöryhmän väliraportista, jossa Kokkola ja Keski-Pohjanmaa olivat samaa aluetta Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun kanssa.

Tämän tekstin jaoin ensin kolmeen osaan ja tein aktanttianalyysin kaikista kolmesta osasta ensin erikseen. Lopuksi vedin analyysit yhteen. Seuraavassa esittelen otteita pääkirjoituksen ensimmäisestä osasta:

” Tässä sitä taas ollaan, keskellä kuuminta suuntautumiskeskustelua, kuten niin usein ennenkin. Perusasetelmatkin ovat ennallaan. Pohjoiseen tai etelään.”

”Kokkolan kaupunginhallitus käsitteli maanantaina muutosta valmistelevan aluejakotyöryhmän väliraporttia. Aluejakotyöryhmä ottaa kantaa siihen, millaisia yhteistyöalueita maakuntien liitot ympärilleen luovat. Kokkolan ja Keski-Pohjanmaan osalta perusasetelma oli pelkistettynä se, että väliraportissa maakunta oli piirretty kartalla samaan alueeseen Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun kanssa.”(Kokkolan Sanomat 21.8.2008)

Subjektiaktantteja voidaan löytää jo tästä ensimmäisestä osasta kolme tai neljä: aluejakotyöryhmä, Keski-Pohjanmaan liitto, maakunta ja Kokkolan kaupunginhallitus. Objektiaktantti on aluehallinnon uudistaminen ja Alku-hanke. Lähettäjänä on valtionhallinto. Vastaanottaja-aktanttina eli hyödynsaajana voi olla maakuntahallinto, joka hyötyy tekstin mukaan aluehallinnon uudistamisesta aluetasolla tai toisaalta hyödynsaajana voi olla valtionhallinto, jonka arvioidaan hyötyvän valtion tasolla. Auttaja-aktanttina on aluejakotyöryhmä ja maan hallitus. Vastustaja-

aktantti tässä tekstissä on piilossa. Aluehallinnon uudistaminen sinänsä lienee hyväksyttyä. Sen sijaan siihen, miten se toteutetaan, löytyy monia vastustavia argumentteja, mm. kielipoliittisia ja työvoimapoliittisia syitä, muutosvastarintaa. Vastustajarooliin voisi asettaa monet maan hallituksen politiikkaa vastustavat tahot.

Subjektiaktantti on kaupunginjohtaja Antti Isotalus, objektiaktantti Kokkolan kaupungin lausunto Keski-Pohjanmaan suuntautumisesta etelään. Lähettäjäaktantti on Kokkolan kaupunginhallitus ja vastaanottaja-aktantti, hyötyjä Kokkolan kaupunki ja toisaalta Keski-Pohjanmaan maakunta. Auttaja-aktantti on kaupunginhallituksen enemmistö ja vastustaja-aktanttina kaupunginhallituksen vähemmistö.

Edellisessä tekstiosuudessa subjektiaktantti on keskustan Riitta Kalliokoski. Hänen tavoitteensa on pohjoisen suunta, jonka vuoksi hän jätti eriävän mielipiteen. Lähettäjäaktanttina on oma puolue, Keskusta. Vastaanottaja-aktanttina puolestaan voidaan pitää keskipohjalaisia tai Keski-Pohjanmaan liittoa. Tekstin auttaja-aktantteina ovat muut samoin äänestäneet kaupunginhallituksessa ja vastustajina tietenkin toista kantaa edustaneet kaupunginhallituksessa.

Yhteenvedossa olen asettanut kaikki tekstin toimijat aktantiaalisiin asemiin. Kaikkiin rooleihin löytyy useita toimijoita. Tässäkin tekstissä nousee esiin foucault'lainen vallan verkosto, eli kamppailujen, kiistojen, vallankäytön ja valtapyrkimysten tilanne. Voimasuhteiden moninaisuus muodostuu monisäikeisistä voimista ja vastavoimista. Valta on suuressa määrin myös valtapeliä. (Foucault 1998, 69.)

Foucault'n mukaan moninaiset voimasuhteet ovat perusta yhteiskunnan läpäiseville ja laajalle ulottuville halkeamavaikutuksille (Foucault 1998, 70-71).

Vallan ja luottamuksen merkitys suuntautumiskeskustelussa tämän analyysin pohjalta on monisäikeinen. Vallankäyttö ja luottamus heijastuvat ensinnäkin lähettäjäaktantin ja subjektiaktantin välisistä suhteista, samoin auttaja-aktantin ja subjektiaktantin väliltä. Analyysin perusteella näihin aktantiaalisiin asemiin voidaan sijoittaa moni tekstin taho. Ylimpiä vallankäyttäjiä eli lähettäjäaktantteja ovat tämän tekstin mukaan valtionhallinto, joka on laittanut vireille valtion aluehallinnon uudistamistyön, toisaalta paikallistasolla Kokkolan kaupunginhallitus sekä puolueista mainittu Keskusta. Taustalla ovat myös muiden puolueiden koneistot. Valtapeli näkyy siis tässä selkeästi taustalla.

Subjektitoimijoita, jotka ovat sekä vallan kohteita että vallan käyttäjiä, ovat tässä tekstissä maan hallituksen aluejakotyöryhmä, Keski-Pohjanmaan liitto sekä Kokkolan kaupunginhallitus. Lisäksi subjektiaktantteja ovat kaupunginjohtaja Antti Isotalus sekä kaupunginhallituksen jäsen Riitta Kalliokoski. Auttaja-aktantiasemissa ovat niin ikään maan hallitus ja sen aluejakotyöryhmä, ja kaupunginhallituksen enemmistö.

Luottamuksen rakentuminen näkyy tässä tekstissä vallankäyttöön kietoutuneena rakenteena. Kyseenalaiseksi ei juuri enää aseteta valtionhallinnon alkuperäistä tavoitetta, sen sijaan valtapelit ja selkeät hallintakiistat nousevat esiin tässä tekstissä. Eriävää mielipidettä voidaan pitää osoituksena vallankäytöstä, mutta myös valtapelistä. Mielipiteet alkavat erottua jo selvästi tässä uutisessa.

7.4.1. Peli kiihtyy

Keskipojanmaassa 29.8.2008 julkaistu mielipidekirjoitus otti kantaa Kokkolan kaupunginhallituksen äänestysratkaisuun. Seuraavassa otsikon ”Kokkolassa hätiköitiin” kirjoituksen alku:

”Kokkolan kaupunginhallituksen enemmistön sanelema ratkaisu kaupungin suuntautumisesta oli hätiköity. Maakuntakeskus unohti maakuntansa. Mieleen pulpahti sekin, että ennen päätöstä olisi tullut selvittää Kokkolaan liittyvien kuntien näkemys. Ennen omaa harhailua liitosta valmistelevalle järjestelytoimikunnalle olisi tullut antaa sananvalta asiassa.”

Mielipidekirjoituksen allekirjoittajina on kolme vaikuttajaa Kokkolasta: yrittäjä Juhani Kuusio, entinen kaupunginjohtaja Esko Lankila ja entinen Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin johtaja Juhani Punkari. Kirjoittajat vetoavat kulttuurihistoriallisiin ja toiminnallisiin tekijöihin ja Keski-Pohjanmaan yhteyteen Kalajokilaakson kanssa. Toisaalta yhteistyötä myös Pietarsaaren he pitävät tärkeänä. Mielipidekirjoittajat vetoavat sairaanhoitopiiriyhteistyössä Oulun vastuualueeseen ja huomauttavat, että palveluiden saaminen omalla äidinkielellä voidaan Kokkolassa turvata. Kirjoittajat arvostelevat myös kaupunginhallituksen päätöstä siitä, ettei se vaikuta aluetaloudellisesti harkitulta, sillä se voi vaikuttaa maakunnan asemaan kansallisissa ja EU:n aluejaoissa.

Aktanttianalyysin mukaan tekstin kirjoittajat toimivat subjektiaktantin roolissa. Heidän tavoitteenaan on yhteyden luominen Kalajokilaaksoon. Lähettäjäaktantti tässä kirjoituksessa on Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, joka kuuluu Oulun yliopistosairaalan vastuualueeseen. Vastaanottaja-aktantti, joka saa hyödyn yhteydestä Kalajokilaaksoon, on Keski-Pohjanmaan maakunta. Auttajia, joka antaisi apua yleisönosastokirjoittajille heidän tavoitteessaan, ovat

kirjoittajien mielestä Kokkolaan liittyvät kunnat. Vastustaja-aktanttina on Kokkolan kaupunginhallituksen enemmistö ja etelän suunnan kannattajat.

7.4.2. Maakuntalehti puuttuu peliin

Keskipohjanmaa-lehden päätoimittaja (Lassi Jaakkola) pohti suuntautumisasiaa pääkirjoituksessa 13.9.2008.

”Pitääkö Kokkolan suuntautua etelään vai pohjoiseen? Entä Keski-Pohjanmaan maakunnan? Voiko suunta olla eri? Mitä siitä seuraisi?”

Vastaaminen on ajankohtaistunut valtion pistäessä alueellisen hallintonsa uusiin puihin. Hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemen – hallituksen nimissä – heittäjä pallo on nyt maakuntien liitoilla. Niiden on määritettävä kantansa hankkeeseen maanantaihin mennessä. Silloin omastaan päättää myös Keski-Pohjanmaan liitto.”(Keskipohjanmaa 13.9.2008)

Pääkirjoitus kertoo aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten rajaussuunnitelmaa. Samalla se muistuttaa, että kuntapohjaisen maakuntahallinnon rajoihin tämä hanke ei kajoa. Lehti muistuttaa, että vaihtoehdoista on valittava se, joka paremmin palvelee Kokkolan ja Keski-Pohjanmaan etua. Samalla lehti muistuttaa, että mallista riippumatta on huolehdittava siitä, että palvelut järjestetään tasaveroisesti suomeksi ja ruotsiksi. Sitä olisi takaamassa ehdotus alueen omasta kaksikielisestä toimintayksiköstä.

Lehti arvioi, että käsillä olevalla linjavalinnalla voi olla hyvinkin merkittäviä välillisiä vaikutuksia sekä kielteisessä että myönteisessä mielessä. Kokkolan keskusasema voi vahvistua, jos se pystyy tiivistämään yhteyttään maakuntaan. Himangan lähteminen kuntaliitokseen Kalajoen kanssa voi saada seuraajia, mikä lehden mukaan merkitsisi pohjan pettämistä hallinnolliselta maakunnalta.

”Maakuntakeskuksesta tulisi seudullinen keskus. Sellaisessa ei toimi kehittyvää keskussairaala, monialaista ammattikorkeakoulua eikä tiedekorkeakouluihin verkottunutta yliopistokeskusta.

Itsestään selvää näiden säilyminen ei ole siltikään, vaikka Keski-Pohjanmaa suuntautuisi osaksi valtionhallinnon pohjoista ulottuvuutta ja hallinnollinen maakunta pysyisi koossa. Alueen väestöllinen ja taloudellinen pohja olisi kuitenkin vahvempi kuin maakunnan suuntautuessa etelään, semminkin kun pohjoinen vaihtoehto edesauttaisi myös Keski-Pohjanmaan kulttuurimaakunnan toiminnallista, kenties myös hallinnollista eheyttämistä.”

Seuraavassa aktanttianalyysin avulla annetut roolit toimijoille:

Asema:	Toimija:
Subjektiaktantti:	Keskipohjanmaa-lehti, päätoimittaja
Objektiaktantti:	Keski-Pohjanmaan vahvistuminen, pohjoisen suunta
Lähtettäjäaktantti:	lukijat, keskipohjalaiset...
Vastaanottaja-aktantti:	lukijat, keskipohjalaiset
Auttaja-aktantti:	pohjoisen suunnan kannattajat
Vastustaja-aktantti:	etelän suunnan kannattajat

Sanomalehden linjavalinnalle voi olla monenlaisia syitä. Tekstissä päätoimittaja tuo esiin maakuntalehden kannan pohjoisen suuntautumisen puolesta. Maakuntalehti on alueen mielipidevaikuttaja. Keskipohjanmaan omaan kantaan voi vaikuttaa se, että lehti on pyrkinyt pitkään vahvistamaan asemiaan Kalajokilaaksossa. Kyse on levikkikilpailusta ja samalla valta-
asemasta.

Lehti tuo esiin myös tavoitteen Kokkolan keskusaseaman vahvistumisesta. Keski-Pohjanmaan maakunnan väestöpohja pienenee, kun Himanka liittyy Kalajoen kaupunkiin vuoden 2010 alussa. Huomautus hallinnollisen maakunnan pohjan pettämisestä on vakava varoitus Kokkolalle. Kyse on siinäkin maakunnan muiden kuntien kyvystä luottaa Kokkolan kaupunkiin

7.4.3. Kaupunkilehti tähyää etelään

Kokkolassa ilmestyi vuonna 2008 ja 2009 kaksi kaupunkilehteä, vanhempi Kokkola-lehti ja uudempi, muutaman vuoden ilmestynyt Kokkolan Sanomat. Alma Media Oyj:hin kuulunut Kokkolan Sanomat lakkautettiin kannattamattomana joulukuussa 2009. Kokkola-lehti puolestaan kuuluu Keski-Pohjanmaan kirjapainokonserniin, joka julkaisee myös maakuntalehti Keskipohjanmaata. Kokkola-lehti ilmestyy ja Kokkolan Sanomat ilmestyi kerran viikossa, Keskipohjanmaa on seitsemänpäiväinen maakuntalehti.

Myös Kokkola-lehti on ottanut useaan otteeseen kantaa kaupungin suuntautumiskysymykseen. Se julkaisi 24.9.2008 pääkirjoituksen otsikolla Suuntaan ja toiseen. Pääkirjoituksessa lehti käy läpi yhteistyön eri muotoja etelään ja pohjoiseen mm. sairaanhoito-, koulutus- ja kaupankäyntiyhteistyötä sekä elinkeinoelämän yhteistyötä ja kielipolitiikkaa.

”Suoraan sanoen ei muuta kun Pietarsaaren seutu kiinteästi mukaan keskussairaalaan ja muihin molempia osapuolia hyödyttäviin yhteishankkeisiin, niin suuntakeskustelu ja kiistely olisi turhaa. Kokkola ja Pietarsaari ovat kuuluneet hallinnollisesti aina Vaasan lääniin, ja historiallisesti etelä on luonnollisempi vaihtoehto tulevaisuudessakin.

Suuntautumisessa ei ole ainoaa oikeaa ratkaisua. Yhteistyötä tulee jatkossakin olla ja olemaan molempiin suuntiin. (Kokkola-lehti 24.9.2008)

Pitkästä ja monipiirteisestä pääkirjoituksesta olisi voinut löytää monta aktanttianalyysin mukaista roolia. Koska kyse on sanomalehdessä ja tässä tapauksessa kaupunkilehdessä julkaistusta pääkirjoituksesta, subjektiaktanttina toimijana on itse lehti. Voidaan tietysti pohtia, millainen ponnin lehdellä itsellään on ajaa suuntautumisessa tiettyä näkökantaa. Lehti kuitenkin perustelee sen selkeästi; se ajaa Kokkolan ja Pietarsaaren yhteistyötä ja katsoo, että kaupungit ovat kuuluneet hallinnollisesti aina (!) Vaasan lääniin. Sen vuoksi etelä on lehden mukaan historiallisesti luonnollisempi vaihtoehto.

Lehden objektiaktantti on siis suuntautumisessa etelä, mutta samalla lehti kuuluttaa yhteistyötä sekä etelään että pohjoiseen. Vastaanottaja-aktantti, joka saa hyödyn tavoitteen saavuttamisesta, on Kokkolan kaupunki. Auttaja on Kokkolan kaupunginhallituksen enemmistö ja vastustaja-aktantti, tässä tapauksessa, maakuntahallitus, joka lausunnossaan esittää suuntautumista pohjoiseen.

7.4.4. Kokkolan valtuusto koolle

Kokkolan valtuusto kokoontui syyskuun lopussa 2008 antamaan kaupungin lausunnon suuntautumisasiassa, koska kuntalain mukaan valtuuston on kokoonnuttava, jos vähintään neljännes valtuutetuista sitä esittää. Sosiaalidemokraattien jättämän aloitteen allekirjoitti 36 valtuutettua.

Kaupunginhallitus valmisteli valtuustolle lausunnon, josta se päätti jo aiemmin äänin 6-4. Valtuustolta ei ole kuitenkaan pyydetty nyt valmisteltavaa asiaa. Keskipohjanmaa-lehti kertoo 26.9.2008, että maan hallituksen valmistelemaan aluejakokysymykseen pyydettiin lausunnot maakuntien liitoilta. Ne taas pyysivät edelleen lausunnot kunnilta.

7.4.5. Poliittinen peli kovenee

Lokakuun alkuun 2008 mennessä kannanotot suuntautumisesta alkoivat koventua. Keskipohjanmaa-lehti kirjoitti pääkirjoituksen 8.10.2008 otsikolla Kiistassa poliittinen lataus. Seuraavassa ote tekstistä:

”Valtion aluehallinnon järjestelyä koskeva keskustelu on Keski-Pohjanmaalla politisoitunut ja kivettynyt asemiinsa. Pelkistetysti jakolinja ei kulje Kokkolan ja muun maakunnan välillä vaan Kokkolan sisällä. Nykyisen valtuuston enemmistö haluaisi kaupungin ja koko maakunnankin entisen Vaasan läänin rajojen sisälle koottaviin hallinto-organisaatioihin. Maakunnan maalaiskunnat ja liki kolmannes Kokkolan valtuutetuista näkevät mahdollisuuden siinä, että lääninraja kaatuu, jolloin yhteistyötä on mahdollista tiivistää Keski-Pohjanmaan perinteiseen kulttuurimaakuntaan kuuluvan Kalajokilaakson alueen kanssa.” (Keskipohjanmaa 8.10.2008)

Nyt Keskipohjanmaa-lehden pääkirjoittaja (Arto Hietalahti) lähtee aiempaa selkeämmin pohtimaan poliittista peliä suuntautumiskiistassa. Jakolinjan hän arvioi kulkevan Kokkolan sisällä eikä Kokkolan ja muun maakunnan välillä. Myös poliittiset linjajaot alkavat selkiytyä, sillä Keskustan edustajat haluavat valtaosin pohjoiseen, mutta RKP:n, SDP:n ja Kristillisten edustajat etelään. Sen sijaan Kokoomuksen edustajien näkemyksissä on eroja puolueen sisällä. Suuntautumiskannanottojen myötä poliittinen kielenkäyttö muuttuu entistä rohkeammaksi.

Asema:	Toimija:
Subjektiaktantti:	pääkirjoituksen tekijä, Keskipohjanmaa
Objektiaktantti:	Keski-Pohjanmaan suuntautuminen pohjoiseen
Lähtettäjäaktantti:	maan hallitus, valtion aluehallinnon suunnittelijat
Vastaanottaja-aktantti:	Keski-Pohjanmaan maakunta
Auttaja-aktantti:	Keskustan kansanedustajat Tuomo Puumala ja Mika Lintilä
Vastustaja-aktantti:	SDP:n puheenjohtaja Jutta Urpilainen

Lehtitekstien analysointi diskurssianalyysin ja nyt erityisesti aktanttianalyysin kautta nostaa esiin voimakkaita kannanottoja, jotka eivät voi olla muokkaamatta käytäntöjä. Kokkolassa ilmestyvän Keskipohjanmaa-lehden keskeinen maakuntalehden asema ja sen pääkirjoituksissaan ottama ja perustelema kanta maakunnan pohjoisen suuntautumisen puolesta on omiaan herättämään vastakaikua ilmestymiskaupungissaan, jonka valtuutettujen enemmistö on kuitenkin eteläisen suunnan kannalla.

Keskipohjanmaa arvioi keskustelun nyt politisoituneen ja kivettyneen asemiinsa. Haen lehtitekstin pohjalta vastausta tutkimuskysymyksiin eli siihen, miten luottamuksen rakentuminen ja horjuminen ilmenee kuntaliitosta koskevissa teksteissä ja miten luottamuksen rakentuminen tai horjuminen näkyy vallankäytössä. Pohdin sitä erityisesti luottamuksen, demokratian ja politiikan kautta. Luottamus lisää demokratian toimivuutta yhteiskunnassa (Ilmonen&Jokinen 2002, 129).

Sztompkan mukaan luottamus on demokratian tuottama ja samalla se auttaa ylläpitämään demokratiaa (Sztompka 1999, 139). Näin ollen demokratia ja luottamus tukevat toinen toisiaan.

Vaikka suuntautumiskeskustelu näyttää kivettyneeltä ja periksiantamattomalta, paradoksaalista kyllä, tämä näkemysten selkeytyminen saattaa lisätä luottamusta. Kyse on mitä suurimmassa määrin poliittisesta vallasta ja valtasuhteista, jotka halutaan turvata suuntautumisessa. Valtaa hakevat niin eteläisen kuin pohjoisen suunnan kannattajat. Toisen suunnan vastustus on myös voimakasta ja keinoja kaihtamatonta. Luottamus rakentuu poliittisten voimien selkeytyessä.

Ilmosen ja Jokisen mukaan luottamuksen ja demokratian suhde muuttuu mutkikkaaksi, jos joidenkin sosiaalisten ryhmien tai taloudellisten tahojen etuja halutaan turvata muiden kustannuksella, vaikka se tapahtuisikin täysin demokratian pelisääntöjen mukaan. Ilmosen ja Jokisen mukaan demokratia ja luottamus kuuluvat yhteiskunnan eri alueisiin: luottamus on kiinni kansalaisyhteiskunnan sosiaalisen ja kulttuurisen alueessa ja politiikka taas on kytkeytynyt valtioon. (Ilmonen & Jokinen 2002, 130.)

7.4.7 Julkista ärhentelyä etelään

Marraskuun lopulla Keskipohjanmaa julkaisi pääkirjoituksen otsikolla ”Koomisia piirteitä”. Kirjoittajan (Simo Kattilakoski) mukaan yllättävintä on se, että Keski-Pohjanmaan tulevaisuudesta kannetaan eniten huolta Vaasan, Oravaisten, Uudenkaarlepyyn ja Pietarsaaren suunnalla. Seuraavassa otteita 30.11.2008 julkaistusta pääkirjoituksesta.

”Massiiviseen vyörytykseen on valjastettu myös kaikki toistaiseksi vielä Vaasaa keskuspaikkanaan pitävät virastot virkamiehineen. Heillä on tietenkin hätä omasta tulevaisuudestaan, kun alkaa näyttää uhkaavasti siltä, että uuden elinkeinopoliittisen viraston pääpaikaksi onkin tulossa Seinäjoki.

Vaasan asukkaista neljännes on ruotsinkielisiä, mutta kaupunkia ympäröivä alue on vahvasti ruotsinkielinen. Vaasan seudulla jo pidempään haikaillut kuntaliitokset ovat kariutuneet juuri kielipolitiikkaan. Käytännössä RKP:n tiukka kieleen pohjautuva ajattelu on jo muodostunut Vaasan alueen kehittämisen esteeksi.”

”Tähän kiistelyyn halutaan vetää myös Keski-Pohjanmaa, ikään kuin maakunnassa ei itse saataisi päättää omista asioista.” (Keskipohjanmaa 30.11.2008)

Seuraavassa teen aktanttianalyysiä edellisestä tekstistä:

Asema:	Toimija:
Subjektiaktantti:	Keskipohjanmaa-lehti
Objektiaktantti:	Uuden Kokkolan uuden kh:n tai valtuuston kanta suuntautumiseen
Lähettäjäaktantti:	Keski-Pohjanmaan liitto, valtion aluejakotyöryhmä
Vastaanottaja-aktantti:	keskipohjalaiset, kokkolalaiset
Auttaja-aktantti:	
Vastustaja-aktantti:	RKP, Vaasan seudun kuntien edustajat

7.4.8. Vahvoja vetoamuksia mielipidekirjoituksissa

Otan lopuksi käsittelyyn kaksi Keskipohjanmaa-lehdessä julkaistua mielipidekirjoitusta. Suuntautumisasia kirvoitti runsaasti mielipidekirjoituksia, joissa vedottiin voimakkaasti toisessa etelän ja toisessa pohjoisen puolesta. 8.3.2009 julkaistiin toholampilaisen Erkki Kujalan kirjoitus Pohjoisen puolesta. Kujala viittaa maaherra Rauno Saaren kannanottoon, jossa tämä oli sanonut, että Keski-Pohjanmaalla ei ole toiminnallisia yhteyksiä Pohjois-Pohjanmaalle eikä Kainuuseen. Kujala vetoaa mm. Oulun yliopistosairaalaan, jonka alaisuuteen Keski-Pohjanmaa kuuluu.

” Lukuisat kansalaisjärjestöjen Keski-Pohjanmaan piirit ovat toimineet hyvässä yhteistyössä sadan vuoden ajan yli läänin rajan. Edellä oleva olkoon vastauksena Anna-Maja Henrikssonille, kun hän pyysi jonkun kertomaan ihan ”oikeesti”, mikä puhuu pohjoisen puolesta (Kp 22.2.) Hän väitti, että myös historia puhuu suuntautumisessa Pohjanmaan puolesta. Näin ei ole...

...Pahan takaiskun maakunta sai, kun Vaasan ja Oulun lääninraja vedettiin alueen halki vuonna 1775. Se on haitannut monia hallinnollisia toimia sen jälkeen, pahiten ehkä vaalirajana. Mutta kansalaistoiminta ja kauppa lääninrajan yli on toiminut vuosisatoja ja toimii edelleen. Sitä ei ehkä Pietarsaaresta huomata.” (Keskipohjanmaa 8.3.2009)

Keskipohjanmaassa julkaistiin 23.3.2009 mielipidekirjoitus, jonka Kruunupyyn alaveteliläinen Tapani Myllymäki oli kirjoittanut. Kirjoituksen otsikkona oli: Etelälle vahvat perustelut.

”Mielestään Erkki Kujala esitti vahvoja perusteluja Keski-Pohjanmaan pohjoisen suuntautumisen puolesta (Kp 8.3.). Perustelut olivat kuitenkin yhtä vähäisiä kuin aluehallinnon aluejakotyöryhmän loppuraportissa 31.10.2008. Työryhmän yhtenä jäsenenä oli maakuntajohtaja Altti Seikkula.” (Keskipohjanmaa 23.3.2009)

Myllymäen mielestä suuntautumisella ei ole merkitystä yliopistosairaalan vastuualuejakoon. Kalajokilaakson kunnat eivät myöskään ole Keski-Pohjanmaan liiton täysjäseniä. Kirjoittaja muistuttaa, että Kokkolan yliopistokeskuksen rahoituksesta 98 prosenttia tulee Jyväskylän yliopistosta ja Oulun osuus on vain 2 prosenttia.

”Esimerkkeinä nyt toimivasta Keski-Pohjanmaan yhteistyöstä mainitsen lyhyesti jälleen kerran: Pietarsaaren kihlakunta Pohjanmaan puolelta kuuluu samaan paikallispoliisiin K-P:n kanssa, K-P:n kanssa samaan pelastusalueeseen kuuluvat Pohjanmaan puolelta Kruunupyö, Luoto ja Pietarsaari, hätäkeskusalueessa K-P kuuluu Pohjanmaan hätäkeskukseen, Kokkolan ja Kaustisen kihlakunnat kuuluvat Pohjanmaan syyttäjänviraston alueeseen, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ulosottovirastot muodostavat yhteisen toiminta-alueen, Keski-Pohjanmaa kuuluu Pohjanmaan maanmittaustoimiston alueeseen, Keski-Pohjanmaa kuuluu Länsi-Suomen veroviraston alueeseen, Keski-Pohjanmaan kunnat kuuluvat Pohjanmaan sotilasläänin. Siinä sitä on yhteistyötahoja ja selvitystä missä suunnassa ne sijaitsevat.” (Keskipohjanmaa 23.3.2009)

Kirjoittaja mainitsee myös työmatkaliikenteen ja todistaa, että pendelöintiä on Kokkolan ja Pietarsaaren välillä monta kertaa enemmän kuin esimerkiksi Himangan ja Kokkolan sekä Kannuksen ja Kokkolan välillä.

Tekstien purkaminen aktanttianalyysin avulla tuo selkeästi esiin eri osapuolten tavoitteet sekä valta- ja luottamussuhteet näissä mielipideteksteissä. Keskipohjanmaa-lehden aiempi huomio kivettyneistä asemista lienee lähellä oikeaa. Sekä pohjoisen että eteläisen suuntautumisen puolustajat toistavat kummankin suunnan yhteistyökuvioita. Suuntautumiskysymyksestä näyttää tulleen ”elämää suurempi kysymys”.

7.4.9. Perusteet luottamuksen rakentumiselle alkavat paljastua

Seuraavaksi kokoan yhteen asemat ja toimijat, joita suuntautumista koskevissa teksteissä esiintyy. Toimijoita on runsaasti.

Asema:

Subjektiaktantti:

Toimija:

1. Aluejakotyöryhmä, 2. Keski-Pohjanmaan liitto, 3. Kokkolan kaupunginhallitus,
4. Kokkolan kaupunginjohtaja Antti Isotalus, 5. Kh:n jäsen Riitta Kalliokoski,
6. Tekstien kirjoittajat, 7. Keskipohjanmaa-lehti
8. Pääkirjoitusten kirjoittajat (L. Jaakkola, A.Hietalahti, S. Kattilakoski),
9. Kokkola-lehti, 10. Erkki Kujala, 11. Tapani Myllymäki

- Objektiaktantti:
1. aluehallinnon uudistaminen, Alku-hanke,
 2. Kokkolan kaupungin lausunto: suuntautuminen etelään,
 3. eriävä mielipide (pohjoisen suunta), 4. tavoitteena yhteys Kalajokilaaksoon,
 5. Keski-Pohjanmaan vahvistuminen, pohjoisen suunta,
 6. yhteistyö etelään ja pohjoiseen, 7. suuntautuminen etelään
- Lähtöaktantti:
1. valtionhallinto, 2. Kokkolan kaupunginhallitus, 3. puolue, Keskusta,
 4. Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, 5. keskipohjalaiset lukijat,
 6. maan hallitus, valtion aluehallinnon suunnittelijat, 7. Keski-Pohjanmaan liitto
- Vastaanottaja-aktantti:
1. hyödyn saaja maakuntahallinto, 2. valtionhallinto, 3. Kokkolan kaupunki
 4. Keski-Pohjanmaan maakunta, 5. keskipohjalaiset lukijat
 6. kokkolalaiset, keskipohjalaiset
- Auttaja-aktantti:
1. subjektille antaa apua maan hallitus/aluejakotyöryhmä,
 2. kaupunginhallituksen enemmistö,
 3. muut kaupunginhallituksessa samoin äänestäneet,
 4. kielipolitiikka, 5. Kokkolaan liittyvät kunnat,
 6. pohjoisen suunnan kannattajat, 7. kansanedustaja Tuomo Puumala ja Mika Lintilä,
 8. Oulun yliopistosairaala, 9. kansalaisjärjestöt, yhdistykset,
 10. poliisin, pelastuslaitoksen, veroviraston ja Kelan hallintoalueet
- Vastustaja-aktantti:
1. vastustajat kh:ssa: Riitta K., Pekka N., Anneli P., Pentti H.,
 2. kh:ssa toista kantaa edustaneet, 3. etelän suunnan kannattajat,
 4. Kokkolan kh:n enemmistö, 5. SDP:n puheenjohtaja Jutta Urpilainen,
 6. RKP: n edustajat Vaasan seutukunnasta, 7. pohjoisen kannattajat

Kuten edellä oleva aktanttien määrittely osoittaa, vallan verkosto on mittava. Toimijoita on jo nyt tarkasteltavissa teksteissä runsaasti. Suuntautumisasiasta esiin tuotavien asioiden runsaus osoittaa ensinnäkin asian tärkeyttä, mutta toisaalta demokratian toimivuutta. Myös vapaa lehdistö on osoitus demokratian toimivuudesta.

Luottamuksen erityinen rakentaminen tiettyyn suuntaan vaatisi lukuisten verkoston jäsenten huomioon ottamista. Luottamuksen rakentamisessa ovat nyt kuitenkin apuna politiikka ja

demokratia. Demokratia tuottaa luottamusta, toisaalta luottamus on demokratian tuottamaa (Sztompka 1999, 139).

Subjektitoimijoita tämän teeman teksteissä on siis toistakymmentä. Subjektiaktantin tehtävän on jonkun tietyn asian saavuttaminen. Objektiaktantti on puolestaan tavoite, johon pyritään tai jota toivotaan. Subjektiaktantteja ovat maan hallituksen aluejakoryhmä, Keski-Pohjanmaan liitto, Kokkolan kaupunginhallitus, Kokkolan kaupunginjohtaja Antti Isotalus, kaupunginhallituksen jäsen Riitta Kalliokoski, eri tekstien kirjoittajat, päätoimittaja, erikoistoimittajat, Keskipohjanmaa, Kokkolan Sanomat ja Kokkola-lehti sekä yleisönosastokirjoittajat.

Objektiaktantteja eli tavoitteita, joihin pyritään ovat mm. aluehallinnon uudistaminen, suuntautuminen etelään, eriävä mielipide ja suuntautuminen pohjoiseen, yhteys Kalajokilaaksoon, maakunnan vahvistuminen ja yhteistyö sekä etelään että pohjoiseen.

Lähtetäjäaktantteja eli ylempiä subjekteja tai auktoriteetteja, joiden tahdosta subjektit toimivat, ovat näiden tekstien mukaan valtionhallinto, valtion aluehallinnon suunnittelijat, Kokkolan kaupunginhallitus, puolueet, Keski-Pohjanmaan liitto sekä myös lehtien lukijat, joiden voidaan sanoa antaneen kirjoittajille tehtävän kirjoittaa ko. tekstejä.

Auttaja- aktantit antavat apua subjektille ja vastustajat puolestaan pyrkivät estämään subjektin tavoitteen toteutumisen. Auttaja-aktantteja ovat maan hallitus sekä aluejakotyöryhmä, Kokkolan kaupunginhallituksen enemmistö, Kokkolaan liittyvät kunnat, kansanedustajat, jopa Oulun yliopistosairaala, kansalaisjärjestöt, yhdistykset sekä poliisin, pelastuslaitoksen, veroviraston ja Kelan alueellinen hallinto.

7.4.10. Luottamuksen rakentumiselle perusteet kumpaankin suuntaan

Tässä vaiheessa nousee esiin mielenkiintoinen seikka: kansalaisyhteiskunnan tahot, joihin sosiaalisen pääoman ja perinteisen luottamuksen voidaan katsoa sitoutuvan, ovat vahvimmillaan Kalajokilaakson ja Keski-Pohjanmaan välillä. Sen sijaan teksteissä mainitut hallinnolliset yhteydet, joihin taas politiikka ja demokratia ja sitä kautta luottamus kytkeytyy, ovat vahvimmillaan Keski-Pohjanmaalta Pohjanmaan suuntaan eli etelään.

Pohjanmaan suuntaan luottamusta rakentavat hallinnolliset yhteydet. Pelastuslaitos- ja poliisitoimialueyhteistyö, kansaneläkelaitos- ja verohallintoyhteistyö sekä vaalipiirijako ovat demokraattisen hallinnon synnyttämiä. Luottamus lisää monien teoreetikkojen mukaan demokratian toimivuutta yhteiskunnassa. Toisaalta demokratian uskotaan vahvistavan luottamusta. Tässä

yhteydessä voidaan myös erottaa käsitteet luottamus ja luottavaisuus. Seligmanin mukaan luottamus kohdistuu henkilöihin ja luottavaisuus instituutioihin (Seligman 2000, 47). Jos pidämme demokraattisen hallinnon synnyttämiä yhteistyötahoja instituutioina, joihin luotamme, voimme puhua luottavaisuudesta. Kokkolalaiset suhtautuvat siis luottavaisesti hallinnollisiin yhteyksiin, joita heillä on Pohjanmaan suuntaan.

Mielenkiintoista on myös havaita Keskipohjanmaa-lehden pääkirjoitusten selkeä kanta pohjoisen suuntautumisen puolesta. Keskipohjanmaa-lehden ilmestymiskaupunki on Kokkola, jonka kaupunginhallitus ja valtuusto ennen kuntaliitosta ja myös kuntaliitoksen jälkeen ovat – liitoksen jälkeen tosin aiempaa niukemman enemmistön turvin - maakunnan etelään suuntautumisen kannalla. Yhtenä syynä voidaan pitää lehden kallistumista luottamuksen rakentamisessa kansalaisyhteiskunnan luoman sosiaalisen pääoman suurempaan määrään nimenomaan pohjoisen suuntaan. Sosiaaliseen pääomaan kuuluvat luottamuksen ohella solidaarisuuden normit ja sosiaaliset verkostot (Ilmonen 2000, 10).

Juuri sosiaalinen pääoma on myös rakentanut kulttuurimaakuntaa ja avannut tietä maakuntalehden taloudellisille ratkaisuille Kalajokilaaksossa, Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eteläosissa. Keskipohjanmaa-lehteä kustantava Keski-Pohjanmaan Kirjapaino Oyj on hankkinut omistukseensa lehtiä Kalajokilaaksosta, mm. Kalajokilaakso- ja Nivala-lehdet ja siten vahvistanut asemaansa Kalajokilaakson alueella. Kaukana ei ole ajatus, että Keskipohjanmaa-lehden linjaan voisivat vaikuttaa nimenomaan sosiaalinen pääoma ja sen osana luottamuksen rakentaminen Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eli Oulun Eteläisen eteläosiin. Tämä samainen sosiaalinen pääoma on toisaalta

7.4.11. Maan hallitus joutui äänestämään Keski-Pohjanmaan suuntautumisesta

Oikeuskansleri määräsi tekemään selvityksen kielellisten palvelujen toteutumisesta Keski-Pohjanmaalla eri suuntautumisvaihtoehdoissa. Kieliraportti Keski-Pohjanmaan suuntautumisesta etelään tehtiin viikossa, kertoi YLE 11.11.2009. Eteläinen suuntautumisvaihtoehto takaisi kaksikieliset palvelut Keski-Pohjanmaalla heti vuoden 2010 alusta lähtien.

Kokkolan ja Keski-Pohjanmaan suuntautumisasiaan saatiin väliaikainen ratkaisu syksyllä 2009.

Valtioneuvosto päätti 20.11.2009, että Keski-Pohjanmaa suuntautuu aluehallintouudistuksessa etelään vuoden 2010 alussa. Päätöksen mukaan Keski-Pohjanmaa voidaan kuitenkin liittää pohjoiseen yhteistyöalueeseen vuoden 2011 alussa, jos Kokkolassa ja Oulussa järjestetään lainmukaiset kielipalvelut.

Linjaus Keski-Pohjanmaan suuntautumisesta jatkossa pohjoiseen kielikysymysten ratkaisun jälkeen syntyi äänin 7-3. RKP:n ministerit Astrid Thors ja Stefan Wallin sekä kokoomuksen Paula Risikko äänestivät linjausta vastaan. Heidän mielestään yhteistyösuunnan tulisi olla pysyvästi etelä.

Presidentti Tarja Halonen lisäsi kokouksen pöytäkirjaan mielipiteensä. Halonen korosti lausunnossaan kansalaisten perustuslaillisia kielellisiä oikeuksia.

8. JOHTOPÄÄTÖKSET

Valitsemani viitekehys luottamuksen rakentumisen ja horjumisen analysointia varten osoittautui kestäväksi ja hedelmälliseksi. Luottamus on kietoutunut valtaan sekä kansalaisyhteiskunnan että politiikan ja demokratian kautta. Monisäikeinen foucault'lainen vallan verkosto nousee ilmiselvästi esiin useissa kuntaliitosta käsittelevissä teksteissä. Valitsemani Foucault'n analyysi vallasta tukee erinomaisesti myös oman aineistoni valtakäsityksiä.

Luottamuksen rakentuminen ja horjumisen ilmenee kuntaliitosta koskevissa teksteissä sekä instituutioiden, yksittäisten luottamushenkilöiden että kuntalaisten välisenä keskusteluna. Kuntalaiset toisaalta puhuvat teksteissä instituutioiden kautta, mutta teksteistä voidaan löytää luottamuksen rakentumisen tai horjumisen merkityksiä myös tavallisten ihmisten elämään ja arkeen.

Kuntaliitosta valmisteltaessa toimijat näyttävät luottavan siihen, että tavallisten ihmisten luottamus ja luottavaisuus instituutioihin, politiikkaan ja demokratiaan on vahvaa. Ennen Kokkolan, Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntaliitosta ei esimerkiksi järjestetty kansanäänestystä siitä, oliko kuntaliitokselle ylipäättään kannatusta. Asiasta saivat päättää vaaleissa valitut valtuutetut. Mitään suurta vastarintaa asiasta ei noussut.

Jos ajatellaan energiayhtymä-, seurakuntaliitos- ja suuntautumisteemoja, luottamuksen rakentumisessa ja horjumisessa nähdään eroja. Eriävät näkemykset energiayhtymän omistuksessa eri osapuolten välillä on tuotu esiin tavalla, joka ei ole rakentanut luottamusta osapuolten välillä. Toisaalta osapuolet tuntevat hyvin toisensa ja toimintatapansa, sillä ovathan Kälviä, Lohtaja ja Ullava kuuluneet vuosikymmeniä yhteiseen energiayhtymään vastapuolelle nyt jääneiden muiden kuntien kanssa. Kun yhteistä näkemystä ei löytynyt, Kokkola ilmoitti oikeusprosessin valmistelun aloittamisesta. Vaikka se saattaa kuulostaa syvältä epäluottamuksen osoitukselta, kyse on kuitenkin luottavaisuudesta oikeus-instituutioon.

Seurakuntaliitosteksteissä luottamuksen rakentuminen lähtee pitkälle vallankäytöstä. Sekä Kokkolan seurakuntayhtymän että Kaustisen seurakunnan lausunnoilla ei lopulta ollut lausuntojen antajien toivomaa vaikutusta, kun selvitysmies oli esittänyt seurakuntaliitosta. Epäluulo johtohenkilöitä, ”johtotroikkaa” vastaan kuvastuu teksteistä. Lopulta, kun päätös seurakuntaliitoksesta oli saanut sinetin eli kirkkohallitus oli siitä päättänyt, keskustelu hiljeni.

Teema Kokkolan ja Keski-Pohjanmaan suuntautumisesta valtionhallinnossa nousi poliittisesti merkittäväksi asiaksi. Eri näkökannat tulivat keskustelun kuluessa selkeästi esiin, joten keskustelun voidaan sanoa toisaalta jopa vahvistaneen luottamusta ja luottavaisuutta poliittista järjestelmää kohtaan! Toisaalta valtionhallinnon päätösten viivästyminen nimenomaan Keski-Pohjanmaan suuntautumisasiassa ei luottamusta tai luottavaisuutta rakentanut vaan horjutti. Kun asiassa vedottiin oikeuskansleriin ja perustuslakiin, voidaan puhua luottavaisuudesta instituutiota kohtaan. Hallituksen ja ministerityöryhmän ratkaisut tässä asiassa näyttävät todellisena ristiriitaisena foucault'laisen vallan verkostona.

Tässä tutkielmassa luottamuksen teorioiden testaus tuotti mielenkiintoisen, nimenomaan Keski-Pohjanmaan suuntautumisongelmaa uudella tavalla valottavan ratkaisun. Luottamus ja valta ovat kietoutuneet myös tähän teemaan. Kansalaisyhteiskunnan siteet, joihin sosiaalisen pääoman ja perinteisen luottamuksen voidaan katsoa sitoutuvan, ovat vahvimmillaan Kalajokilaakson ja Keski-Pohjanmaan välillä. Sen sijaan teksteissä mainitut hallinnolliset yhteydet, joihin taas politiikka ja demokratia ja sitä kautta luottamus kytkeytyvät, ovat vahvimmillaan Keski-Pohjanmaalta Pohjanmaan suuntaan eli etelään.

Kun lähdetään pohtimaan Kokkolan kuntaliitoksen merkityksiä tavallisen kuntalaisen elämään, näiden teemojen pohjalta nousee esille uusia näkökulmia. Tavalliset ihmiset ovat toki edustettuina myös instituutioissa. Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kuntien asukkaat ovat kuuluneet Korpelan Voiman alueeseen ja omistajiin vuosikymmeniä, mutta sähkönmyynnin vapauduttua kuluttajat ovat voineet hankkia energian markkinoilta. Korpelan Voima omistaa myös sähköverkon alueellaan.

Tavallisten kuntalaisten ei siis tarvitse hankkia energiaa kotikuntien omistamilta sähköyhtiöiltä, jos energia on markkinoilta saatavissa edullisemmin. Energialaitosten yhdistyminen merkitsisi niiden keskittymistä ja kilpailuun osallistuvien yhtiöiden vähenemistä. Se taas voisi pitkällä tähtäimellä nostaa energian hintaa. Toisaalta Kokkolan kaupungin liikelaitoksena toimiva Kokkolan Energia tulouttaa kaupungin kassaan vuosittain tietyn osuuden tuloksestaan, joka on kertynyt kuluttajilta saaduilla energiamaksuilla. Se taas helpottaa painetta kerätä nuo varata kunnallisverotuksella.

Seurakuntaliitoksen vaikutukset tavalliselle kuntalaiselle ja seurakuntalaiselle sen sijaan jäänevät vähäisiksi. Kyse on toiminnallisen seurakunnan jäämisestä itsenäiseksi, kun sen hallinto keskitetään seurakuntayhtymään. Identiteetti omaan seurakuntaan kuulumisesta säilyy. Seurakunnissa esivallan ja määräysten kunnioitus on pitkälle perinne, johon sopeudutaan. Kun päätös on tehty, sen mukaan eletään. Toisaalta tavallinen seurakuntalainen joutuu sopeutumaan seurakuntayhtymän hallinnossa

keskitetysti tehtyihin taloudellisiin ratkaisuihin, jotka vaikuttavat tavallisiin seurakuntalaisiin. Esimerkiksi seurakuntayhtymä saattaa nostaa merkittävästikin muistotilaisuuksiin paljon käytetyn seurakuntatalon vuokraa.

Keski-Pohjanmaan ja Kokkolan suuntautuminen valtionhallinnossa voi tavalliselle maakunnan asukkaalle näyttäytyä välillisesti hyvinkin merkittävänä. Erityisesti suuntautuminen nousee esiin kielikysymyksenä. Palvelut esimerkiksi työvoimatoimistossa pitää saada omalla äidinkielellä. Perustuslain takaama suoja on tärkeä nostaa esiin. Toisaalta palvelut äidinkielellä ovat onnistuneet Kokkolassa aiemminkin.

Tavalliselle asukkaalle tärkeimpinä asioida voidaan pitää työtä, toimeentuloa ja terveydenhuoltoa. Toki esimerkiksi ympäristönhoito- ja työsuojelukysymykset sekä kulkuväylien hoito ovat myös tärkeitä. Työ- ja toimeentulokysymyksissä Kokkolan ja Keski-Pohjanmaan suuntautumisella saattaa olla merkitystä tulevaisuudessa. NUTS-jaossa Keski-Pohjanmaa kuuluu pohjoiseen tukialueeseen, jonne ohjataan EU:n rakennerahastoavustuksia nyt merkittävästi enemmän kuin eteläisemmille alueille. Rakennetukien on tarkoitus luoda uusia työpaikkoja alueelle. Tästä seikasta eri poliittisten ryhmien välillä vallitsee kuitenkin erimielisyyttä. Eteläisen suunnan kannattajat arvioivat, että tulevaisuudessa rakennetukien osuus pienenee ja merkitys vähenee.

Suuntautumisella voi olla vaikutusta tavallisen kokkolalaisen ja keskipohjalaisen terveydenhuoltokäytäntöihin. Erikoissairaanhoidon edustajat ovat tuoneet monissa käännteissä esiin sen, että Kokkolassa oleva Keski-Pohjanmaan keskussairaala kuuluu nykyisin Oulun yliopistosairaalan vastuualueeseen ja että yhteistyö on toiminut hyvin. Sairaanhoidopiirirajat eivät suoranaisesti ole kiinni valtionhallinnon ELY-keskusten ja AVI-virastojen rajoista.

Pohjoisen suunnan kannattajat ovat halunneet kuitenkin nostaa esiin näkemyksen siitä, että valtionhallinnon rajat voivat tulevaisuudessa vaikuttaa myös yliopistosairaalarajoihin. Tästä syystä myös uuden Kokkolan asukkaat ovat joutuneet pohtimaan mahdollisuutta, että he eivät saisi yliopistotasosta sairaanhoitoa enää tulevaisuudessa Oulusta. Keski-Pohjanmaan sairaanhoidopiirin johto näkee nykyisen toiminnan Oulun yliopistosairaalan kanssa toimivana. Esimerkiksi Tampereen yliopistosairaalan alaisuudessa toimimisen pienen Keski-Pohjanmaan sairaanhoidopiirin hallinto sen sijaan näkee uhkana omalle toiminnalleen.

Kuntalaisten näkökulmasta voi tietysti pohtia, mikä merkitys hoidolla ja sen laadulla on riippuen siitä, mistä yliopistosairaalasta sen saa. Välimatka Tampereelle on Kokkolasta pitempi kuin Ouluun,

mutta esimerkiksi junalla matka ei kestä Tampereelle paljoa kauempaa kuin Ouluun. Toisaalta kuntalaisen näkökulmasta merkitystä on myös sillä, miten Keski-Pohjanmaan keskussairaalan ja sen työpaikkojen näissä uusissa kuvioissa käy. Jos erikoissairaanhoidon Tampereen yliopistosairaalan alaisuudessa kaventuisi, se uhkaisi vähentää osaamista ja kenties työpaikkoja Kokkolasta.

Tämän tutkielman yhtenä tärkeänä virittäjänä oli kuntaliitoksia valmisteltaessa usein julkisuudessa kuultu toteamus siitä, että neuvotteluja oli käyty ”hyvässä hengessä”. PARAS-hankkeen luomat paineet pakottivat kuntaneuvottelijat monisyisiin neuvottelutilanteisiin, joissa eteneminen vaati aina ”hyvää henkeä” eli mitä suurimmassa määrin luottamusta. Pienessä maakunnassa neuvottelijoilla oli se etu, että he tunsivat toisensa jopa henkilökohtaisesti joko kansalaisyhteiskunnan tai politiikan toimista. Luottamus helpotti merkittävästi neuvottelujen etenemistä. Toisaalta neuvottelut paikallistasolla saattoivat ajautua umpikujaan, ratkaisemattomaan tilanteeseen, kuten kävi Korpelan Voima ky:tä koskevassa kiistassa. Tällöin ratkaisijaksi haetaan oikeus-instituutiota, johon luotetaan.

8. POHDINTAA

Vaikka kuntaliitoksia tehtiin vuoden 2009 alussa Suomessa ennätysmäärä, monet tahot ennustavat, että tulevina vuosina niitä nähdään ehkä vielä enemmän. Kunta- ja palvelurakennemuutostukseen tähtäävä PARAS-hanke pakotti kuntien ja kunnallisten organisaatioiden virka- ja luottamusmiehet ennennäkemättömiin, syväluotaaviin ja aikaavieviin yhteistyöneuvotteluihin. Maahan muodostettiin uusia entistä suurempia sosiaali- ja terveydenhuolto- sekä ammattikoulutusalueita. Valtaosa kunnista teki myös liitostunnusteluja naapurikuntien kanssa. Kuntaliitokseen asti edenneissä neuvotteluissa tarkastelun alle joutuivat kuntien omat, hyvinkin paljon toisistaan poikkeavat hallintokulttuurit.

Neuvottelijat halusivat antaa pitkälle edenneistä ja lopulta kuntaliitokseen päätyneistä neuvotteluista ulospäin myönteisen kuvan. Jos neuvottelijat sanovat julkisuudessa, että neuvotteluissa on edetty hyvässä hengessä, tavallisen kuntalaisen tuntosarvet säntäävät tuon toteamuksen vuoksi väistämättä pystyyn. Epäilykset erimielisyyksistä, jopa luottamuspulasta heräävät. Toisaalta ilmoitus hyvähenkisistä neuvotteluista voi pitääkin paikkansa.

Kuntaliitos- ja yhteistyöneuvotteluissa luottamuksen merkitykseen on syytä kiinnittää entistä tarkemmin huomiota niin vallankäytössä kuin hallinnassa. Luottamus kietoutuu vahvasti niin demokratiaan kuin politiikkaan. Kuntaliitoksen läpikäyneissä kunnissa hallintokulttuurien hioutuminen jatkuu, ja luottamus joutuu niin kunnissa kuin kuntien sidosryhmissä monin tavoin koetukselle.

Luottamus politiikan ja demokratian toimivuuteen on pitkälle kiinni laajemmista virtauksista yhteiskunnassa. Poliitiikan ja demokratian käsitteet sitoutuvat valtioon, ja toimijoiden on valtion tasolla pidettävä huoli siitä, että institutionaalinen luottamus politiikkaan ja demokratiaan säilyy. Toisaalta valtiollisen politiikan ja demokratian lainalaisuudet toimivat myös alue- ja paikallistasolla. Kuntalaisten luottamus kunnallis- ja aluehallinnossa kohdistuu usein tuttuihin virka- ja luottamushenkilöihin, jotka saattavat toimia samalla myös kansalaistoiminnassa yhdistyksissä. Toisaalta suuremmilla paikkakunnilla alueen asukkaiden on puntaroitava luottamusta instituutioihin, kunnallishallitukseen, kunnallisvaltuustoihin sekä sairaanhoitopiirien ja koulutusyhtymien virka- ja luottamusjohtoon. Luottamuksen on lisäksi toimittava näiden tahojen välillä.

Kunnat joutuvat hiomaan yhteistyötään lähivuosina entistä tiukemmassa taloudellisessa tilanteessa. Väestön vanhetessa sosiaali- ja terveydenhuoltomenot kasvavat. Kunnilta pitäisi riittää voimavaroja esimerkiksi elinkeino-, liikunta- ja kulttuuripoliittisiin ratkaisuihin. Kaikkien sektorien hoidossa tarvitaan taloudellisen ja kulttuurisen pääoman lisäksi sosiaalista pääomaa.

Kuntaliitosten jälkeinen aika on haasteellinen. Yhteiskunta tarvitsee tietoa siitä, miten kuntien yhteistyö toimii, ja mitä siitä kaikkine vallan verkostoineen voidaan oppia. Tiedolla on myös merkitystä laajalle joukolla ihmisiä. Jokainen suomalainen on jonkun kunnan asukas.

9. LÄHDELUETTELO:

- Ahonen, P. 1984. Valtio-oppi ilman valtiota – Semioottinen tekstianalyysi kerronnallisista rakenteista Jussi Teljon artikkelissa ”Valtio-opin tehtävät ja menetelmät”. *Politiikka* 1984: 3. S. 240-257.
- Ahonen, P. 1989. *Hallinto hallintana. Hallinnon teorian avaimet*. Helsinki: Valtionhallinnon kehittämiskeskus.
- Alasuutari, P. 1999. *Laadullinen tutkimus*. 3. uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.
- Alasuutari, P. 2007. *Yhteiskuntateoria ja inhimillinen todellisuus*. Suom. Tampereen yliopiston kääntäjäryhmä K. Koskisen johdolla. Helsinki: Gaudeamus
- Alhanen, K. 2007. *Käytännöt ja ajattelu Michel Foucault’n filosofiassa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Anttiroiko, A., Haveri, A., Karhu, V., Ryynänen, A. & Siitonen, P. (toim.) 2007. *Kuntien toiminta, johtaminen ja hallintasuhteet*. 3. uudistettu painos. Tampere: Tampereen yliopistopaino.
- Aunola, A. 1993. *Korpelan Voima 1919-1994*. Kannus: Korpelan Voima
- Coleman, J. 1990. *Foundations of Social Theory*. Cambridge: Harvard University Press.
- Fairclough, N. 2001. *Language and Power*. Second edition. Singapore: Longman. Pearson Education Limited.
- Fairclough, N. 1997. *Miten media puhuu*. Suom. V.Blom & K. Hazard. Tampere: Vastapaino.
- Foucault, M. 1998. *Seksuaalisuuden historia*. Suom. K. Sivenius. Helsinki: Gaudeamus.
- Foucault, M. 2000. *Tarkkailla ja rangaista*. Suom. E. Nivanka. Helsinki: Otava.
- Foucault, M. 2005. *Tiedon arkeologia*. Suom. T. Kilpeläinen. Tampere: Vastapaino.
- Giddens, A. 1990. *The Consequences of Modernity*. Cambridge: Polity Press.
- Greimas, A. J. 1980. *Strukturaalista semantikkaa*. Suom. E. Tarasti. Helsinki: Gaudeamus.

- Greimas, A. J. & Courtés, J. 1982. *Semiotics and Language: An Analytical Dictionary*. Bloomington: Indiana University Press.
- Habermas, J. 1990. *The Philosophical Discourse of Modernity: Twelve Lectures*. Cambridge: MIT Press.
- Hanni, E. & Rytioja, M. 2009. Kaustisen seurakunnan historiaa. Tulostettu 22.4.2009 <http://www.kaustinen.fi/seurakunta/historia.htm>
- Harisalo, R. & Stenvall, J. 2002. *Luottamus ja epäluottamus kunnanhallituksen päätöksenteossa*. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Haveri, A., Laamanen, E. & Majoinen, K. 2003. *Kuntarakenne muutoksessa? Tutkimus kuntajaon muutostarpeista tulevaisuudessa*. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Helén, I. 1994. Michel Foucault'n valta-analytiikka. Teoksessa R. Heiskala (toim.) *Sosiologisen teorian nykysuuntauksia*. Helsinki: Gaudeamus, 270—315.
- Helén, I. 2004. Hyvinvointi, vapaus ja elämän politiikka: foucalt'lainen hallinnan analytiikka. Teoksessa K. Rahkonen (toim.) *Sosiologisia nykykeskusteluja*. Helsinki: Gaudeamus, 206—236.
- Ilmonen K. & Jokinen K. 2002. *Luottamus modernissa maailmassa*. SopHi 60. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Ilmonen K. (toim.) 2000. *Sosiaalinen pääoma ja luottamus*. SopHi 42 Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Jessop, B. 1998. The rise of governance and the risks of failure: the case of economic development. *International Social Science Journal*, 155, Vol. L. No 1, March 1998, Governance.
- Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. 1999. *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino.
- Junkala, L. & Niemelä, M. 1977. *Suur-Lohtajan historia II. Vuodet 1809-1917*. Kokkola: Keski-Pohjanmaan Kirjapaino Oy.
- Jänismäki, S. 2008. *Kunnat muutosten keskellä – muuttuuko esimiestyö? Tutkimuskohteena Ulvilan kaupungin esimiehet*. Tampereen yliopisto. Yhdyskuntatieteiden laitos. Pro gradu - tutkielma.

Kankainen, T. 2007. Yhdistykset, instituutiot ja luottamus. Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja. Viitattu 16.11.2009.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18730/9789513930967.pdf?sequence=1>

Kattilakoski, S. 2010. Maakunnan mies. Keskipohjanmaa 6.3.2010, 4.

Kauppinen, M. 2005. Miten käy palvelukyvyyn? Kuntien valmistautuminen väestömuutoksen vaikutuksiin. Yhteistyö, uudistuvat palvelurakenteet ja työhyvinvointi kuntastrategioiden ytimiksi. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, 2009. <http://www.cou.fi/organisaatio/index.asp?SubID=9>. Viitattu 31.10.2009.

Keski-Pohjanmaan liitto, 2009. Viitattu 16.2.2010. http://www.keski-pohjanmaa.fi/page.php?page_id=83

Kokkolan Kansalaistoiminnan keskus 2009. Viitattu 28.10.2009. <http://kantokeskus.net/?historia>

Kokkolan kaupungin www-sivut. www.kokkola.fi

Kokkolan kaupunginvaltuusto, 2009. Pöytäkirja 9.3.2009. Tulostettu 19.2.2010
<http://kokwww.kokkola.fi/dynastia/cgi/DFRAME.PHP?app=3>

Kokkola-lehti, 2007. Suur-Kokkola toteutuu. Kokkola 24.10.2007. Tulostettu 22.4.2009
<http://www.kokkola-lehti.fi/uutiset.asp?id=144>

Kokkolan ja Kaarlelan kuntaliitos. Sammanslagningen av Gamlakarleby och Karleby. 2007. Kokkola: Kokkolan kaupunki.

Kokkolan, Kälviän ja Lohtajan kuntaliitosselvityksen johtoryhmä, 2007. Pöytäkirja 27.8.2007. Viitattu 22.4.2009

http://www.kuntaliitosselvitys.kokkola.fi/pdf/kuntaliitosselvitys_johtoryhma_27082007_ptk.pdf

Kokkolan yliopistokeskuksen historia, 2009.

<http://www.chydenius.fi/yleinen/yliopistokeskus/historia>. Viitattu 31.10.2009

Kälviän kunnanhallitus 26.2.2007. Viitattu 28.2.2010.

http://www.kokkola.fi/hallinto/esityslistat_poytakirjat/kalvian_poytakirjat/fi_FI/kunnanhallitus_2007_2008/files/80786159008420322/default/6_26022007.pdf

Kälviän kunnanvaltuusto, 2007. Pöytäkirja 13.8.2007. Viitattu 22.4.2009

http://www.kokkola.fi/hallinto/esityslistat_poytakirjat/kalvian_poytakirjat/fi_FI/kunnanvaltuusto_2007_2008/files/80781799176278164/default/4_13082007.pdf

Kärkkäinen, M. 2005. Organisaatiokulttuurien yhdistyminen kuntaliitoksessa. Tapaustutkimus Haminan kaupungin ja Vehkalahden kunnan kuntaliitoksesta. Tampereen yliopisto. Yhdyskuntatieteiden laitos. Pro gradu –tutkielma.

Kuotola, Y. 2009. Kunnan raja. Akateeminen väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis 1453. Acta Electronica Universitatis Tamperensis 887. Tampere: Tampereen yliopisto.

Laamanen, E. 2007. Vapaaehtoiset pakkoliitokset? Diskurssianalyttinen tutkimus kuntarakennetta koskevasta julkisesta keskustelusta. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. Acta Electronica Universitatis Tamperensis 632. Tampere: Tampereen yliopisto.

Luhmann, N. 1979. Trust and Power. Chichester: Wiley.

Luho, V. & Luukko, A. 1957. Suur-Lohtajan historia I. Esihistoriallisesta ajasta Suomen sotaan. Kokkola: Suur-Lohtajan historiatoimikunta.

Manninen, T. 2007. 1,5 miljoonaa suomalaista asuu kuntaliitosselvityskunnissa. Suomen Kuntaliitto. Tulostettu 22.4.2008

http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;60;498;114858;124134;124458

Markkanen, A. 2007. Johtajat kuntaliitoksessa. Tampereen yliopisto. Johtamistieteen laitos. Pro gradu –tutkielma.

Misztal, B. 1996. Trust in Modern Societies. Padstow: Polity Press.

Mickwitz, A. & Möller, S. 1984. Kokkolan kaupungin historia. I osa. Ajanjakso 1620 – 1713. Kokkola: Kokkolan kaupunki.

Mutka S. 2009. Väestöhistoriaa koskeva tutkimussuunnitelma Kokkolan kaupungin historian V-osaan. <http://kokwww.kokkola.fi/dynastia/kokous/KOKOUS-2341-9-Liite-2.PDF>

Mäkelä, P. & Ruokonen, F. 2005. Luottamus sosiaalisen pääoman teorioiden ydinkäsitteenä. Teoksessa P. Jokivuori (toim.) Sosiaalisen pääoman kentät. Jyväskylä: Minerva Kustannus Oy, 21-44.

Mäkinen M. 2007. Kotikunta kaupunginosaksi. Säynätsalon kunnan ja Jyväskylän kaupungin kuntaliitos kulttuurisena ilmiönä. Lisensiaatintyö. Jyväskylän yliopisto. Historian ja etnologian laitos. Viitattu 9.11.2009
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/8080/URN_NBN_fi_jyu-2007489.pdf?sequence=1

Niemelä, P. 2004. Sosiaalinen pääoma Suomen kunnissa. Helsinki: Kunnallisanalan kehittämissäätiö KAKS.

Nykyri, U. 2008. Kaustisen ja Ullavan seurakunta yhtenä Kokkolan seurakuntayhtymään. Ullavaa ei irrotettu Kaustisesta. Keskipohjanmaa 22.10.2008.

Piipponen, S. 2008. Luettelo 1.1.2009 yhdistyvistä kunnista ja uusien kuntien nimet. Suomen Kuntaliitto. Tulostettu 22.4.2009
http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;29;348;4827;50631;137616;137509

Putnam, R.D. 1993a. Making Democracy Work. Civic Traditions in Modern Italy. Princeton: Princeton University Press

Putnam, R.D. 1993b. The Prosperous Community. Social Capital and Public Life. The American Prospect 13.

Putnam, R.D. 1995. Bowling Alone: America's Declining Social Capital. Journal of Democracy 6 (1), 65—78.

Rose, N. 1999. Powers of Freedom. Reframing Political Thought. Cambridge: Cambridge University Press.

Ruuskanen, P. 2001. Sosiaalinen pääoma – käsitteet, suuntaukset ja mekanismit. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.

Salminen, K. 2007. Ajattelu on käytäntöjä historiassa. Turun Sanomat 5.5.2007. Viitattu 22.4.2009
<http://www.turunsanomat.fi/kulttuuri/arvostelut/?ts=1,3:2019:0:0,4:61:0:0;4:62:0:0;4:78:0:0;4>

[:82:0:0:0;4:87:0:0:0;4:99:0:0:0;4:100:0:0:0;4:107:0:0:0;4:85:138:1:2007-05-05,104:85:456721,1:0:0:0:0:](#)

Salonen, I. 2009. Kunnan raja. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto. Acta Universitatis Tamperensis 1420. Acta Electronica Universitatis Tamperensis 848. Tampere: Tampereen yliopisto.

de Saussure, F. 2000. Course in General Linguistics. London: Duckwort. (Alkup. 1916.)

Savolainen, E. 1998. Suomen murteet. Viitattu 28.10.2009
<http://sokl.joensuu.fi/aineistot/aidinkieli/murteet/kepohmur.html>

Seligman, A. 2000. Luottamus ja yleinen vaihto. Teoksessa K. Ilmonen (toim.) Sosiaalinen pääoma ja luottamus. SopHi 42. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Siisiäinen, M. 2003. Yksi käsite, kaksi lähestymistapaa: Putnamin ja Bourdieun sosiaalinen pääoma. Sosiologia 40 (3), 204—218.

Silvo, I. 1988. Valta, kenttä ja kertomus. Televisiopolitiikan tulkinnat. Yleisradion suunnittelu- ja koulutustoimikunnan julkaisuja. n. 2. Helsinki: Yleisradio.

Sulkunen, P & Törrönen J. (toim.) 1997. Semioottisen sosiologian näkökulmia. Sosiaalisen todellisuuden rakentuminen ja ymmärrettävyys. Helsinki: Gaudeamus.

Suomen Kuntaliitto, 2008. Kunta- ja palvelurakennemuutos. Suomen Kuntaliitto. Tulostettu 22.4.2009 http://www.kunnat.net/k_perussivu.asp?path=1;55264;55275;82183

Suomen Kuntaliitto, 2009. Viitattu 5.11.2009
http://www.kunnat.net/k_peruslistasivu.asp?path=1;29;347

Sztompka, P. 1999. Trust. A Sociological Theory. Cambridge: Cambridge University Press.

Tilastokeskus, 2009, Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot 2009. Helsinki: Tilastokeskus.

Turunen, H. (toim.) 1993. Kälviän ja Ullavan kirja. JYY:n kotiseutusarja n:o 31. Jyväskylä: Gummerus.

Valtioneuvoston viestintäyksikkö, 2009. Tiedote 4.11.2009. Kunta- ja palvelurakennemuutostuksessa painopiste palveluiden sisältöön ja tuottavuuteen. Viitattu 7.11.2009

<http://www.valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=275481>

Valtiovarainministeriö, 2009. Viitattu 7.11.2009

http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/025_paras/index.jsp

Wiberg, M. 2006. Poliitikko Suomessa. Helsinki: WSOY.

Wiirilinna, J. 2005. Keski-Pohjanmaan liitto – Kymmenen vuotta maakunnallista edunvalvontaa, aluekehittämistä ja aluesuunnittelua. Kokkola: Tryckeri Ab Österbottningen Oy Kirjapaino.

Wilén, A. 2008. Luottamus alueellisen yhteistyön haasteena ja mahdollisuutena. Tapaustutkimus seudullisen palvelun kehittämisestä Kaakkois-Suomessa 2003-2006. Akateeminen väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis 1335. Acta Electronica Universitatis Tamperensis 750. Tampere: Tampereen yliopisto.

Virrankoski, P. 1997. Pohjanlahden ja Suomenselän kansaa. Kahdeksan vuosisataa Keski-Pohjanmaan historiaa. Kokkola: Keskipohjanmaa-säätiö.

YLE Keski-Pohjanmaa 21.2.2009. Korpelan Voima maksumieheksi. YLE Radio Keski-Pohjanmaa 21.2.2009. Tulostettu 22.4.2009 http://yle.fi/uutiset/alueelliset_uutiset/keski-pohjanmaa/2009/02/korpelan_voima_maksumieheksi_561600.html

YLE Keski-Pohjanmaa, 18.9.2009. Viitattu 18.2.2010. http://yle.fi/alueet/teksti/keski-pohjanmaa/2009/09/kuntaliitto_kokkolan_kriisi_on_parlamentaarinen_1014066.html

YLE Keski-Pohjanmaa 15.1.2010. Viitattu 18.2.2010. http://yle.fi/alueet/keski-pohjanmaa/2010/01/kokkola_ja_korpelan_voima_ei_sopua_1368985.html

Zimmerbauer, K. 2008. Alueellinen imago ja identiteetti liikkeessä. Akateeminen väitöskirja. Helsinki: Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti.

LIITE 1**LUETTELO KUNTALIITOKSIA JA NIIDEN****VAIKUTUKSIA KÄSITTELEVISTÄ LEHTITEKSTEISTÄ**

Luettelossa on mainittu ensin mahdollinen teema, julkaisupäivä, sanomalehti, jutun genre, otsikko, kirjoittaja, kirjoittajan mahdollinen kotipaikkakunta sekä lehden sivu, jolla artikkeli on julkaistu.

TEEMAT: SL = Seurakuntaliitosaihe, Ko = Korpelan Voima -aihe, Su = Suuntautumisaihe

SANOMALEHDET: Kp = Keskipohjanmaa-lehti, Kla = Kokkola-lehti, KS = Kokkolan Sanomat

Huhtikuu 2008

1. SL: 2.4.2008, Kp: Mielipide/Lukijalta. Seurakuntia ei pakolla, Esko Lankila, kaupunkineuvos, Kokkola, 9.
2. 6.4.2008, Kp: Mielipide/Lukijalta. Kuntien liitosten suunnat, Kalevi Lindfors, kunnanjohtaja, Halsua, 7.
3. 8.4.2008, Kp: Uutisjuttu. Kalajoki ja Himanka ovat neuvotelleet sopuisasti kuntaliitoksesta, Valtuustoveteraanit myhäilevät. Marja Vilpula, 3.
4. 9.4.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolalle heikot pisteet. Pia Rähälä, 1.
5. 9.4.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolan seudun kaupunkisuunnitelma sai niukat pisteet. Asuntopolitiikan yhteistyö puuttuu. Pia Rähälä, 3.
6. 19.4.2008 Kp: Mielipide/Lukijalta. Lyhytnäköistä ajattelua (Salonkylän koulun lakkautuspäätös), Pekka Saajoranta, sivistyslautakunnan jäsen, kunnanvaltuutettu (kd.) Kruunupyy, 9.
7. 19.4.2008 Kp: Kolumni. Asiaan! Lassi Jaakkola, 9.
8. 19.4. 2008 Kp: Uutisjuttu. Metsänhoitoyhdistys jätti huomautukset. Kuntaliitos etenee. Antti Hietalahti, 2.
9. 21.4.2008 Kp: Mielipide/Lukijalta. JYTA-kysymyksiä. Eila Kujala, Halsua, 9.
10. 22.4.2008 Kp: Uutisjuttu. Kalajoen ja Himangan kunnanhallitukset hyväksyivät kuntaliitoksen. Valtuustot koolle ensi viikolla. Naapurukset ovat jo kihloissa. Tapio Lehtinen, 1.
11. 24.4.2008 Kp: Mielipide/Lukijalta. Ei aivan tavallinen kuntaliitos. Entinen himankalainen, Kokkola, 15.
12. 28.4.2008 Kp: Pääkirjoitus. Naapurisopu taas koetuksella (Pietarsaari ja Pedersöre). Tapio Lehtinen, 9.
13. 30.4.2008 Kp: Uutisjuttu. Uusi Kokkola kannattaa Melan lomituspalvelumallia, 3.
14. Su: 30.4.2008 Kp: Uutisjuttu. Ennenkin Vaasan kuin Kokkolan alaisuuteen. Pietarsaari haluaa oman oikeusaputoimiston, 3.
15. 29.4.2008 Kp: Pääkirjoitus. Historiallinen päätös, Arto Hietalahti, 11.
16. 30.4.2008 Kp: Uutisjuttu. Himankalaisista kalajokisia. Yksimielisesti hyvästit JYTA:lle, maakunnalle ja läänille. Anne Saarikettu, Heikki Gummerus, 1.
17. 30.4.2008 Kp: Uutisjuttu. Himankalaisvaltuutettu Riitta A. Tiluksen esitys Kalajoki-liitoksen pöydällepanosta kaatui 17-3. Tunteikas vetoamus ei auttanut. Anne Saarikettu, 2.
18. 30.4.2008 Kp: Uutisjuttu. Kalajoen kaupunginvaltuusto yhtä mieltä. Nuijankopautus sinetöi historiaa. Heikki Gummerus, 2.
19. 30.4.2008 Kp: Uutisjuttu. Yhteinen päämäärä. Heikki Gummerus, 2.

Toukokuu 2008

1. 1.5.2008 Kp: Pääkirjoitus, 2. artikkeli. Uudet rajanaapurit. Arto Hietalahti, 15.
2. 3.5.2008 Kp: Mielipide/Lukijalta. Himanka hävisi olemassaolonsa. Hynttyyt yhteen, Himanka, 10.
3. 7.5.2008 Kp: Uutisjuttu. Järjestelytoimikunta jo ennen kesäkuuta. Kokkolan kuntaliitos etenee. Simo Kattilakoski, 6.
4. 7.5.2008 Kla: Pääkirjoitus. Virkajärjestelyistä päätös nopeasti. Jouko Pensaari, 2.
5. 7.5.2008 Kp: Mielipide/Kolumni. Onnittelut Himangalle. Teuvo Harju, 11.
6. 14.5.2008 Kp: Uutisjuttu/lyhyesti. Liitosvalmistelut aikataulussaan, 2.
7. Su: 14.5.2008 Kp: Uutisjuttu/lyhyesti. Pietarsaari ei halua Kokkolan piiriin, 2.
8. 20.5.2008 Kp: Uutisjuttu. Mämmin ja Klemolan asema yhä auki. Johtajapaikkojen valmistelu järjestelytoimikunnan laadittavaksi hallintosäännössä. Anne Saarikettu, 1.
9. 21.5.2008 Kla: Pääkirjoitus. Kalajoesta naapuri ja yhteistyökaupunki. Jouko Pensaari, 3.
10. 21.5.2008 Kla: Uutisjuttu. Johtajapaketti auki. Jouko Pensaari, 3.

(LIITE 1 JATKUU)

(LIITE 1 JATKUU)

11. 21.5.2008 Kla: Uutisjuttu. Puumala korvaa Haimakaisen. Jouko Pensaari, 3.
12. 21.5.2008 Kp: Uutisjuttu. Kalajoki ja Himanka hakevat jo yhteistyökohteita. Kuntaliitoksen valmistelu syvenee. Heikki Gummerus, 4.
13. 21.5.2008 Kp: Uutisjuttu/Kulttuuri. Himankalaisten nuorten mahdollisuudet musiikinopetukseen laajenevat. Kuntaliitos vie Ylivieskaan. Leena Nygård, 10.
14. Kp: Kirkko joudutaan sulkemaan puoleksi vuodeksi ensi vuonna. Lohtajan kirkko kunnostetaan. Jouni Nikula.
15. SL: 23.5.2008 Kp: Uutisjuttu/Alue/Lestijokilaakso. Seurakuntaliitos etenee rauhallisesti. Pia Rähälä, 6.
16. SL: 27.5.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Kyllä, näin tehtiin (Ullava). Minna Jääskä, Ullava, 9.
17. SL: 28.5.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolan yhtymä torjui Kaustisen. Tuomiokapitulin esitys uudesta suureseurakunnasta nurin äänin 22-14, 1.
18. SL: 28.5.2008 Kp: Uutisjuttu. Kirkkoherra Murtomäki piti jakamista vaikeana. Rovastikunta tuki selvitysmiestä. Jukka Pärssinen, 3.
19. 28.5.2008 Kp: Uutisjuttu. Lääninhallitus hyväksynee kesäkuussa järjestelytoimikunnan. Kokkola nimesi ehdokkaansa. Anne Saarikettu, sisäsivu.
20. SL: 28.5.2008 Kla: Uutisjuttu. Seurakuntayhtymä ei lämmennyt Kaustiselle. Maisa Järvelä, 12.
21. 28.5.2008 Kla: Uutisjuttu. Kokoomus valitsi molemmat Kokkolasta. Jouko Pensaari, 9.
22. 29.5.2008 KS: Uutisjuttu. Kokkola valitsi järjestelytoimikunnan, 4.

Kesäkuu 2008

1. 3.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Lohtajalle puuhataan monitoimitaloa, sisäsivu.
2. 3.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Kälviä ja Lohtaja nimesivät ehdokkaansa järjestelytoimikuntaan, sisäsivu.
3. 5.6.2008 KS: Pääkirjoitus. Johtajasopimuksia. Jorma Uusitalo, 5.
4. 5.6.2008 KS: Uutisjuttu. Järjestelytoimikunta täydentyi, 5.
6. 6.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Päällekkäisyydet poistetaan – kaikki kadut ja tiet ruotsiksi. Uuteen Kokkolaan yli 100 uutta nimeä. Jukka Pärssinen, 4
7. SL: 6.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Tuomiokapitulilta uusi lausuntopyyntö Kokkolalle. Outi Yli-Arvo, 2.
8. 8.6.2008 Kp: Pääkirjoitus. Kuntaliitos ruotsin kielen uhkana. Tapio Lehtinen, sisäsivu.
9. 10.6.2008 Kp: Urheilu. Maakuntahallitus hyväksyi maakuntaviestein uudet säännöt: kuntajako ei muutu. Vanhalta pohjalta ponnistaen. Jukka Anias, sisäsivu.
10. 11.6.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Kaustisen ja Vetelin kovaa kuntakisailua. Ewe Uusitalo, Kaustinen, 9.
11. 11.6.2008 Kla: Uutisjuttu. Ehdokasasettelu avainasemassa. Jouko Pensaari, 3.
12. SL: 11.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Kirkkoneuvosto pitäytyy valtuuston lausunnossa tuomiokapitulille. Kaustis-kanta ei pehmenee Kokkolassa. Anne Saarikettu, sisäsivu.
13. 11.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Korvaus työn vaativuudesta on hoitajien mielestä jo syöty. Vaatimuksena uusi palkkaohjelma. (kainalojuttu) Kuntaliitos palkkakiistan syy. Marja Vilpula, 2.
14. Ko: 11.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Korpelan patoa uudistetaan puolella miljoonalla eurolla. Uimaranta kesän pois käytöstä. Anne Saarikettu, 2.
15. 12.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Uusi valtuusto koolle jo syksyllä. Ensimmäisenä purtavana veroprosentti ja budjetti laajenevalle Kokkolalle. Jukka Pärssinen, 2.
16. 16.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Palvelussuhdeturva helpottaa kuntaliitoksia. Työntekijän toimenkuva voi muuttua. Heikki Gummerus, sisäsivu.
17. 18.6.2008 Kla: Pääkirjoitus. Yhteistyötä yli rajojen. Jouko Pensaari, 2.
18. 18.6.2008 Kla: Uutisjuttu. Yhtä juhlaa. Jouko Pensaari, 3.
19. Su: 18.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolan suunta jäi vielä pöydälle, sisäsivu.
20. Su: 18.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolan yritykset katsovat etelään, sisäsivu.
21. 23.6.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Kokkola talouskriisissä. Reino Perander, Lohtaja, sisäsivu.
22. Su: 23.6.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Pohjanmaan yhdessä. Allan Blom, maakuntahallituksen puheenjohtaja, Olav Jern, maakuntajohtaja, Österbottens förbund, Pohjanmaan liitto, sisäsivu.
23. 25.6.2008 Kla: Uutisjuttu. Kadut vaativat nimijuhlia. Maisa Järvelä, 3.
24. 25.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Työntekijöistä ei tule ylitarjontaa kuntaliitoksessa. Uudessa Kokkolassa on töitä. Jukka Pärssinen, sisäsivu.
25. Su: 25.6.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Oma maakunta tärkein. Keski-Pohjanmaan liitto, Kauko Ojala, maakuntahallituksen pj., Altti Seikkula, maakuntajohtaja, sisäsivu.
26. 26.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Puumala johtaa järjestelytoimikuntaa, sisäsivu
27. SL: 25.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Yhteinen kirkkovaltuusto jakautui. Uudesta lausunnosta äänestettiin, sisäsivu.

(LIITE 1 JATKUU)

(LIITE 1 JATKUU)

28. 26.6.2008 KS: Uutisjuttu. Kuntaliitos on myös harmonisointia. Jorma Uusitalo, 4.
29. 26.6.2008 KS: Uutisjuttu. Koulutyö yhtenäistetään vuoden päästä. Kaisa Muhonen, 4.
30. 27.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkola kasvaa yhä kohisten. Antti Savela, 1.
31. 27.6.2008 Kp: Uutisjuttu. Kuntaliitokset jakavat mielipiteet. Taloustieteen professori ihmettelee uskoa isoon kokoon. Tomi Oravainen. ”Suurkunnat vaarantavat kuntademokratian”, 7.

Heinäkuu 2008

1. 1.7.2008 Kp: Uutisjuttu. Kälviän investointiohjelma mietityttää järjestelytoimikunnassa. Tasapainoa etsitään syksyllä. Marja Vilpula, sisäsivu.
2. 3.7.2008 KS: Uutisjuttu. Kälviällä panostetaan perusturvaan. Kaisa Muhonen, 4.
3. 18.7.2008 Kp: Uutisjuttu. Kuntavaalien valmistelut vauhdissaan, 1.
4. 18.7.2008 Kp: Uutisjuttu. Perinteiset keinot koetaan parhaiksi kuntavaaliehdokkaiden metsästyksessä. Suostuttelu kunnissa. Jarkko Hakala, 3.
5. 18.7.2008 Kp: Uutisjuttu. Kuntaliitosten vaikutus kiinnostukseen kahtalainen. Liitokset houkuttelevat ja karkottavat ehdokkaita. Jarkko Hakala, sisäsivu.
6. 26.7.2008 Kp: Uutisjuttu. Kuntaliitokset vähentävät valtuutettujen määrä yli 1500. Vielä ehtii ehdolle kuntavaaleissa. Olli Kempainen, sisäsivu. (STT)
7. SL: 27.7.2008 Kp: Uutisjuttu. Kaustinen jättämässä Ullavan. Kirkkovaltuusto esittää seurakuntajaon muutosta. Kaisa Suomala, 1.
8. SL: 27.7.2008 Kp: Uutisjuttu. Pikakokous äänesti kaustislaisten kirkkovaltuutettujen eroaloitteesta. Seurakuntayhteys katkolla. Kaisa Suomala, 3.
9. SL: 30.7.2008 Kp: Uutisjuttu. Seurakuntajako syyniin. Kaisa Suomala, 1.
10. SL: 30.7.2008 Kp: Uutisjuttu. Eroaloite tuskin kääntää Kokkolan seurakuntayhtymän laajentamisjuna. ”Tuomiokapituli päättää mitä päättää”. Kainalojuttu: Seurakuntayhtymässä ollaan itsenäisiä. Kaisa Suomala, 5.
11. 31.7.2008 Kp: Pääkirjoitus. Uudella kaupungilla vilkas syksy. Simo Kattilakoski, 9.

Elokuu 2008

1. 2.8.2008 Kp: Uutisjuttu. Ensi vuoden kuntaliitoksiin 110 miljoonaa euroa, sisäsivu.
2. Su: 18.8.2008 Kp: Uutisjuttu. Hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi antoi rauhoittavia lupauksia. Maakuntia ei liitetä vastoin tahtoa. Jussi Koivisto, 1.
3. Su: 18.8.2008 Kp: Uutisjuttu. Hallinto- ja kuntaministeri toi hyviä uutisia Keski-Pohjanmaalle. Ei pakkoavioita, vaan yhteistyötä. Jussi Koivisto, 2.
4. Su: 19.8.2008 Kp: uutisjuttu. Kokkola haluaa Keski-Pohjanmaalle yhteisen aluehallinnon eteläisten naapuriensa kanssa. Kokkolan suunnaksi etelä. Jarkko Hakala, sisäsivu.
5. 19.8.2008 Kp: uutisjuttu. Ullavan kunnanjohtaja Jouko Klemolasta yhteysjohtaja. Mämmistä kansliapäällikkö. Simo Kattilakoski, 1.
6. 20.8.2008 Kp: Uutisjuttu. Mämmi kansliapäällikköksi, Klemola yhteysjohtajaksi. Maisa Järvelä, sisäsivu.
7. SL: 21.8.2008 Kp: Uutisjuttu. Kaustisen liitos herättää vastustusta, 1.
8. SL: 21.8.2008 Kp: Uutisjuttu. Kaustisen pakkoliittäminen ei miellytä seurakuntalaisia. Vastustusta kolmessa seurakunnassa. Anni Nissi, 3.
9. 21.8.2008 KS: Uutisjuttu. ”Valinnasta ei jäänyt kiviä kenkiin”. Timo Mämmistä kansliapäällikkö, Jouko Klemolasta yhteysjohtaja. Jorma Uusitalo, 4-5.
10. 21.8.2008 KS: Uutisjuttu. Atk-väki levollisena kohti kuntaliitosta. Vuosia jatkunut yhteistyö pienentää riskejä tietotekniikassa. Jorma Uusitalo, 4-5.
11. Su: 21.8.2008 KS: Pääkirjoitus. Suunta taas hakusalla. Jorma Uusitalo, 5.
12. 22.8.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolassa vastaava ratkaisu olisi tiennyt 116 valtuutettua. Kalajoelle yhteisvaltuusto. Simo Kattilakoski, sisäsivu.
13. 23.8.2008 Kp: Uutisjuttu. Kristillisdemokraateilla kunnallisvaaliavaus Pietarsaassa. Kuntaliitokset askarruttavat. Pia Räihälä, 3.
14. 24.8.2008 Kp: Uutisjuttu. Kolmannes siirtyy Kokkolaan. Liitoskuntien työntekijät eivät mahdu kaupungintaloon. Marja Vilpula, 1.
15. 24.8.2008 Kp: Uutisjuttu. Kaupungin työntekijöitä voidaan siirtää kunnantaloille. Tiloista halutaan linjapäätös. Marja Vilpula, 5.

(LIITE 1 JATKUU)

(LIITE 1 JATKUU)

16. 24.8.2008. Kp: Uutisjuttu. Tilinpäätös viimeinen työ Lohtajalla. Marja Vilpula, 5.
17. Su: 27.8.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolaan liittyvät kunnat haluavat sanoa kantansa. Suuntautumiskysymys ehkä järjestelytoimikuntaan. Simo Kattilakoski, 1.
18. 28.8.2008 KS: Kokkola. Nyt./Lukijoilta. Suur-Kokkolan tulevaisuus. Veikko Laitila, sisäsivu.
19. 28.8.2008 Kp: Uutisjuttu. Kunnat vähenevät – äänestyspaikat lisääntyvät. Ennakköäänestys vilkastuneet kuntavaaleissa. Hannu Lehto, sisäsivu.
20. SL: 28.8.2008 Kp: Uutisjuttu. Seurakuntayhtymä pitää kiinni kuntarajasta, sisäsivu.
21. Su: 29.8.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Kokkolassa hätiköitiin. Juhani Kuusio, Esko Lankila, Juhani Punkari, Kokkola, sisäsivu.
22. Su: 29.8.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Avoimuus hukassa. Sauli Koivukoski. Kokkola, sisäsivu.

Syyskuu 2008

1. 9.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Valtuusto vahvistaa kunnanjohtajien uudet virat. Simo Kattilakoski, sisäsivu.
2. 10.9.2008 Kla: Pääkirjoitus. On aika keskustella, toimia. Jouko Pensaari, 2.
3. 10.9.2008 Kla: Uutisjuttu. Nyky-Kokkola jyllää kouluinvestoinneissa. Maisa Järvelä, sisäsivu.
4. 10.9.2008 Kla: Uutisjuttu. Perusturva raamissaan. Maisa Järvelä, sisäsivu.
5. 10.9.2008 Kla: Uutisjuttu. Suuntaviivat sovittu henkilöstöpäätöksille, 9.
6. 11.9.2008. KS: Pääkirjoitus. Hyvä työilmapiiri on yhteinen asia, 5.
7. 11.9.2008. KS: Kokkola.Nyt./Lukijoilta. Perusturvaa kaikille. Aimo Maijala, Perusturvalautakunnan varapuheenjohtaja, Kaupungin valtuutettu, 2.
8. 11.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Kuntaliitos tuo liki tuhat uutta peruskoululaista. Kouluremontteja jatketaan Kokkolassa. Hanna Kauppinen, sisäsivu.
9. 11.9.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Opetus hanksaan. Yrjö Kurth, Kälviä, sisäsivu.
10. SL: 11.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Esitys kirkkohallituksen täysistunnolle: Kaustisen ja Ullavan srk Kokkolaan. Kainalojuttu: Seurakuntataistelun vaiheita. Urpo Nykyri, sisäsivu.
11. Su: 13.9.2008 Kp: Pääkirjoitus. Suunta eteenpäin. Lassi Jaakkola, sisäsivu.
12. Su: 13.9.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Koko maakunnan puolesta. Kari Urpilainen, Keskipohjalaiset Demarit pj., Matti Kivistö, Kokoomuksen Kokkolan kunnallisjärjestön pj., Pirkko Häli, KD:n Keskipohjanmaan piirin vpj., Vesa Pohjola, Vasemmistoliiton Kokkolan os. pj., Antero Tastula, SDP:n Kokkolan kunnallisjärj.pj., Gerd Laxåback, RKP:n Kokkolan os. vpj, sisäsivu.
13. SL: 13.9.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Tuomikapitulin päätöksestä, sisäsivu.
14. SL: 14.9.2008 Kp: Pääkirjoitus. Tsaarinaikaista demokratiaa. Simo Kattilakoski, sisäsivu.
15. Ko: 15.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolan jäsenyys Korpelan syynissä. Simo Kattilakoski, sisäsivu.
16. Su: 15.9.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Yhteistyötä tiivistettävä. Stefan Anderson. kaupunginhallituksen jäsen (r.), sisäsivu.
17. Su: 16.9.2008 Kp: Pääkirjoitus. Yhtenäisyys koetuksella. Lassi Jaakkola, sisäsivu.
18. SL: 16.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Kalajoen ja Himangan seurakunnan rakentavassa neuvonpidossa. Seurakuntaliitos valmisteilla. Heikki Gummerus, sisäsivu.
19. 16.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Ehdokkaita entistä vaikeampi löytää kunnallisvaaleissa. Kuntaliitokset kummittelevat taustalla. Kainalojuttu: Paljon luopujia. 2. Kainalojuttu, gallup: Millainen on hyvä ehdokas? Marja Vilpula, sisäsivu.
20. Su: 16.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Maakunta matkalla pohjoiseen. Maakuntahallitus väänsi kättä Keski-Pohjanmaan suuntautumisesta. Jouni Nikula, 1.
21. Su: 16.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Keski-pohjanmaan kallistui pohjoiseen. Maakuntajohtajan taakse niukka enemmistö. Jouni Nikula, 2.
22. Su: 17.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Suuntakiista voi hajottaa maakunnan. Tapio Lehtinen, 1.
23. Su: 17.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Suuntaratkaisu on maan vaikein. Tapio Lehtinen, 2.
24. 17.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Ehdokasasettelu päättyi, vaalitaistelu voi alkaa. Kuntavaalien ehdokkaat esille. Simo Kattilakoski, 1.
25. 17.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Jos Ullava ei saa kristillisdemokraattia Kokkolan valtuustoon, niin... ”Jumala pyyhkii Suomen kartalta”. Jouni Nikula, 7.
26. 17.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Himangan keskusta uusiutuu. Pia Räihälä, 8.
27. 17.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Kalajoen ja Himangan päättäjät samaan saliin 2010. Yhden vuoden erillisvaltuustot. Pia Räihälä, sisäsivu.
28. 17.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolassa kuntavaaleihin 340 ehdokasta. Simo Kattilakoski, 6.
29. 17.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Vihreät ja kristillisdemokraatit kasvattivat, kokoomuskin pinnisti yli 2004 vaalien. Isojen ehdokasmäärät putosivat. (väliotsikko:) Kuntaliitokset suurin syypää. Olli Kemppainen, 9.
30. SL: 17.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Kirkkohallitus pohtii vielä Kaustisen ja Ullavan seurakunnan kohtaloa. Vetoimuksilla oli vaikutusta. Urpo Nykyri, 5.

(LIITE 1 JATKUU)

(LIITE 1 JATKUU)

31. Su: 22.9.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Luottamus koetuksella. Rainer Smedman, filosofian tohtori, Kokkola, sisäsivu.
32. Su: 23.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Kiertoliittymään lisää rahaa kaupungilta. (väliotsikko): Ylimääräinen kokous suuntautumisesta. Simo Kattilakoski, sisäsivu.
33. Su: 23.9.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Älkää hajottako Keski-Pohjanmaata. Heimo Linna, ent. kansanedustaja ja ministeri, Perho, sisäsivu.
34. Su: 23.9.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Toimialueyhteistyö jokapäiväistä. Altti Seikkula, maakuntajohtaja, Keski-Pohjanmaan liitto, sisäsivu.
35. Su: 23.9.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Kiitos Haimakaiselle. Suomessa suomea, Kokkola, sisäsivu.
36. Su: 24.9.2008 Kla: Pääkirjoitus. Suuntaan ja toiseen. Jouko Pensaari, 2.
37. Su: 24.9.2008 Kla: Uutisjuttu. Suunnasta ylimääräinen kokous. Maisa Järvelä, sisäsivu.
38. 24.9.2008 Kla: Uutisjuttu. Vakanssiruletti sujuu. Jouko Pensaari, sisäsivu
39. 24.9.2008 Kla: Uutisjuttu. Kokkolan uusiin aluetoimistoihin jää 30 työntekijää. Järjestelytoimikunta jakoi vakansseja. Simo Kattilakoski, 8.
40. 25.9.2008 KS: Pääkirjoitus. Missä sarjassa ottelee uusi Kokkola. Jorma Uusitalo, 5.
41. 25.9.2008 KS: Uutisjuttu. Palvelut turvattu kaikille. ”Hyvinvoinnin edistäminen kaupungin keskeiseksi tavoitteeksi”. Maria Store, sisäsivu.
42. Su: 25.9.2008 KS: Uutisjuttu. Ylimääräinen kokous yhteistyösuunnasta, sisäsivu.
43. Su: 26.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolan valtuustolla ylimääräinen istunto. Ainoana asialistalla suuntautuskysymys. Simo Kattilakoski, sisäsivu.
44. Su: 26.9.2008. Kp: Mieliipide/Lukijalta. Pohjoinen oikea suunta. Hannu Pajunpää, K-P:n sairaanhoitopiiri, johtaja, Kokkola, sisäsivu.
45. Su: 28.9.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Itsenäisyystaistelu jatkuu. Juhani Punkari, Sairaanhoitopiirin johtaja, emeritus, sisäsivu.
46. Su: 28.9.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Erikoissairanhoidon näkökulma. Sakari Telimaa, johtajylilääkäri, Pekka Nikula, kirurgian ylilääkäri, Markku Mustonen, naistentautien ja synnytysten ylilääkäri, Jussi Ojanperä, lastentautien ylilääkäri, Roger Asplund, korva, nenä ja kurkkutautien ylilääkäri, Aila Pierides, silmätautien ylilääkäri, Sauli Isokoski, anestesian- ja tehohoidon vt. ylilääkäri, Mikko Halkosaari, sisätautien ylilääkäri, Seppo Tuisku, neurologian ylilääkäri, Minna Mörtenhumer, ihotautien ylilääkäri, Tapani Tikkakoski, vt. radiologian ylilääkäri, Timo Paloneva, patologian ylilääkäri, Katja Tuliniemi, kuntoutuksen ja fysiologian ylilääkäri, Matti Kaivosoja, psykiatrian ylilääkäri, Kirsi Ylisaari, nuorisopsykiatrian ylilääkäri, Marja-Liisa Hannula, lastenpsykiatrian ylilääkäri, Tuula Rajaniemi, anestesian a tehohoidon apulaisyylilääkäri, pääluottamusmies, JUKO, sisäsivu.
47. 29.9.2008 Kp: Uutisjuttu. Kuntaliitos näkyy Kokkolan valtuustossa. Simo Kattilakoski, 4.

Lokakuu 2008

1. Su: 1.10.2008: Kla: Pääkirjoitus. Aika vaikuttaa. Jouko Pensaari, 2.
2. 1.10.2008: Kla: Kolumni/Toimittajalta. Muutama pykälä ylös. Maisa Järvelä, 2.
3. 1.10.2008: Kla: Uutisjuttu. Olemme velkaa yli 150 miljoonaa. Jouko Pensaari, 3.
4. 1.10.2008: Kla: Uutisjuttu. Taloudesta puhe. Maisa Järvelä, sisäsivu.
5. 1.10.2008: Kla: Uutisjuttu. Kuntaliitos voi lisätä äänestysaluja, 32.
6. 2.10.2008: KS: Uutisjuttu. Kokkolan kaupungilla talouskriisi. Kaupunginvaltuusto käsittelee taloustilannetta ylimääräisessä kokouksessa. Jorma Uusitalo, 4-5.
7. Su: 2.10.2008: KS: Pääkirjoitus/KS tänään. Ei uusia avauksia. Jorma Uusitalo, sisäsivu.
8. 3.10.2008. Kp: Uutisjuttu. Jättivaltuusto aloittaa 2010. Tulevat kuntavaalit ovat viimeiset Himangalla. Heikki Gummerus, sisäsivu.
9. SL: 4.10.2008: Kp: Uutisjuttu. Seurakunnat keräävät adresseja. Urpo Nykyri, 1.
10. SL: 4.10.2008. Kp: Uutisjuttu. Kirkkohallitukselle vastapainetta seurakuntaliitokseen. Kaustiselta ja Ullavasta taas nimilistat. Urpo Nykyri, 5.
10. Su: 4.10.2008. Kp: Mieliipide/Lukijalta. Paras alku. Kauko Ojala, maakuntahallituksen pj (kesk.) Kälviä, 11.
11. Su: 4.10.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Pajunpäälle ja ylilääkärikunnalle. Kari Urpilainen (sd.), Kajsa Kouvo (r.), Pirkko Häli (kd.), Mikko Vehniäinen (vas.), Kokkola, 11.
12. 5.10.2008. Kp: Mieliipide/Eduskunnasta. Uusi Kokkola – terveyttä, sivistystä, menestystä. Jutta Urpilainen, SDP:n puheenjohtaja, kansanedustaja, Kokkola, sisäsivu.
13. SL: 7.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Jos Kaustisen ja Ullavan seurakunta hajotetaan. Ullava itsenäisenä yhtymään. Urpo Nykyri, 4.
14. 7.10.2008. Kp: Uutisjuttu. Aloitteella kuntalisää ajettu kaikille adoptioperheille, 5.
15. Su: 7.10.2008 Kp: Uutisjuttu. SDP:n puheenjohtaja Jutta Urpilainen uskoo, että viimeinen sana on sanomatta. Suunta voi kääntyä etelään. Tapio Lehtinen, sisäsivu.

(LIITE 1 JATKUU)

(LIITE 1 JATKUU)

16. Su: 8.10.2008 Kp: Pääkirjoitus. Kiistassa poliittinen lataus. Arto Hietalahti, 8.
17. Su: 8.10.2008 Kp: Uutisjuttu. RKP:n Ulla-Maj Wideroos ja Anna-Maja Henriksson: Kokkola tervetullut Pohjanmaan liittoon. Tapio Lehtinen, 3.
18. 8.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Kuntaliitos nostaa pelastuskustannuksia Kokkolassa. Palomiehiä palkataan Kälviälle. Marja Vilpula, 3.
19. 8.10.2008. Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Uusi suur-Kokkola liikkumaan. Esko Viitasaari, Sjöbyvägen Rodsala, Kälviä, 9.
20. 8.10.2008. Kla: Pääkirjoitus. Johtamisen sietämätön vaikeus. Jouko Pensaari, sisäsivu.
21. 8.10.2008 Kla: Yleisönosasto. Katukylttien ruotsintaminen? Juho Karhumaa, Keskusta, sisäsivu.
22. 9.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Koko järjestelmä muuttumassa vuonna 2010, vaikutuksista ei ole tällä hetkellä tietoa. Kuntaliitos suojaa valtionosuuksia. Pia Räihälä, 4.
23. Su: 9.10.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Oikeaan suuntaan. Unto Ylitalo, Kannus, 15.
24. 9.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Liitos näkyy myös asiakirjahallinnassa. Heikki Gummerus, 10.
25. Ko: 9.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Korpela tyly Kokkolalle. Korpelan Voiman ja Kokkolan Energian fuusiota tutkitaan. Simo Kattilakoski, 1.
26. Ko: 9.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolan Energian ja Korpelan Voiman fuusiolla maakunnallinen sähköyhtiö. Nyky-Korpela tyly Kokkolalle. Simo Kattilakoski, 13.
27. 9.10.2009 KS: Uutisjuttu. ”Liikunta on perusoikeus”. Kaisa Muhonen, 7.
28. SL: 10.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolan seurakuntayhtymän veroprosentti edelleen 1,5, sisäsivu.
29. 10.10.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Uhkakuvia Kalajoen sijoituksissa. Jorma Untinen, Pro Kalajoen valtuustoryhmän puheenjohtaja, Kalajoki, sisäsivu.
30. Su: 10.10.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Historiallista taustaa. Seppo Mutka, FM, historianopettaja, Kokkola, 12.
31. Su: 10.10.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Maakuntajako remonttiin. Harri Mäki-Petäjä, Kannus, 12.
32. 10.10.2008 Kp: Uutisjuttu. ”Lakisäätöiset palvelut vaarantuvat”. Perusturva tyrmää säästövaatimukset. Pia Räihälä, 3.
33. 14.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Paljon puhetta budjetista. Simo Kattilakoski, 1.
34. 14.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolan vuosikate ennakoitua parempi. Simo Kattilakoski, 4.
35. 14.10.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Tavoitteena saada maakunta kasvuun. Jussi Rämetsä, suunnittelupäällikkö. Altti Seikkula, maakuntajohtaja, Keski-Pohjanmaan liitto, 9.
36. 15.10.2008. Kp: Vaalit 08’ –kuntavaaliliite. Lohtajan hallintojohtaja Jussi Järvenpää povaa vilkasta ennakoäänestystä: Kuntaliitos näkyy äänestysinnossa. Jouni Nikula, sisäsivu.
37. 15.10.2008. Kp: Vaalit 08’ –kuntavaaliliite. Eero Paananen, 82, yhdistäisi Reisjärven ja Haapajärven. Ikiliikkuja kulkee omia polkujaan. Antti Savela, sisäsivu.
38. 15.10.2008. Kp: Vaalit 08’ –kuntavaaliliite. Kuntaliitokset saavat kannatusta etenkin suuremmissa kunnissa. Ylivieska myönteisin liitoksille. Pia Räihälä, sisäsivu.
39. .10.2008. Kp: Vaalit 08’ –kuntavaaliliite. Uuden Kokkolan valtuustopaikat kahden viime vaalin perusteella. Keskusta nousee, RKP laskee. Jukka Pärssinen, sisäsivu.
40. 15.10.2008. Kla: Pääkirjoitus. Pöytä on katettu. Jouko Pensaari, 2.
41. 15.10.2008. Kla: Uutisjuttu. Vaalit ovat yhteiset. Jouko Pensaari, 3.
42. 15.10.2008. Kla: Uutisjuttu. Hyvistä luvuista huolimatta talous huolettua. Maisa Järvelä, 10.
43. 15.10.2008. Kla: Uutisjuttu. Perusturva ei taivu. Maisa Järvelä, 17.
44. SL: 16.10.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Miten liitoksessa käy Himangan? Kauko Korpi, Himanka, 11.
45. 16.10.2008. KS: Kokkola. Nyt. Mieli-pide. Kälviän malliin. Esko Viitasaari sd (sit) Kälviä, 18.
46. SL: 17.10.2008. Kp: Uutisjuttu. Kaustinen pantaneen seurakuntayhtymään. Urpo Nykyri, 1.
47. SL: 17.10.2008. Kp: Uutisjuttu. Aloite Kaustisen ja Ullavan seurakunnan jakamisesta vastatuulella. ”Jälkijättöistä, agitoitua liikehdintää” Kainalojuttu: Kovaa peliä seurakunnassa. Urpo Nykyri, 5.
48. SL: 17.10.2008. Kp: Uutisjuttu. Kappelimalli järkevä vaihtoehto. Heikki Gummerus, 1. (Hka-Kjoki)
49. SL: 17.10.2008. Kp: Uutisjuttu. Kirkkoherra Jorma Puhakan tavoitteena. Seurakuntaliitos ilman haavoja. Heikki Gummerus, 7.
50. SL: 17.10.2008. Kp: Gallup. Onko seurakuntaliitos paras ratkaisu? Heikki Gummerus, 7.
51. 17.10.2008. Kp: Uutisjuttu. Toholammilla kuntaliitosovet auki kaikkiin suuntiin. Kannus valinnut itsenäisyyden. Jukka Pärssinen, 6.
52. 17.10.2009 Kp: Mieli-pide/lyhyet. Yhdyn täysin Kauko Korven kirjoitukseen Himangan liittymisestä Kalajokeen, 11.
53. Ko: 19.10.2008 Kp: Uutisjuttu. ”Nurkanvaltaaja” sysättiin sivuun. Kokkolan jäsenyys Korpelan Voimassa pahassa vastatuulella. Jouni Nikula, 1.
54. Ko: 19.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Kälviä, Lohtaja ja Ullava jäivät vähemmistöön – muu maakunta ei luota Kokkolaan. Korpela ei vastannut koputuksiin. Jouni Nikula, 2.

(LIITE 1 JATKUU)

(LIITE 1 JATKUU)

55. Su: 21.10.2008 Kp: Mielipide/Lukijalta. Maakunta puristuksissa. Toivo Sandkvist, Kokkola, 8.
56. Su: 21.10.2008 Kp: Mielipide/Lukijalta. Suunnalla on väliä. Pentti Hyyppä, K-P: Sairaanhoidopiiriin valtuuston puheenjohtaja, Lohtaja, 9.
56. SL: 22.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Kaustinen yhtymään äänin 6-5, 1.
57. SL: 22.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Kaustisen ja Ullavan seurakunta yhtenä Kokkolan seurakuntayhtymään. Ullavaa ei irrotettu Kaustisesta. Urpo Nykyri, 5.
58. Ko: 22.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolaa esitetään Korpelan Voiman jäseneksi. Kunnat vaativat korvauksia. Kainalojuttu: Korpelan Voima laski korvaukseksi 20-25 miljoonaa. Marja Vilpula, 2.
59. 22.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Kälviän kunnanvaltuusto piti viimeisen kokouksensa. Seuraava valtuusto koolla Kokkolassa. Tapio Lehtinen, 2.
60. 22.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Uuden Kokkolan valtuustolle valta. Jukka Pärssinen, 2.
61. 22.10.2008. Kla, kolumni Toimittajalta. Vankasti päättäjiä. Maisa Järvelä, 2.
62. 22.10.2008. Kla, Uutisjuttu. Uusi valtuusto koolle heti vaalien jälkeen. Maisa Järvelä, 9. .
63. SL: 22.10.2008 Kla, Uutisjuttu. Kaustinen-Ullava Kokkolan srk-yhtymään, 11.
64. 22.10.2008. Kla, Kuntavaalit/Yleisönosasto. Valta keskittyy Kokkolassa. Jyrki Puuronen, 30.
65. Ko: 23.10.2008 Kp, Uutisjuttu. Korpelan Voiman jäsenkuntien johtajat varovaisina erokorvauksen suuruudesta. Selvitysmiestä peräänkuulutetaan. Anne Saarikettu, 2.
66. SL: 23.10.2008 Kp, Uutisjuttu. Kirkkohallitus pani kaustislaisetkin Kokkolan seurakuntayhtymään. Päätös yllätti, muttei järkytä. Kolme poissa istunnosta. Urpo Nykyri, 5.
67. 23.10.2008. KS, Pääkirjoitus. Kellokkaiden johdolla vaaleihin. Jorma Uusitalo, 5.
68. 23.10.2008. KS, Lukijoilta. Valta keskittyy Kokkolassa. Jyrki Puuronen, puheenjohtaja, Kokkolan seudun Vihreät, 11.
69. 23.10.2008 KS, Lukijoilta. Uudet tuulet puhaltakoot. Seija Haapalehto, SDP, kh:n jäsen, järjestelytoimikunnan jäsen, 11.
70. 23.10.2008 KS, Lukijoita. Vähän kuntaliitoksesta ja muustakin. Kauko Ojala, kunnanvaltuuston pj. Kälviä, kunnallisvaaliehdokas (kesk.), 15.
71. 24.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Taantuma ja terveystenonien kasvu uhkaavat yksin jääneiden kuntien taloutta. ”Kuntaliitos olisi ollut hyvä juttu”. Outi Airola, 2.
72. 25.10.2008 Kp: Mielipide/Lukijalta. Lohtajalaisia Kokkolan valtuustoon. Aki Ruotsala, Jyväskylän maalaiskunta, 15.
73. 27.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Maakunta uusi valtuustonsa. Liitoskuntien ehdokkaat joukolla laajenevan Kokkolan päättäjiä. Marja Vilpula, Jouni Nikula, 1.
74. 27.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Kälviä, Lohtaja ja Ullava tekivät ryntäyksen Kokkolan valtuustoon. Keskusta kasvoi ykköspuolueeksi. Marja Vilpula, 7.
75. Su: 28.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Suuntautumiskiista heijastui Kokkolan vaalitulokseen. Kuntaliitos ei passivoinut. Simo Kattilakoski, 3.
76. SL: 28.10.2008 Kp: Mielipide/Lukijalta/Lyhyet. Voi kauhia tuota Kirkon hallinnon pakkovaltaa tuomiokapitulissa ja kirkkohallituksessa. Masentunut on mieli, Kokkola, 10.
77. 29.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Keskusta avaa neuvottelut. Marja Vilpula, 1.
78. 29.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Laajenevan Kokkolan uusi valtuusto kokoontuu pian. Paikoista neuvotellaan ensi viikolla. Kutsua odotetaan nopeasti. Marja Vilpula, 4.
79. 29.10.2008 Kla: Uutisjuttu. Liittyvät pitivät puolensa. Maisa Järvelä, 20.
80. 29.10.2008 Kla: Uutisjuttu. Uusi valtuusto. Äänimäärät vaalita 2008, 21.
81. 29.10.2008 Kla: Uutisjuttu. Keskusta karkasi isoimmaksi. Maisa Järvelä, 3.
81. SL: 29.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Raimo Aspfors eroaa virasta. Urpo Nykyri, 3.
82. SL: 29.10.2008 Kla: Uutisjuttu. Muutoksia tuskin huomaa. Jouko Pensaari, 10.
83. SL: 29.10.2008 Kla: Uutisjuttu. Seurakuntayhtymä pärjää entisellä veroprosentilla, 19.
84. SL: 29.10.2008 Kla: KOKKOLAN SEURAKUNTAYHTYMÄ. Seurakunnat pysyy – seurakuntayhtymä laajenee. Per Stenberg, tiedotussivu 32.
85. 30.10.2008 KS: Kolumni. Pikkuisen lisää kansanvaltaa. Lauri Tuomi-Nikula, 2.
86. 30.10.2008 KS: Pääkirjoitus. Juhlasta arkeen. Jorma Uusitalo, 5.
87. SL: 30.10.2008 KL: Uutisjuttu. Kokkolan kirkollisveroprosenttina säilyy 1,5, 4.
88. Su: 30.10.2008 KS: Uutisjuttu. Neuvottelut pian vauhtiin. ”Suuntautumiskeskustelu vaikuttaa edelleen. Jorma Uusitalo, 4-5.
89. 31.10.2008 Kp: Uutisjuttu. Himangan kunnallisvero laskussa, 2.
90. SL: 31.10.2008 Kp: Mielipide/Lukijalta. Jälkijättöistä liikehdintää. Kaija Löfbacka, Kaustinen, 11.

(LIITE 1 JATKUU)

(LIITE 1 JATKUU)

Marraskuu 2008

1. 1.11.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkolan poliittiset ryhmät koolla ensi keskiviikkona. Tiukka aikataulu neuvotteluissa. Simo Kattilakoski, 2.
2. 3.11.2008 Kp: Uutisjuttu. Laajenevan Kokkolan talousarvion teko vaatii erilaisten kulttuurien sovittamista, 2. Liikkumavara vähenee entisestään. Marja Vilpula, 2.
3. 5.11.2008 Kp: Uutisjuttu. Laajeneva Kokkola painottaa sosiaali- ja terveystoimeen. Paineet investointeihin ankarat. Marja Vilpula, 2.
4. 5.11.2008 Kla: Uutisjuttu. Budjetti rakentuu sovussa. Maisa Järvelä, 3.
5. 5.11.2008 Kla: Uutisjuttu. Realistinen budjetti tekeillä. Maisa Järvelä, 9.
6. 6.11.2008 KS: Uutisjuttu. Kokkolan budjetista puolet sote-menoja. Jorma Uusitalo, 8.
7. 6.11.2008 KS: Lukijoilta. Uuteen Kokkolaan vahvoja vaikuttajia ympäristökunnista, 13.
8. 6.11.2008 Kp: Kokkola.Nyt!/pakina. Nyt pestään jälkipyykkiä, 2.
 9. 7.11.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Virkamiehillä liikaa valtaa. Touko Virkkala, diplomi-insinööri, ammattikorkeakoulun emeritus yliopettaja, energiajohtokunnan jäsen, 11.
10. 11.11.2008 Kp: Uutisjuttu. Kansliapäällikön ja yhteysjohtajan tehtävät vielä auki. Hallintosääntöä vasta valmistellaan, 4.
11. 11.11.2008 Kp: Uutisjuttu. Jätevesien puhdistamisen yhteistyökuviot purkautuivat levälleen. Kuntien yhdistyminen hajotti viemärikimpan. Kari Viiperi, 4.
12. 12.11.2008 Kla: Uutisjuttu. Taksat yhdenmukaistetaan, 8.
13. 12.11.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta/Lyhyet. Miksi ihmeessä Kokkolan kaupunki on vuokraamassa tiloja ulkopuoliselta.. Järjen käyttö luvallista? Kälviä, 9.
14. 12.11.2008 Kla: Uutisjuttu. Per Nilsson jatkaa johdossa. (Kokkolan yrittäjien syyskokous), 11.
15. 13.11.2008 KS: Uutisjuttu. Kuntaliitos lisää Kokkolan seudun opiston tarjontaa. Anu Kauppila, sisäsivu.
16. Su: 16.11.2008 Kp: Pääkirjoitus. Kovaa peliä maakunnalla. Lassi Jaakkola, 13.
- 17.11.2008 Kp: Uutisjuttu. Andersson valtuuston johtoon kahdeksi vuodeksi. Nurmi kaupunginhallituksen johtoon. Simo Kattilakoski, 2.
17. 18.11.2008 Kp: Uutisjuttu. Uudella valtuustolla lyhyt avaus. Simo Kattilakoski, 2.
18. 19.11.2008 Kp: Uutisjuttu. Uuden Kokkolan johto jalkautuu. Kari Viiperi, 1.
19. 19.11.2008 Kp: Uutisjuttu. Kuntalaiskuulemisessa ei vetistelty Lohtajan 430-vuotiaan itsenäisyyden perään. Hautajaiset ja häät saman tien. Kari Viiperi, 2.
20. 19.11.2008 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Todennäköisesti toteutumaton toive. Paavo Peltola, Kälviä, 9.
21. 19.11.2008 Kp: Uutisjuttu. Keski-Pohjanmaan kuntahenkilöstö turvassa synkähköiltä ennusteilta. Lomautuksia ei ole näköpiirissä. Jouni Nikula, 3.
22. Su: 19.11.2008 Kla: Pääkirjoitus. Suunta valoa kohti. Jouko Pensaari, 2.
23. 19.11.2008 Kla: Uutisjuttu. Anderson ja Nurmi terävin kärki. Maisa Järvelä, 3.
24. 19.11.2008 Kla: Lukijalta/Paluuposti. Keskustalle Kokkolassa murskavoitto. Hannu Göös, Kokkolan kunnallisjärjestön puheenjohtaja, 35.
25. 20.11.2008 Kp: Pääkirjoitus. Kunnat monien paineiden alla. Arto Hietalahti, sisäsivu.
26. 20.11.2008 KS: Pääkirjoitus. Kenen vatsaa kipristää? Jorma Uusitalo, 5.
27. 20.11.2008 KS: Uutisjuttu. Luottamushenkilöt syrjässä hallintosäännön valmistelusta. Jorma Uusitalo, sisäsivu.
28. 22.11.2008 Kp: Uutisjuttu. "Irtautuminen Kokkolasta Kaustisen tärkein päätös 140 vuoteen" Oma kunta kullaa kallis. Urpo Nykyri, 4.
29. 23.11.2008 Kp: Uutisjuttu. Satavuotias Ullava juhli viimeistä kertaa itsenäisenä. Ilon ja haikeuden juhla. Hanna Kauppinen, 2.
30. Su: 26.11.2008 Kp: Pääkirjoitus. Keski-Pohjanmaalla vientiä, 9.
31. 26.11.2008 Kla: Pääkirjoitus. Seuraavaksi Lohtaja. Jouko Pensaari, 2.
32. 26.11.2008 Kp: Uutisjuttu. Hyvillä mielin kuntaliitokseen. Pia Räihälä, 1.
33. 26.11.2008 Kp: Uutisjuttu. Keskustelutilaisuus houkutteli vain kourallisen yleisöä. Kuntaliitos ei Kokkolaa hetkauta. Pia Räihälä, 2.
34. Su: 27.11.2008 Kp: Uutisjuttu, etusivu. Maakuntaliitto ei muuttanut aiempaa kantaansa. Keski-Pohjanmaa kohti pohjoista. Jukka Pärssinen, 1.
35. 27.11.2008 KS: Uutisjuttu. Ullava juhli mennyttä ja tulevaa. Jorma Uusitalo, 7.
36. 27.11.2008 KS: Uutisjuttu. Kokkolasta Suomen suurin maitopitäjä. Kaupunkilaislehtiä on vuodenvaihteen jälkeen yli 6000. Anu Kauppila, 11.
37. 27.11.2008 KS: Uutisjuttu. "Kuntaliitos tuo muutoksia elinkeinoelämään." Kaisa Muhonen, 11.
38. Su: 30.11.2008 Kp: Pääkirjoitus. Koomisia piirteitä. Simo Kattilakoski, 9.

(LIITE 1 JATKUU)

(LIITE 1 JATKUU)

39. Su: 30.11.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Maakunnan suunta Keski-Pohjanmaa. Altti Seikkula, maakuntajohtaja, Keski-Pohjanmaan liitto, 9.
40. Su: 30.11.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Etelään vai pohjoiseen – missä on demokratia. Kalevi Lindfors, kunnanjohtaja, Halsua, 9.

Joulukuu 2008

1. Su: 2.12.2008 Kp: Pääkirjoitus. Yhteistyön maakunta. Lassi Jaakkola, 11.
2. Su: 2.12.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Oikeutta k-pohjalaisille. Arto Jokela, ekonomi, Kokkola, 11.
2. Su: 2.12.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Mitä enemmistö tekee voitolla. Tapani Myllymäki, Alaveteli, Kruunupyy, 11.
3. Su: 2.12.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Euro on paras konsultti. Leo Kronqvist, ent. kannuslainen, Pedersöre, 11.
4. SL: 3.12.2008: Kp: Uutisjuttu. Seurakuntayhtymässä enemmän voimavaroja. Kaustinen ja Ullava mukautuvat. Urpo Nykyri. (kainalojuttu) Mainetta Kaustiselle, 5.
5. 3.12.2008 Kla: Uutisjuttu. Vähäisillä muutoksilla budjetti valtuustoon. Maisa Järvelä, 9.
6. 3.12.2008 Kla: Uutisjuttu. Uusia haasteita maitokaupungille, 14.
7. Su: 4.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Keski-Pohjanmaan suuntaa valtiohallinnon palveluissa pohjoiseen. Kompromissien kompromissi. Jouni Nikula, Anita Salmi, 1.
8. Su: 4.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Maakuntajohtaja Altti Seikkula iloitsee ministeriryhmän esityksestä: ”Maakunta kohti Keski-Pohjanmaata.” Jouni Nikula, 3.
9. Su: 4.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Keski-Pohjanmaata toivotaan edelleen eteläiseen vaihtoehtoon. Liittymistä perustellaan järjeksillä. Anita Salmi, 3.
10. Su: 4.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Ratkaisusta olemassa jo poliittinen linjaus. Ylivieska säilyttää sittenkin te-palvelunsa. Antti Savela, 3.
11. Su: 4.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Yhteistyö jatkuu maakuntaviestissä. Tapio Lehtinen, 3.
12. Su: 4.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Mitä mieltä suuntautumisesta? Marja Vilpula, Tapio Lehtinen, 3.
13. Su: 4.12.2008 Kp: Pääkirjoitus. Maakunnan kanta ratkaisi. Arto Hietalahti, 11.
14. 7.12.2008 Kp: Kunnan viimeinen oma itsenäisyyspäivän juhla. Lohtaja 430 vuoden jälkeen Kokkolaan . Jukka Pärssinen, sisäsivu.
15. 8.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Kyltipajalla ruuhkaa. Kuntaliitos tuo satakunta uutta tiennimeä. Hanna Kauppinen, 1.
16. 8.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Kuntaliitos pakottaa eroon päällekkäisistä teiden nimistä. Yli sata tietä saa uuden nimen. (kainalojuttu) Hätäkeskuksia informoitava. Hanna Kauppinen, 3.
17. 10.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Tuntuvia korotuksia palkkioihin. Tapio Lehtinen, Simo Kattilakoski, 2.
18. 10.12.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Onnistunut kaupunginhallitusjako. Terho Taarna, kaupunginvaltuutettu (vihr.) Kokkola, 11.
19. 10.12.2008 Kla: Uutisjuttu. Ripeästi kausi päätökseen. Maisa Järvelä, 9.
20. 10.12.2008 Kla: Uutisjuttu. Hallintosääntö edelleen pöydälle. Maisa Järvelä, 9.
21. 10.12.2008 Kla: Emeritus Wanha Kalle. Esko Lankila, 35.
22. Su: 11.12.2008 KS: Kolumni. Ajatus on tärkein. Lauri Tuomi-Nikula, 2.
23. 11.12.2008 KS: Uutisjuttu. Kylien kunta. Kaisa Muhonen, 7.
24. 11.12.2008 KS: Uutisjuttu. Kokouspalkkioihin esitetään korotuksia. Jorma Uusitalo, 13.
25. 12.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Lohtajalla ei surtu kuntaliitosta. Jukka Pärssinen, 1.
26. 12.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Lohtajan viimeinen valtuusto otti rennosti. Katseet eteenpäin. Jukka Pärssinen, 5.
27. 12.12.2008 Kp: Kolumni. Minun Lohtajani ei häviä. Tiina Ruotsala, 13.
27. Ko: 13.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Sievi hyväksyi Korpelan perussopimuksen muutoksen. Kokkolaa ei haluta jäseneksi. Heikki Gummerus, 5.
28. 13.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Erkki Hirsimäestä tekninen johtaja. Heikki Gummerus, 4.
29. 15.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Uudesta hallintosäännöstä nousemassa kova keskustelu. Kokkolassa väännetään kättä vallasta. (kainalojuttu:) Byrokratiaa, valtaa, virkoja. Marja Vilpula, 5.
30. 17.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Uudenvuoden tulituksessa ennätysarvonnus Suomen kartalla. Rajoja kaatuu 99 kunnassa. Kari Viiperi, 2.
31. 18.12.2008 Kp: Mieliipide/Lukijalta. Suhdanteita tasoitettava. Risto Nikkanen, Kokkola, 11.
32. 18.12.2008 KS: Pääkirjoitus. Hyvää ja onnellista kuntaliitosta. Kaisa Muhonen, 5.
33. 19.12.2008 Kla: Uutisjuttu. Yhdessä eteenpäin. Mikko Ojala, 23.
34. 29.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Kiviniemi patistaa kuntia parantamaan tuottavuutta. Kiivain liitosbuumi ohi. Olli Kempainen, 6.
35. 30.12.2008 Kp: Pääkirjoitus. Uudistus vietävä sisältöihin. Arto Hietalahti, 11.
36. 30.12.2008 KS: Pääkirjoitus. Uusi asento. Jorma Uusitalo, 5.

(LIITE 1 JATKUU)

(LIITE 1 JATKUU)

37. 31.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Kokkola kasvoi ilman liitostakin. Huomenna tulossa 8387 uutta asukasta. Antti Savela, 1.
 38. 31.12.2008 Kp: Uutisjuttu. Luodosta ja Ylivieskasta kestopienestys. Kokkolan lapsilyky huipussaan. Antti Savela, 4.

Tammikuu 2009

1. Su: 14.1.2009 Kp: Uutisjuttu. Virastojen yhdistämien alkoi. Keski-Pohjanmaalle kaksi suunnitelmaa – Ylivieska säilyy. Jukka Pärssinen, 4.
2. SL: 14.1.2009 Kp: Uutisjuttu. Lohtajan kirkolle pikkuavustus. Pia Räihälä, 6.
3. 14.1.2009 Kla: Pääkirjoitus. Omasta takaa. Jouko Pensaari, 2.
4. 15.1.2009 Kp: Uutisjuttu. Kokkola ja Pietarsaari Suomen kartalla kakkosdivarissa. Kaksoiskaupunkina ykkössarjaan, 4.
5. 15.1.2009 KS: Pääkirjoitus. Paikallisidentiteetistä kannattaa huolehtia. Jorma Uusitalo, 5.
6. 18.1.2009 Kp: Uutisjuttu. Kokkolan superlautakunnan valinta viivästyy. Paikkoja jaossa kuin paloja pelissä. Marja Vilpula, 1.
7. 18.1.2009 Kp: Uutisjuttu. Kuntakiintiöt ja tasa-arvopykälä mutkistavat valintaa. Lautakunnat kasaan pala palalta. (kainalojuttu): Puheenjohtajat paketista. Marja Vilpula, 3.
8. 20.1.2009 Kp: Uutisjuttu, Kokkolan valtuusto neuvotteli pitkään. Tasa-arvo vaatii sumplaamista. Marja Vilpula, 3.
9. 21.1.2009. Kla: Kolumni/Toimittajalta, Voihan tasa-arvo. Maisa Järvelä, 2.
10. 21.1.2009 Kla: Uutisjuttu. Tasa-arvo tuotti ongelmia. Maisa Järvelä, 9.
11. 21.1.2009 Kla: Uutisjuttu. Uusi Kokkola kuvina. Maisa Järvelä, 9.
12. 21.1.2009 Kp: Uutisjuttu. Kaarlo Isokääntä Kalajoen valtuuston johtoon. Yhtä rintaa eteenpäin. Heikki Gummerus, 5.
13. 22.1.2009 KS: Uutisjuttu. Valtuusto valitsi lautakunnat. Jorma Uusitalo, 2.
14. 25.1.2009 Kp: Mielipide/Lukijalta. Marssi kuin viidennen kolonnan. Paavo Peltola, Kälviän Kokoomus, 9.
15. 28.1.2009 Kp: Mielipide/Lukijalta. Rohkeasti kuntaliitoksia. Yhdistymisestä voimaa, Seinäjoki, 9.
16. 29.1.2009. Kp: Uutisjuttu. Hallintosääntö nostaa tunteita ja intohimoja. Poliitikot etsivät yhteistä linjaa. (kainalojuttu) Työryhmä. Marja Vilpula, 3.

Helmikuu 2009

1. 5.2.2009 KS: Pääkirjoitus. Epävarmuuden ajassa. Jorma Uusitalo, 5.
2. 6.2.2009 Kp: Mielipide/Lukijalta. Kälviän aluetoimistoon Kokkolasta töihin. Kaupungin veronmaksaja, Kälviä, Kokkola, sisäsivu.
3. SL: 7.2.2009 Kp: Uutisjuttu. Lohtajan kirkon remontti alkaa. Pia Räihälä, 5.
4. 11.2.2009 Kla: Pääkirjoitus. Pelisäännöt selväksi. Jouko Pensaari, 2.
5. 12.2.2009 Kp: Uutisjuttu. Kuntaliitos oikea ratkaisu. (Erkki Hirsimäen haastattelu). Heikki Gummerus, 17.
6. SL: 18.2.2009 Kp: Uutisjuttu. Kappeliseurakunta paras vaihtoehto. Heikki Gummerus, 3.
7. 18.2.2009 Kp: Uutisjuttu. Sosiaali- ja terveystalokunta aloittaa kulujen karsinnalla. Lisäraha ja johtaja puuttuvat. Marja Vilpula, 4.
8. 18.2.2009 Kp: Uutisjuttu. Valtuusto ehtii päättää suuntautumisesta, 4.
9. 22.2.2009 Kp: Uutisjuttu. Laajentunut Kokkola ja Farmari-maatalousnäyttely tietävät matkailuoppaille kiireitä. Kohti matkailuntäyteistä kesää. Jouni Nikula, 3.
10. Su: 22.2.2009 Kp: Mielipide/Eduskunnasta. Vielä voi vaikuttaa etelän puolesta. Anna-Maja Henriksson, 11.
11. 24.2.2009 Kp: Mielipide/Lukijalta. Liitokset ja vaalit. Stefan Håkans, Mustasaari, 9.
12. 25.2.2009 Kla: Lukijalta/Paluuposti. Kälviällä on valmiit tilat. Kaupungin veronmaksaja, sisäsivu.
13. Su: 25.2.2009 Kla: Paluuposti. Suuntautumisen takinkäännot. Kauko Kivilehto, Kälviän Kokoomus, Kokkolan kv:n 1. varavaltuutettu, Matti Kivistö, Kälviän Kokoomus, Kokkolan kv:n jäsen, Kokoomuksen puoluevaltuuston jäsen, 23.
14. Su: 25.2.2009 Kla: Paluuposti. Tehdäänkö historiallinen virhe? Esa Kant, Puheenjohtaja, Kokkolan Sos. Dem. Kunnallisjärjestö ry, 23.
15. Su: 25.2.2009 Kp: Mielipide. Takit ovat kääntyneet. Kauko Kivilehto, Kälviän Kokoomus, Kokkolan kv:n 1. varavaltuutettu, Matti Kivistö, Kälviän Kokoomus, Kokkolan kv:n jäsen, Kokoomuksen puoluevaltuuston jäsen, 9.
16. 25.2.2009. Kp: Uutisjuttu. Retkilatuja avallaan juhlauntoon hiihtolomalaisten riemuksi. Loputtomien latukilometrien Kokkola. Hiihtoloman aurinkoinen avaus. Jouni Nikula, 4.
17. Su: 26.2.2009 KS: Lukijoilta. Suuntautumisen takinkäännot. Kauko Kivilehto, Kälviän Kokoomus, Kokkolan kv:n 1. varavaltuutettu, Matti Kivistö, Kälviän Kokoomus, Kokkolan kv:n jäsen, Kokoomuksen puoluevaltuuston jäsen, 10.
18. 27.2.2009 Kp: Uutisjuttu. Kälviä, Lohtaja ja Ullava katosivat netistä. Jouni Nikula, 1.
19. 27.2.2009 Kp: Uutisjuttu. Kälviän, Lohtajan ja Ullavan kunnallisten yhteystietojen löytäminen työlästä. Kadonneet kolme kuntaa. Kommentti: Liian monta klikkausta. Jouni Nikula, 3.

(LIITE 1 JATKUU)

Maaliskuu 2009

1. Su: 3.3.2009 Kp: Uutisjuttu. Kokkolan suunta selviää maanantaina, 2.
2. SL: 4.3.2009 Kp: Uutisjuttu. Wirkkala-Vapaavuori ainakin kesäkantoriksi. Harjut ehdolla kirkkoherraksi. Urpo Nykyri, 6.
3. SL: 4.3.2009 Kp: Uutisjuttu. Seurakunta järjesteli virkoja, 6.
4. Su: 4.3.2009 Kla: Pääkirjoitus. Joutaakin lakkauttaa. Jouko Pensaari, 2.
5. Su: 4.3.2009 Kla: Uutisjuttu. Suuntaa viitoitetaan valtuustoinfossa. Maisa Järvelä, 2.
6. SL: 4.3.2009 Kla: Uutisjuttu. Uusia virkoja seurakuntaan. Maisa Järvelä, 9.
7. SL: 4.3.2009 Kla: Uutisjuttu. Lohtajan kirkkoremontti pääsiäisestä adventtiin, 9.
8. Su: 4.3.2009 Kp: Uutisjuttu. Länsi-Suomen maaherra ampui kovilla, jos K-Pohjanmaa suuntautuu pohjoiseen. Äärikeinona lakkauttaminen. Jouni Nikula, 1.
9. Su: 4.3.2009 Kp: Pääkirjoitus. Menneisyyden ääni. Arto Hietalahti, 9.
10. SL: 4.3.2009 Kla: Uutisjuttu. Kirkon remonttihinta laski, 10.
11. 4.3.2009 Kla: Uutisjuttu. Kamariorkesteri Lohtajalla ja Ullavassa, 4.
12. 5.3.2009 KS: Pääkirjoitus. Viimeinen raja lähestyy. Jorma Uusitalo, 5.
13. Su: 5.3.2009 Kp: Uutisjuttu. Valtuusto istui infoillassa. Kokkolan suunta auki, 5.
14. Su: 6.3.2009 Kp: Uutisjuttu. Kokkola suuntautuisi yhä etelään, 1.
15. Su: 6.3.2009 Kp: Uutisjuttu. Kokkola liputtaa yhä etelän suuntaan. Tapio Lehtinen, 2.
16. Su: 7.3.2009 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Kaupunki koko Keski-Pohjanmaasta. Pauli Käsälä, Kaustinen, 9.
17. Su: 8.3.2009 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Pohjoisen puolesta. Erkki Kujala, yhteiskuntatieteiden tohtori, Toholampi, 9.
18. Su: 8.3.2009 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Kehittämisestä otettava vastuu. Arto Jokela, ekonomi, Kokkola, 9.
19. Su: 9.3.2009 Kp: Pääkirjoitus. Onko Suunnalla väliä? Lassi Jaakkola, 7.
20. Su: 9.3.2009 Kp: Uutisjuttu. Keskusta etsii vaihtoehtoa äänestykselle. Kokkolan valtuutettujen kanta. Tapio Lehtinen, 2.
21. Su: 11.3.2009 Kla: Uutisjuttu. Kokkola tahtoo aluehallinnon pohjoisreunalle. Maisa Järvelä, 9.
22. SL: 11.3.2009 Kla: Uutisjuttu. Kuntaliitos ja kirkkoremontti näkyvät Lohtajan juhlatilaisuuksissa, 19.
23. Su: 12.3.2009 KS: Pääkirjoitus/KS Tänään. Aika rakentaa siltoja. Jorma Uusitalo, 5.
24. Su: 13.3.2009 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Yhdistymisestä voimaa. Yhdistymisestä voimaa, Seinäjoki, 9.
25. Su: 15.3.2009 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. LH sivuraiteille. Parempaan pohjoissuunnan tulevaisuuden kannattaja., Kokkola, 7.
26. Su: 18.3.2009 Kla: Lassen laatikko. Etelään, päätti Kokkolan valtuusto, 35.
27. 14.3.2009 Kp: Uutisjuttu. Lukioiden yhdistäminen vaikuttaisi myös perusopetukseen. Kokkolan koulurakenne syynissä. Pia Räihälä, 2.
28. 17.3.2009 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Johdonmukaista Vattaja-politiikkaa. Alpo Ylitalo, kaupunginvaltuutettu (ps.), Kokkola, 9.
29. 18.3.2009 Kla: Uutisjuttu, IT-yksikkö ei kompastunut liitokseen. Maisa Järvelä, 3.
30. 18.3.2009 Kla: Uutisjuttu, Rehtorit yhden lukion kannalla. Maisa Järvelä, 9.
31. 18.3.2009 Kla: Uutisjuttu, Jussi Salminen sosiaali- ja terveysjohtajaksi. Maisa Järvelä, 9.
32. 18.3.2009 Kp: Uutisjuttu. Kokkolan entinen perusturva-johtaja valittiin sosiaali- ja terveysjohtajaksi äänin 8-5. Jussi Salminen päihitti Askon Linnan. Hanna Kauppinen, 3.
33. 19.3.2009 KS: Uutisjuttu, Sote-johtaja luottaa yhteistyön voimaan. Jorma Uusitalo, 2.
34. 21.3.2009 Kp: Uutisjuttu, Kansa kannattaa kuntaliitoksia. Saara Pakaslahti, 3.
35. Su: 23.3.2009 Kp: Mieli-pide/Lukijalta. Etelälle vahvat perustelut. Tapani Myllymäki, Alaveteli, 7.
36. 25.3.2009 Kp: Uutisjuttu, Himangan työterveysluolasta vastuu Kalajoelle, 5.
37. 26.3.2009 KS: Lukijoilta. Suurlukio – minkä ihmehen takia. Arvioi oma tilasi, anna arvo toisillekin, 11.